Ἀθηναϊκὸν Ἀστήρ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΠΑΡΑ

Τῇ συμπράξει καὶ συνεργασίᾳ τῶν παρ' ἡμῖν γλαφυροτέρων λογογράφων καὶ τῶν δοκιμωτέρων καλλιτεχνῶν.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1897

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΙΒ' ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ

Ἀθηναϊκαὶ ἡμέραι.—Αἱ μονομαχίαι τῶν Γερμανῶν φοιτητῶν. Ἐμμ. Ροΐδου.—Τὸ Ἑλληνικὸν Θέατρον 1800—1896 (συνέχεια καὶ τέλος) Γ. Τσοκοπούλου.—Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι καὶ ἡ Φύσις. Ἀριστοτ. Π. Κουρτίδου.—Οὐγγρικὸς Γάμος ἐν Τρανσυλβανίᾳ. Α. Ἀργυροῦ.—Ναπολέων καὶ Ἀλέξανδρος. A. Vandal.—Σκέψεις καὶ γνῶμαι.—Τὸ πρῶτο σύνεφο. (Διήγημα πρωτότυπον).—Ὁ χορός.—Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αἰθιοπίας.—Ἡ διατήρησις τῶν ἐπίπλων.—Ὄχημα ὑπὸ ἱππάγρων συρόμενον.—Ποικίλα.—Ἀστεῖα.

ΕΙΚΟΝΕΣ: Σκηνὴ ἀποκρηάτικη (Εἰκ. Em. Spitzer).—Ἡ ὁδὸς Κηφισσίας ἐν Ἀθήναις.—Σκηναὶ Οὐγγρικοῦ Γάμου ἐν Τρανσυλβανίᾳ.—Μενελὶκ αὐτοκράτωρ τῆς Αἰθιοπίας.—Οἱ ἵππαγροι τοῦ ἐν Λονδίνῳ βαρώνου Ρότσιλδ.—Δύο γελοιογραφίαι.

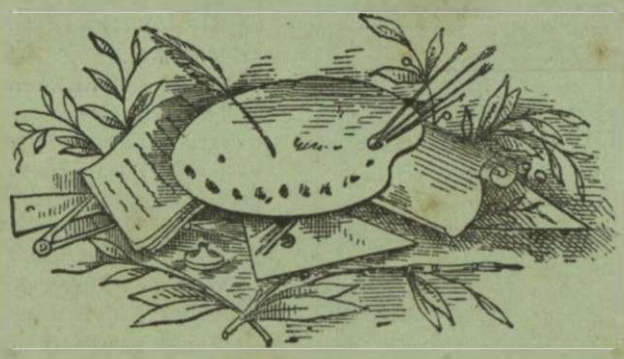

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἐσωτερικοῦ . . . . . Δρ. 12

Ἐξωτερικοῦ . . . . . Φρ. Χρ. 12

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

Ἀπ' εὐθείας ἐν τῷ Γραφείῳ ἢ δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἐκδότην.

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ὑπὸ τὸ νέον θέατρον παρὰ τὴν Τράπεζαν Ἠπειροθεσσαλίας.

Πᾶς ἐκ τῶν συνδρομητῶν ἐγγράφων εἰς τὸν 'Αθηναϊκὸν 'Αστέρα δύο νέους συνδρομητὰς ἀποστέλλων δὲ συναμα καὶ τὰς συνδρομάς των λαμβάνει ὡς δῶρον κατ' ἐκλογήν: τὸν «*Ρωμηὸν*» ἐπὶ ἓν ἔτος, Ἐπαμειν. Δεληγεώργη τὰ πολιτικὰ ἡμερολόγια ἢ ὁλόκληρον τὴν *Βιβλιοθήκην τῆς Γυναικὸς* συγκειμένην ἐκ τῶν 11 ἀκολούθων βιβλίων:

1ον Πῶς καθαρίζονται καὶ διατηροῦνται τὰ ἐνδύματα.
2ον Οἰκιακὴ Ἀνθοκομία.
3ον Τὰ πρῶτα καθήκοντα τῆς μητρός.
4ον Πῶς διατηροῦνται τὰ τρόφιμα.
5ον Ὁδηγὸς Συμπεριφορᾶς τοῦ γυναικείου φύλου.
6ον Ἠθικὴ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων.
7ον Ὑγιεινὴ τῆς οἰκίας.
8ον Ἡ οἰκοδέσποινα ὡς νοσοκόμος καὶ φαρμακοποιός.
9ον Αἱ πρῶται βοήθειαι εἰς τὰ αἰφνίδια δυστυχήματα.
10ον Οἰκιακὴ γαλακτοκομία καὶ τυροκομία,
11ον Ὑγιεινὴ τῆς Καλλονῆς.

ΔΗΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

Μετὰ λύπης ἀγγέλλομεν ὅτι ἡ προηγουμένως ἀναγραφεῖσα ἐνταῦθα ἀπόφασις ἡμῶν τοῦ **νὰ ἐκδίδηται** ἀπὸ τοῦ Β' ἔτους **δεκαπενθήμερος** ὁ «'Αθηναϊκὸς 'Αστὴρ» **ἀναστέλλεται** ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐξακολουθεῖ καὶ κατὰ τὸ Β' ἔτος ἡ μηνιαία ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ, ὡς πρότερον, ὑπὸ τὴν αὐτήν, ἐννοεῖται, ἐτησίαν συνδρομὴν 12 φράγκων, παρὰ τὰς σκοπουμένας βελτιώσεις τοῦ φύλλου. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐλήφθη συνεπείᾳ τῆς μὴ κατ' εὐχὴν εὐοδώσεως συνδυασμοῦ τινός, ἀφορῶντος εἰς τὴν τεχνικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου καὶ ἄνευ τοῦ ὁποίου ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐνήμερος λειτουργία τοῦ περιοδικοῦ, ὑφ' οὓς ἀνεπαρκεῖς ὅρους διατίθενται ἐν Ἑλλάδι τὰ τεχνικὰ μέσα. Οὐχ ἧττον καὶ μηνιαῖος παραμένων ὁ «'Αθηναϊκὸς 'Αστὴρ», ἀσμένως διαβεβαιοῦμεν ὅτι θέλει ὑποστῆ πλείστας ὅσας ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ τελειότερον μεταρρυθμίσεις, ἀνταποκρινόμενος οὕτως ἔτι πληρέστερον πρὸς τὰς προσδοκίας καὶ τὴν ἔνθερμον ὑποστήριξιν τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ, διὰ τῆς ὅσον ἐνεστιν ἐπιμεμελημένης διεξαγωγῆς τοῦ ἔργου καὶ διὰ τῆς ἐξασφαλισθείσης ἤδη συνεργασίας τῶν ἀρίστων παρ' ἡμῖν λογογράφων.

Πρὸς εὐόδωσιν ὅμως τῶν βελτιωτικῶν τούτων προθέσεων καὶ κανονικὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐκδόσεως, ἐκρίναμεν ἀπαραίτητον καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τὸν **ὅρον τῆς προπληρωμῆς** τῶν ἐτησίων συνδρομῶν καὶ παρακαλοῦμεν τοὺς τε κ. κ. ἀνταποκριτὰς καὶ συνδρομητὰς ἡμῶν ὅπως εὐαρεστηθῶσι νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν δικαίαν ταύτην καὶ εὔλογον ἀπαίτησιν, καθόσον ἄλλως προσκόπτομεν εἰς ἀπείρους δυσχερείας. Διὸ καὶ ἀπὸ τοῦδε **προπληρωτέας μόνον ὁρίζομεν τὰς συνδρομάς**, οὕτως ὥστε οἱ εὐαρεστούμενοι νὰ ἀνανεώσωσι τὴν συνδρομήν των διὰ τὸ Β' ἔτος ἢ νὰ ἐγγραφῶσι νεωστὶ παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν ἡμῖν τὰς συνδρομὰς αὐτῶν ἐντὸς τῆς πρώτης δεκαημέρου.

Ἐπὶ τούτοις δὲ ἀσμένως δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἐκφράσωμεν τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχαριστίας πρὸς τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς καὶ ἀνταποκριτὰς ἡμῶν ἐπὶ τῇ ὑποστηρίξει, ἧς ἐτύχομεν παρὰ τῆς φιλομουσίας αὐτῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, ἐπικαλεσθῶμεν δὲ τὰς αὐτὰς ἐκ μέρους των εὐμενεῖς ὑπὲρ τοῦ φύλλου διαθέσεις καὶ διὰ τὸ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἀρχόμενον Β' ἔτος τοῦ «'Αθηναϊκοῦ 'Αστέρος».

Μεθ' ὑπολήψεως

Ἡ Διεύθυνσις

Ὡς καὶ ἐν τῷ προηγηθέντι 11ῳ φυλλαδίῳ, συνεπείᾳ πληθώρας ἐκλεκτῆς καὶ ἐπικαίρου ὕλης ἀντὶ παραρτήματος μουσικοῦ προσετέθησαν εἰς τὸ κείμενον 4 σελίδες περιπλέον. Εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον θὰ ἔχωμεν ἔξοχον μουσικὴν σύνθεσιν τοῦ κ. Ἰωσὴφ Καίσαρη 'Αρχιμουσικοῦ τῆς φρουρᾶς 'Αθηνῶν καὶ Διευθυντοῦ τῆς Μουσικῆς τῶν 'Ανακτόρων.

Συνιστῶμεν θερμῶς εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας τὸ

ΑΘΗΝΑΪΚΟΝ ΕΝΘΥΜΙΟΝ

φιλολογικὸν καὶ εἰκονογραφημένον (Souvenir d' Athènes illustré) μὲ ὡραῖα διηγήματα, περιγραφὰς ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί.

Πωλεῖται ἐν τῷ γραφείῳ μας ἀντὶ 1 φρ. χρ.

καὶ ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρ. τελῶν.

Ἐπίσης πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ μας:

Ἐπαμειν. Δεληγεώργη Πολιτικὰ Ἡμερολόγια	φρ. χρ.	3
Βιβλιοθήκη τῆς γυναικὸς ὁλόκληρος	» »	5
Ἕκαστον δὲ αὐτῆς τεῦχος ἰδιαιτέρως	» »	0,50

Ἐν τῷ Γραφείῳ μας ἐκτελεῖται προθύμως καὶ μετ' ἀκριβείας πᾶσα παραγγελία τῶν συδρομητῶν μας συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου της, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν θέλει λαμβάνεσθαι ὑπ' ὄψιν.

ΠΟΙΚΙΛΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Τεράστιον μνημονικόν.—Ὁ περιβόητος ἐπὶ ἀπεράντῳ μνήμῃ καρδιναλίος Μετζοφάντης ὑπῆρξεν υἱὸς ξυλουργοῦ καὶ προὐτίθετο κατ' ἀρχὰς νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ αὐτὸς τὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα. Κληρικὸς τις ὅμως ἀνεῖλκυσεν αὐτὸν τῆς ταπεινῆς αὐτῆς τάξεως καὶ ἐξεπαίδευσε προορίσας αὐτὸν διὰ τὸ ἱερατεῖον. Ἐξέμαθε πρὸ τῆς τελειοποιήσεως τῶν ἐγκυκλίων αὐτοῦ σπουδῶν, τὴν Λατινικήν, Ἑλληνικήν, Ἑβραϊκήν, Ἀραβικήν, Ἱσπανικήν, Γαλλικήν, Γερμανικὴν καὶ Σουηδικὴν γλῶσσαν. Ἐν ἡλικίᾳ 32 ἐτῶν ἐγένετο πρῶτος καθηγητὴς τῆς Ἀραβικῆς καὶ βραδύτερον τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Τῷ 1841 ὁ Γουΐδο Görres ὁ μέγας γερμανὸς σοφὸς ἔγραψε περὶ τοῦ Μετζοφάντη ὅτι ἐγνώριζεν ἀπταίστως καὶ ἐντελῶς τὰς ἑξῆς γλώσσας: ἑλληνικήν, λατινικήν, ἰταλικήν, γαλλικήν, γερμανικήν, ἱσπανικήν, πορτογαλλικήν, ἀγγλικήν, ὁλλανδικήν, δανικήν, σουηδικήν, ρωσσικήν, πολωνικήν, βοημικήν, σερβικήν, οὐγγρικήν, τουρκικήν, ἰρλανδικήν, γαλατικήν, βλαχικήν, ἀλβανικήν, βουλγαρικὴν καὶ ἰλλυρικήν. Ἐβεβαίου δὲ πρσέτι ὅτι ἦτο ἐγκρατέστατος καὶ τῆς σανσκριτικῆς, περσικῆς, κουρδικῆς, γεωργιανῆς, ἀρμενικῆς, ἑβραϊκῆς, ἀραβικῆς, συριακῆς, σαμαριτανῆς, χαλδαϊκῆς, σαβαϊκῆς, κινεζικῆς, κοπτικῆς, αἰθιοπικῆς, ἀβυσσινικῆς, ἀμβαρικῆς καὶ τοῦ ἐν Ἀγκόλᾳ λαλουμένου ἰδιώματος. Τὸ δὲ θαυμασιώτερον ὅτι ἑκάστης γλώσσης ἐγνώριζε καταλεπτῶς καὶ τὰς τοπικὰς διαλέκτους, εἰς τοιοῦτον μάλιστα βαθμὸν ὥστε ἀναφέρεται ὅτι πορτογάλλος τις τὸν ἐξέλαβέ ποτε ὡς συμπατριώτην του, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἐνομίσθη ὑπό τινος ἄγγλου ὡς γνήσιον τέκνον τῆς Ἀλβιῶνος. Πρὸ τοῦ θανάτου του δέ, συμβάντος τῷ 1849, ὁ καρδινάλιος Μετζοφάντης πρέπει νὰ ἐγνώριζε τελείως ἑβδομήκοντα ἕως ὀγδοήκοντα διαφόρους γλώσσας.

Κυκεὼν συγγενείας.—Τὸν ἑξῆς περιεργότατον γενεαλογικὸν λαβύρινθον ἀναφέρει ἀμερικανικὴ τις ἐφημερίς, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι δύναταί τις νὰ γείνῃ καὶ πάππος ἑαυτοῦ καὶ ἰδοὺ πῶς. Χήρα τις ὀνόματι Ἄννα εἶχε κόρην καλουμένην Ἰωάνναν εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν κατῴκει καὶ χῆρός τις (Γεώργιος) ἔχων υἱὸν (Ἕρρικον). Ἡ χήρα ὑπανδρεύθη τὸν υἱόν, ἡ δὲ θυγάτηρ τὸν πατέρα. Οὕτως ἡ χήρα ἐγένετο ἐξ ἀγχιστείας μήτηρ τοῦ πατρὸς τοῦ συζύγου της καὶ ἄρα μάμμη τοῦ ἰδίου αὐτῆς συζύγου. Ἐκ τοῦ συζύγου δὲ τούτου ἀπέκτησεν υἱὸν ὀνόματι Δαυΐδ, τοῦ ὁποίου ἦτο συγχρόνως καὶ μήτηρ καὶ προμάμμη. Τώρα ἐπειδὴ ὁ υἱὸς τῆς προμάμμης πρέπει νὰ εἶνε πάππος ἢ μέγας θεῖος ἐκείνου, τοῦ ὁποίου εἶνε προμάμμη ἡ μήτηρ του, ὁ Δαυΐδ ἄρα ἔγεινεν ἴδιος ἑαυτοῦ πάππος.

Ἡ μακροτάτη ποδηλασία, ἣν ποτε ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέσῃ ποδηλάτης ἦτο ἐκείνη, ἣν ἐπεχείρησεν ὁ Ἄλφρεδος Φλέκ, νὰ διατρέξῃ ἐννενήκοντα χιλιάδας ἀγγλικῶν μιλίων ἐντὸς τετραετίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ ἤρχιζε τὴν ἀνὰ τὸν κόσμον περιοδείαν του. Ἐδέχθη δὲ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἐπὶ στοιχήματι λιρῶν στερλ. 1200, ἀντὶ 10,000 τὰς ὁποίας κατέθηκεν ἡ Ποδηλατικὴ Λέσχη τοῦ Ἀνοδέρου. Ἵνα φαντασθῇ τις τὸ μέγεθος τοῦ ἐγχειρήματος, δέον νὰ ὑπολογίσῃ ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν ἀπαιτεῖται νὰ διανύωνται ὑπὲρ τὰ 60 μίλια καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῶν τεσσάρων ἐτῶν. Ὁ Θωμᾶς Στῆβενς ἐξ Ἡνωμένων Πολιτειῶν, μεταξὺ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1884 καὶ Ἰανουαρίου 1887 διέτρεξεν ἐπὶ ποδηλάτου 11,700 μίλια ἀνὰ τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἀκολούθως διὰ μέσου τῆς Εὐρώπης, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Συρίας καὶ τῆς Περσίας· ἀλλὰ μὴ κατορθώσας νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ Ἀφγανιστὰν ἐπέστρεψε πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ δι' ἀτμοπλοίου διεπεραιώθη εἰς Βομβάην, ὁπόθεν ἐξηκολούθησε τὴν ποδηλατικὴν αὐτοῦ πορείαν διὰ τῶν Ἰνδιῶν μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. Ὁ δὲ Ρ. Ἰέφφερσων ὁ ἐσχάτως διελάσας τὴν Σιθηρίαν διήνυσεν ἀκριβῶς 6,574 μίλια, ἀναχωρήσας ἐκ Λονδίνου τῇ 21 Μαρτίου καὶ ἀφικόμενος εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον τῇ 17 Αὐγούστου, ἤτοι ἐντὸς πέντε μηνῶν παρὰ τρεῖς ἡμέρας.

Τριετὴς Ποδηλάτης.—Κατά τινας τελευταίους ποδηλατικοὺς ἀγῶνας ἐν Γαλλίᾳ, τὸ δεύτερον βραβεῖον ἐκέρδησε μικροσκοπικὸς ποδηλάτης, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐγεννήθη μὲ τὸ ποδήλατόν του, διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται πῶς κατώρθωσεν εἰς ἡλικίαν τριῶν ἐτῶν μόνον νὰ εἶνε τόσον λαμπρὸς ποδηλάτης. Τὸ ρηνόμενον τοῦτο καλεῖται Φερνάνδος Μαλενδὼ καὶ ἀπὸ ἡλικίας δύο ἐτῶν ἤδη ἐγνώριζε νὰ ποδηλατῇ. Σημειωτέον ὅτι ὁ πατήρ του εἶνε ἕξοχος ποδηλάτης καὶ ἰδοὺ μέχρι ποῦ φθάνουν οἱ νόμοι τῆς κληρονομικότητος.

Νέον ὠσίβιον ἔνδυμα.—Βιομήχανός τις ἐν Λοριέντῳ τῆς Γαλλίας ὁ κ. Robert ἐπενόησε τὴν μετατροπὴν τῶν κηρωτῶν ἐνδυμάτων τῶν ναυτικῶν εἰς ἀληθῆ σωσίβια, πληρώσας τὰ μεταξὺ τῶν δύο διπλοῶν κενὰ διὰ μικρῶν τεμαχίων φελλοῦ ἐπικεχρισμένων δι' αἰθάλης, ὡς γνωστὸν δὲ ἡ αἰθάλη ἐμποδίζει ἐντελῶς τὸν φελλὸν τοῦ νὰ διαποτισθῇ. Ὁ ἐφευρέτης σχηματίζει τοιουτοτρόπως μικρὰ ἐπιστήθια (πλαστρόν), δύο τὸν ἀριθμὸν μόνον, ζυγίζοντα ὁμοῦ περὶ τὴν μίαν ὀκᾶν, ὅπως ἐξασφαλίσῃ εἰς τὸν φέροντα πλήρη πλωϊμότητα, ἀφιεμένης συγχρόνως πάσης ἐλευθερίας εἰς τὰς κινήσεις.

Ἀθηναϊκὸς Ἀστήρ

Ἔτος Α' — Ἐν Ἀθήναις, Φεβρουάριος 1897 — Ἀριθ. 12.

ΣΚΗΝΗ ΑΠΟΚΡΗΤΙΚΗ *(Διὸς Ἐπ. Spitzer)*

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ο μὴν τοῦ Ἰανοῦ διετέλει ἐν κυριολεξίᾳ ἔρέτος μὲ τὰς δύο ἀντιθέτους ὄψεις του. Ἐν μέσῳ χειμῶνος ἔθαλλεν ἔαρ καὶ ἀντὶ χιόνων ὁ γλυκὺς χειμερινὸς ἥλιος ἐκύλιε τὰς ἀκτῖνάς του ἐπὶ χλόης καὶ πρωΐμου ἀνθοφορίας. Ὁ ἀπηνὴς βορρᾶς παρέκαμψε τὴν φορὰν ταύτην τὸ χλοάζον ἄσυλον τοῦ Ἀττικοῦ λεκανοπεδίου καὶ ὁ ἀττικὸς οὐρανὸς ἐλησμόνησε νὰ σκυθρωπάσῃ. Ἀνεζωογονήθησαν οἱ περίπατοι, σχεδὸν ἠρημοῦντο αἱ ἀπογευματιναὶ καὶ ἦλθον ἐσπέραι σεληνοφεγγεῖς, καθ' ἃς τὸ Ζάππειον καὶ ἡ ὁδὸς Σταδίου προσείλκυον περισσότερον κόσμον ἢ ὅλαι ὁμοῦ αἱ συνυπάρχουσαι ἑσπερίδες τῶν αἰθουσῶν. Καὶ ὁ ρωμαντισμὸς ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὸ μορμολύκειον τῆς πλευρίτιδος ἐξεχεῖτο ἀνὰ τὰς ἀναδενδράδας τῶν κήπων εἰς μελῳδικὰς συμφωνίας, ἐφ' ὅσον ἀμνημονοῦσα τῶν ἓξεών της ἡ ἀηδὼν δὲν εἶχεν ἔλθει ἀκόμη νὰ τονίσῃ τὸ νυκτερινόν της ἆσμα. Αἱ πρωϊναὶ ἰδίως παρελάσεις τοῦ ὡραίου κόσμου τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς δενδροστοιχίας καὶ ἄνωθι τοῦ κήπου τῶν Μουσῶν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀλλαγῆς τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς, εἶχόν τι τὸ ἐξόχως θεαματικὸν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Εἶδος ἀνεπισήμων καλλιστείων ἐτέλουν ἐκεῖ αἱ κομψαὶ ἀτθίδες καὶ τὸ γέρας προὐμνᾶ ἀπέναντι οἱ συμπεριπατηταὶ ἑλλανοδίκαι εἰς θαυμασμὸν καὶ βλέμματα καὶ, τίς οἶδεν, ἴσως κάπου κάπου καὶ εἰς εἰδύλλια ζηλοτύπως κρυπτόμενα ὄπισθεν τῶν δένδρων καὶ τῶν ἐκ προμελέτης συμπτώσεων. Ἀ! ἤξιζε τὸν κόπον νὰ σχίσῃ τις ὠκεανοὺς καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν ἐφετεινὸν χειμῶνα διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὸν ἥλιον τοῦ Ἰανουαρίου μὲ ὅσην μακαριότητα τὸν ἀπέλαυσεν ἡ ρωμηοσύνη! Δύο χειμῶνες ἀκόμη τοιοῦτοι καὶ τὸ λευκὸν ἄστυ ἀποκτᾷ ὁριστικῶς φήμην Νικαίας, μὲ κίνδυνον, ἔστω, ἡ ἀθρόα συρροὴ τῶν ξένων νὰ ἀφυπνίσῃ τοῦ μακαρίου ληθάργου της τὴν δημοτικὴν ἀρχήν μας.

*

Καὶ τὸ νόστιμον εἶνε ὅτι ὁμοῦ μὲ τὰ λαχανικὰ καὶ τοὺς θρίδακας ὁ θαυμάσιος αὐτὸς ἥλιος ὡρίμασε προώρως καὶ ἕνα σωρὸν ζητήματα καὶ ἰδέας, κυμαινόμενα μεταξὺ τῆς ἰλαρότητος τοῦ λογοπλέμου, ὅστις ἔγεινε διὰ τὸν ἀρχαϊκὸν γυναικεῖον ἱματισμὸν καὶ τὴν γυναικείαν χειραφέτησιν, μέχρι τῆς τραγικῆς σοβαρότητος, ἣν μικροῦ δεῖν ἐλάμβανε τὸ φοιτητικὸν ζήτημα. Ὅλα αὐτὰ τὰ χαριέστατα πράγματα δὲν θὰ ἐξεμύτιζαν εἰς τὸ ὕπαιθρον ἐὰν «ὁ βορρᾶς ποῦ τ' ἀρνάκια παγόνει» περιεμάζευεν εἰς τὰς ἑστίας των τὰς κυρίας καὶ εἰς τὴν λέσχην της τὴν ἀκαδημαϊκὴν νεολαίαν· ἄλλως τε περιττὸν νὰ λεχθῇ πόσην μεταβολὴν ἐπιφέρει εἰς τὰς ἰδέας καὶ τὰ κινήματα διαφορὰ ὀλίγων βαθμῶν θερμομέτρου. Εὐτυχῶς τὸ γυναικεῖον τοὐλάχιστον ζήτημα ἐξειλίχθη μέχρι τοῦδε εἰς τὸ στάδιον τῆς θυμηδίας, αἱ δὲ ἀμερικανίζουσαι ἢ ἀρχαΐζουσαι ἑλληνίδες δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ὑπερακοντίσωσιν ὡς πρὸς τὴν σοβαρότητα τὰς «γραφούσας ἑλληνίδας» τοῦ Ροΐδου. Καὶ περὶ μὲν τῆς χειραφετήσεως τῶν ἑλληνίδων ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ μὴ ἀποφανθῶμεν ἐφ' ὅσον τοιαῦτα θέματα μᾶς ἐνθυμίζουν τὰ words words τοῦ Ἄμλετ· ἡ ἰδέα ὅμως τοῦ ἀρχαϊκοῦ γυναικείου ἐνδύματος, ἔστω καὶ ὡς ἐπισήμου μόνον, δὲν ἦτο καὶ ὅλως διόλου ἀτυχής, ὡς ἰδέα τοὐλάχιστον, ἀρκεῖ, ἐννοεῖται, ὑπέρμετρος ἀρχαϊκὸς ζῆλος νὰ μὴ ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς σημερινὰς fin de siècle αἰθούσας τὰς ἀφελεῖς φαινομηρίδας τοῦ Εὐρώτα. Δὲν θὰ ἦτο ποσῶς ἄσχημον ὑπὸ τὴν αἰγλην ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων. νὰ θαυμάζῃς γλυκεῖαν ταναγραίαν πλαγγόνα, ἐκ πηλοῦ ἴσως πάντοτε, κατὰ τοὺς θεολόγους, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἐκ πηλοῦ ἐπιδεικνύοντος εἰς τὸν ἥλιον ρόδα καὶ κρῖνα ἀρρέσσης σαρκός, ἢ νὰ στροβιλίζῃς περαιτέρω εἰς τὴν ἡδυπαθῆ δίνην βαλλισμοῦ βαθύκολπον καὶ εὔζωνον Καρυάτιδα, τὴν ὁποίαν νὰ ὑποθέτῃς ὅτι κατεβίβασεν ἀπὸ τῆς προστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου ὁ ζωογόνος ἔρως νεωτέρου Πυγμαλίονος, ἔστω καὶ μὴ ἐστεμμένου. Ἡ μόνη κηλὶς εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν θελκτικῶς κλασικὴν εἰκόνα θὰ ἦτο κανὲν «merci, mon cher» ἢ καμμία πρόσκλησις, εἰς après-midie ἀκουόμενα ἀπὸ χειλέων, τὰ ὁποῖα θὰ περιέμενες νὰ λαξεύσωσιν ἀριστοφάνειόν τινα στῖχον τῆς Λυσιστράτης ἢ τῶν Ἐκκλησιαζουσῶν.

*

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν εἰρηνικὸν χαρακτῆρα τῆς γυναικείας αὐτῆς ζυμώσεως, κατὰ τῆς ὁποίας, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, οὐδεμία ἐνδείκνυται ἀποστείρωσις, ἀληθῶς ἀρήιον μένος διέπνεε τὰς σκηνάς, αἵτινες ἐξειλίχθησαν εἰς τὸ «φλογερὸ καμίνι» τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης· κρᾶμα ἀδιεξίτητον σωβινισμοῦ καὶ φιλοτιμίας ἀφ' ἑνός, κυκεὼν ἀκρισίας καὶ ἀπερισκεψίας ἀφ' ἑτέρου ἐκινδύνευσαν νὰ ἀναγάγωσι τὸ φοιτητικὸν ζήτημα ἀπὸ τῶν προπυλαίων τοῦ Πανεπιστημίου εἰς ἄλλα πομπωδέστερα προπύλαια καὶ νὰ ἐκτυλίξωσιν ὑπὸ τὸν γελόεντα οὐρανόν μας συμβάντα καὶ πράγματα μηδὲν τὸ κοινὸν ἔχοντα πρὸς τὸ ἀστεῖον. Τὸ τέμενος τῶν Πιερίδων μετεβλήθη εἰς φρούριον, εἰς ἅλωσιν τοῦ ὁποίου ἐξεστράτευσεν ὅλη ἡ ὑψιμος φρόνησις τῶν ἀρμοδίων, οἵτινες πιστοὶ εἰς τὴν περὶ ἀνυπαρξίας στερεότυπον ῥῆμην των ἔβρασαν ἀκριβῶς ὅταν ἔπρεπε νὰ ἀποδράσουν. Μοίρᾳ ἀγαθῇ τὸ κακὸν περιωρίσθη εἰς τὸν φόνον ἑνὸς ἀθώου διαβάτου μείρακος καὶ εἰς τὸν τραυματισμὸν ὀλίγων ἀστυφυλάκων καὶ πολλῆς λογικῆς καὶ φιλοτιμίας, καὶ οὕτως ἐπανῆλθον τὰ πράγματα εἰς τὴν κανονικὴν των τροχιὰν καὶ αἱ συναναστροφαὶ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

*

Ὁ ἀθηναῖος διασκεδάζει. Ἕκαστος ἐκ τῶν ἐνόντων καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τάξεώς του ἐννοεῖ νὰ διεκδικήσῃ ὅσον δύναται τὰ δικαιώματά του ἐπὶ τοῦ συμποσίου τῆς ζωῆς. Ἔχει τις ἄλλως τόσας σοβαρὰς σκέψεις νὰ χωνεύσῃ ὁμοῦ μὲ τὰς πικρίας τῆς βιοπάλης ἢ τῶν ὑποθέσεων, τόσα ἀνούσια νὰ γευθῇ ὁμοῦ μὲ τὸν φορολογημένον καφὲν καὶ τὴν ἀδασμολόγητον τερθρείαν τῆς ἐφημερίδος του, ὥστε ὀλίγη ἄνεσις ψυχαγωγίας δὲν εἶνε ποσῶς περιττή. Καὶ τίς μένει ἀμέριμνος, σᾶς παρακαλῶ, εἰς τὴν κηφηνοκυψέλην αὐτήν, ἥτις καλεῖται Ἀθῆναι; Μήπως ὁ βασιλεύς, ὁ νυχθημερὸν φροντίζων περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους, ἡ βασίλισσα, ἡ φιλοστόργως ἀνησυχοῦσα διὰ τὴν ὑγιείαν καὶ τοῦ τελευταίου Ρώσσου ναύτου, οἱ κυβερνῆται, οἱ ἀεννάως ἐξαντλοῦντες τὰς ἀριθμητικὰς των γνώσεις εἰς καταμέτρησιν τῶν κομματικῶν των δυνάμεων, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι οἱ ἐργαζόμενοι τόσον ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ μὴ αἰμωδιάζωσιν ἐξ ἀκινησίας, οἱ σπουδασταί, οἱ αἰωνίως περιπολοῦντες εἰς τὸ ταχυδρομεῖον διὰ συστημένας ἐπιστολάς, ἢ τὸ high-life τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, διὰ τὸ ὁποῖον τὸ ζήτημα μιᾶς garden-party ἢ ἑνὸς γαλλικοῦ θιάσου διδάσκοντος ἀπὸ σκηνῆς τὴν παρισινὴν ἠθικὴν ὀλίγον ἀπροκάλυπτον, ὑπερακοντίζει κατὰ τὴν σπουδαιότητα ὅλα τὰ πολιτικὰ ζητήματα τῆς ἡμέρας; Καὶ ὕστερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν πυρετώδη ὁρᾶσιν, εἶνε ἔγκλημα ἂν ἐπέρχεται αὐτόματος ἡ δίψα τῶν διασκεδάσεων;

*

Ἡ περίοδος τῶν χορῶν προμηνύεται πλουσία ἐφέτος. Τὸν γόνιμον εἰς μελοδραματικὰ ἐπεισόδια ἀνακτορικὸν χορὸν διεδέχθησαν οἱ χοροὶ καὶ τὰ γεύματα τῶν πρεσβευτικῶν, ὑπουργικῶν καὶ ἐν γένει πολυταλάντων μεγάρων, ἔτι γονιμώτεροι εἰς καλλονὰς καὶ distinction, ἀλλὰ καὶ εἰς «σκανδαλάκια». Ἡ Ἀπόκρεως πλησιάζει καὶ μέχρις οὗ ὁ ἠλεκτρισμὸς τῆς τρέλλας μεταδοθῇ καὶ εἰς τὰ ἐργατικὰ ἰσόγεια, εἶνε καιρὸς νὰ ὀργιάσῃ τὸ χρῆμα, διότι τότε πλέον καὶ μόνη ἡ ἰδέα ὅτι τὴν ὥραν καθ' ἣν αἱ προνομιοῦχοι φλέβες τοῦ «κυανοῦ αἵματος» διαστέλλονται ὑπὸ τὴν ἡδυπάθειαν τόσων μεθυστικῶν συνθηκῶν, παίζεται συγχρόνως ἡ *μπερλίνα* ἢ χορεύεται ὁ *καλαματιανὸς* εἰς κρησφύγετόν τι πληβείων, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκχυδαΐσῃ τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς ἡδονῆς. Τὸ πολὺ εἰς τοὺς παρίας τῆς τύχης ἐπιτρέπεται νὰ χάσκωσι πρὸ τῆς πύλης μεγάρου τινὸς ἑορτάζοντος τὴν ὥραν καθ' ἣν ἀλλεπάλληλα τὰ ὀχήματα δίκην κυμάτων ἐκβράζουσιν εἰς τὰς μαρμαρίνους κλίμακας χιονώδεις ἀφροὺς γυμνῶν ὤμων καὶ μαῦρα φύκη φρακοφόρων.

Ἄλιξ.

ΑΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΙ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Ὅ,ΤΙ ἡ νεότης ἔχει ἀνάγκην νὰ ξεθυμαίνῃ τοῦτο εἶναι κοινὸς τόπος, τὸ δὲ μόνον ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἡ ἀνάγκη αὕτη φαίνεται συναυξάνουσα ἀναλόγως τῆς σωβαρότητος τῶν ἔργων εἰς τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται. Ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως πῶς συμβαίνει, ἀντὶ νὰ διαθέτῃ ἡ σπουδὴ τῶν ἐπιστημῶν εἰς ἡσυχώτερον βίον τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς πολίτας, φαίνεται ἀπ' ἐναντίας συντελοῦσα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν μεγαλειτέρας παρ' αὐτοῖς νεανικῆς ζωηρότητος καὶ κλίσεως πρὸς τὴν θορυβώδη εὐθυμίαν ἢ καὶ τὴν ἀταξίαν. Ἡ τοιαύτη ἀχώριστος ἀπὸ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας ἀνάγκη ξεφαντώματος ἐκδηλοῦται ὑπὸ διάφορον κατὰ τόπους τύπον. Οἱ Ἄγγλοι σπουδασταὶ σφαιροβολοῦσι, λεμβοδρομοῦσι, γρονθοκοποῦνται καὶ ἐνίοτε κραιπαλῶσιν· οἱ Γάλλοι διακρίνονται διὰ τὸ ἔκτακτον ὕψος τῶν πηδημάτων αὐτῶν εἰς τοὺς δημοσίους χορούς, τοὺς σκανδαλώδεις αὐτῶν ἔρωτας ἢ καὶ τὴν προθυμίαν αὐτῶν εἰς ἀνέγερσιν ὁδοφραγμάτων· οἱ Ἰταλοὶ ἀρέσκονται νὰ ταράττωσι τὸν ὕπνον τῶν φιλησύχων πολιτῶν διὰ μεσονυκτίων ᾀσμάτων, νὰ σβύνωσι τὰ φανάρια καὶ νὰ ζεύγνωνται εἰς τὴν ἅμαξαν καλλιφώνου τινος ἀοιδοῦ ἢ ὡραίας χορευτρίας, μεταβαλλόμενοι ἀπὸ λογικῶν ζώων εἰς ἄλογα ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ· οἱ Ἕλληνες φοιτηταί, ἀρκούμενοι εἰς ἡσυχον ἐν τοῖς καφενείοις φλυαρίαν καὶ δομινοπαιξίαν θ' ἀπετέλουν ἀξιέπαινον ἐξαίρεσιν τῆς διακρινούσης τοὺς ἀλλαχοῦ συναδέλφους των ὑπερβολῆς ζωηρότητος, ἂν ἠγάπων ὀλιγώτερον τὰς στάσεις, τὰς ἀπεργίας, τὰ ψηφίσματα καὶ τοὺς ἐξοστρακισμοὺς τῶν ἀρίστων αὐτῶν καθηγητῶν· οἱ Γερμανοὶ ἐπὶ τέλους ὑπερέχουσι μὲν πάντας τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν φιλοπονίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν πολυποσίαν καὶ τὴν κλίσιν πρὸς ἀλλόκοτον εἶδος μονομαχίας.

***

Τὰς μονομαχίας ταύτας ὠνομάσαμεν ἀλλοκότους, διότι οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν πρὸς τὰς ὁπουδήποτε ἀλλαχοῦ γινομένας. Σκοπὸς τῷ ὄντι αὐτῶν δὲν εἶναι οὔτε ἡ ἐκδίκησις ὕβρεως οὔτε ἡ ἐπίδειξις ἀφοβίας πρὸ τοῦ θανάτου, διότι κίνδυνος τῆς ζωῆς οὐδεὶς ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐπίδειξις ἀντοχῆς εἰς ἀκινδύνους πληγὰς καὶ ἀφθόνους ἀφαιμάξεις. Πρὸς κατανόησιν τοῦ ἰδιορρύθμου τούτου παλληκαρισμοῦ πρέπει νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινα περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν ἐν Γερμανίᾳ φοιτητικῶν συνδέσμων.

Τὸ ἀρχαιότατον γερμανικὸν Πανεπιστήμιον εἶναι τὸ ἱδρυθὲν ἐν Πράγᾳ τῆς Βοημίας κατὰ τὸ ἔτος 1348. Εἰς τοῦτο συνέρρεον πάσης ἐθνικότητος σπουδασταὶ καὶ ἐκεῖ ἐσχημάτισθησαν οἱ πρῶτοι φοιτητικοὶ συνεταιρισμοί, οἵτινες ἦσαν κατὰ τοὺς μέσους χρόνους κατ' οὐσίαν φυλετικοί, ἀποτελούμενοι ἐκ μελῶν τῆς αὐτῆς ἐθνότητος ἢ ἐπαρχίας καὶ ἐκαλοῦντο ἐκ τούτου Landsmanschaften. Ἑπόμενον δὲ ἦτο ν' ἀναφύωνται μεταξὺ τούτων ἔριδες ἐκ λόγων ἐθνικῆς φιλοτιμίας, ἀντιθέσεως πολιτικῶν συμφερόντων ἢ καὶ καθαρῶς προσωπικῶν. Καθ' ἣν δ' ἐποχὴν ἐφόρουν καὶ αὐτοὶ οἱ ἱεράρχαι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀντὶ μίτρας σιδηροῦν κράνος καὶ οἱ Πρυτάνεις, καθηγηταὶ καὶ πολλοὶ τῶν φοιτητῶν ξίφος παρὰ τὴν πλευράν, οὐδεὶς ἄλλος τρόπος συμβιβασμοῦ τῆς διαφορᾶς ἦτο δυνατὸς πλὴν τῆς ἀνελκύσεως αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χρονολογεῖται τὸ ἔθιμον τῶν μεταξὺ φοιτητῶν μονομαχιῶν. Αἱ τότε ὅμως διέφερον κατὰ τοῦτο τῶν σημερινῶν, ὅτι ἡ ἀφορμὴ αὐτῶν ἦτο σπουδαία καὶ αἱ πληγαὶ πολλάκις θανατηφόροι.

Οἱ τοιοῦτοι μεσαιωνικοὶ συνεταιρισμοὶ παρήκμασαν διὰ τοῦ χρόνου καὶ εἶχον σχεδὸν λησμονηθῆ, ὅτε ἀνεβίωσαν ὡς ὁ φοῖνιξ ἐκ τῆς τέφρας του κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπὸ κἄπως διάφορον τύπον.

Ὁ πρῶτος τότε συστηθεὶς ἦτο, καθ' ὅσον ἐνθυμούμεθα, ὁ τῆς «Σουηβίας» ἐν «Ἀϊδελβέργῃ», τοῦ ὁποίου ὁ θυρεὸς ἔφερε τὰ τρία χρώματα μαῦρον, κίτρινον καὶ λευκόν. Περὶ τῆς προτιμήσεως τῶν τριῶν τούτων χρωμάτων διηγοῦνται αἰκα καὶ γλῶσσαι τὸ ἑξῆς ἱκανῶς περίεργον ἀνέκδοτον.

Οἱ ἱδρυταὶ τοῦ συλλόγου συνεζήτουν χωρὶς νὰ δύνανται νὰ συμφωνήσωσι περὶ τῶν χρωμάτων τούτων, ὅτε ὁ σκύλος ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ἔλυσε τὸ ζήτημα ὑπακούσας εἰς ἀναπόδραστόν τινα φυσικὴν ἀνάγκην. Ἦτο χειμὼν καὶ τὸ ζῶον ἀνύψωσε τὸ σκέλος ὑπεράνω τοῦ χιονοσκεποῦς ἐδάφους, καὶ ἐκ τούτου ἡ ἀνάλυσις τῆς χιόνος εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀρῆκεν ὁρατὴν μαύρην κοιλίδα ἐν μέσῳ κιτρίνου κύκλου, περιβαλλομένου ὑπὸ τῆς ἀσπίλου αὐτῆς λευκότητος. Εἰς τὴν θέαν τῆς τριχρόου ταύτης κοκάρδας ἀντήχησεν βροντόφωνον Οὐρά! καὶ πάντες ἔσπευσαν νὰ τὴν παραδεχθῶσιν.

***

Οὐδὲ τόμος θὰ ἤρκει πρὸς ἀκριβῆ περιγραφὴν τῶν ποικίλων τῆς Γερμανίας φοιτητικῶν συνδέσμων, τῶν κανονισμῶν καὶ τῶν ἐθίμων αὐτῶν, παραιτούμενοι λοιπὸν αὐτῆς ἀρκούμεθα εἰς τὰ ἑξῆς ἀπαραίτητα.

Οἱ Γερμανοὶ φοιτηταὶ διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις: τοὺς μερονομένους, οἵτινες καλοῦνται *ἄγριοι* (wilden) καὶ τοὺς συνεταιρισμένους· οἱ δὲ συνεταιρισμοὶ εἶναι τριῶν εἰδῶν καλούμενοι Landsmanschaften, Burschenschaften καὶ Corps. Ἐκ τούτων τὸ πρῶτον εἶναι συνέχεια τῆς μεσαιωνικῆς καταταξέως τῶν σπουδαστῶν κατ' ἐθνικότητα ἢ ἐπαρχίαν. Οἱ συνεταιρισμοὶ οὗτοι εἶναι σήμερον εὐάριθμοι, ἀσήμαντοι καὶ τείνουσι νὰ ἐκλείψωσι τελείως. Ἱκανῶς ἡλαττώθη καὶ ἡ σημασία τῶν Burschenschaften, οἵτινες ἱδρύθησαν κατὰ τὸν ἔτει 1815 δημοκρατικὸν ὀργασμὸν τῆς γερμανικῆς νεολαίας καὶ ἤκμασαν κατὰ τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τοῦ ἔτους 1848. Ὁ σκοπὸς τῶν συνδέσμων τούτων ἦτο πρὸ πάντων πολιτικὸς καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν χειραφέτησιν καὶ τὴν ἕνωσιν τῆς γερμανικῆς φυλῆς. Εἰς τοιοῦτον σύνδεσμον τὴν «Τευτονίαν» ἀνῆκεν ὁ φοιτητὴς Σάνδ, ὁ βυθίσας τὴν μάχαιραν εἰς τὸ στῆθος τοῦ Κοτζεβοὺ καὶ ἀποθανὼν ἔπειτα ἐπὶ τοῦ ἱκριώματος, ὡς ἥρως καὶ ὡς μάρτυς τῆς ἐλευθερίας. Ἡ σημασία καὶ ἡ ἐπίδρασις τῶν συνδέσμων τούτων ἐπὶ τῶν πολιτικῶν γεγονότων ἦτο σπουδαία πρὸ τεσσαρακονταετίας, ἀλλ' ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐλαττωθῇ κατὰ πολὺ μετὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ παρ' αὐτῶν ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Ἀπὸ ἱκανῶν ἤδη ἐτῶν ἀκμάζουσι μόνον τοῦ τρίτου εἴδους οἱ συνεταιρισμοὶ τὰ λεγόμενα Σωματεῖα τῶν φοιτητῶν, τῶν ὁποίων κυριώτατος σκοπὸς φαίνεται ὢν ἡ ἀμοιβαία ὑποστήριξις, αἱ συνελεύσεις εἰς ἰδιαιτέραν αἴθουσαν ζυθοπωλείου, ὅπως διαλέγωνται περὶ τῶν σπουδῶν καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῶν σταδίου καὶ συμποσιάζωσι καθ' ὡρισμένας ἡμέρας τοῦ ἔτους ἢ τὴν ἐπιοῦσαν τῆς κατακτήσεως διδακτορικοῦ πτυχίου.

Ἕκαστον σωματεῖον ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ προέδρου, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλουσι πάντες ὑποταγήν, τοῦ ἀντιπροέδρου, τοῦ ἀρίστου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν μελῶν ξιφομάχου, τοῦ κανονίζοντος πάντα τὰ σχετικὰ εἰς τὰς μονομαχίας καὶ τοῦ γραμματέως-ταμίου, συντάσσοντος τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων καὶ κρατοῦντος τὰ κατάστιχα τῆς ληψοδοσίας.

Μεταξὺ τῶν καταστίχων τούτων ὑπάρχει ἓν διακρινόμενον διὰ τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ πρωτοτυπίαν, τὸ καλούμενον Pauk-buch, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγγράφονται τὰ πρακτικὰ τῶν μονομαχιῶν μετὰ τῆς λεπτομεροῦς περιγραφῆς τοῦ μήκους, πλάτους καὶ βάθους τῶν πληγῶν καὶ τῶν δαπανηθέντων πρὸς ἐπούλωσιν αὐτῶν εἰς ἐπιδέσμους, ἔμπλαστρα, διάχυλον καὶ κολλόδιον.

Τὰ δὲ ἁπλᾶ μέλη τοῦ σωματείου διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις, τὰς *ἀλώπεκας* (Fuchs) ἤτοι δοκίμους καὶ τοὺς *ἑταίρους* (Burschen). Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δοκιμότητος αὐτῶν ὀφείλουσιν οἱ νεόμυστοι νὰ ἐκτελῶσι παρὰ τοῖς *ἑταίροις* καθήκοντα ὑποπιστοῦ καὶ μέχρι τινὸς ὑπηρέτου. Εἰς αὐτοὺς ἀπόκειται νὰ γεμίζωσι τὰ ποτήρια κατὰ τὰ συμπόσια, νὰ ἐνδύωσι τοὺς ἀγωνιστὰς τὴν στολὴν τῆς μονομαχίας, νὰ καθαρίζωσι τὰ ὅπλα καὶ νὰ νοσοκομῶσι τοὺς πληγωθέντας. Αἱ ὑποχρεώσεις αὗται ἐπιβάλλονται εἰς αὐτοὺς μέχρι τοῦ πρσβιβασμοῦ των εἰς τὸ ἀξίωμα ἑταίρου. Πρὸ τούτου ὅμως ἀπαιτεῖται ἐξάπαντος ν' ἀποδείξῃ ὁ ὑποψήφιος διὰ δύο τοὐλάχιστον *εὐπρεπῶν* μονομαχιῶν ὅτι δὲν εἶναι ἀνάξιος τῆς τοιαύτης τιμῆς. Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι ὁ δόκιμος εἶναι συνήθως ἐριστικώτερος ἀλέκτορος, ἐπιδιώκων τὴν εὐκαιρίαν νὰ κοσμήσῃ τὸ μέτωπον ἢ τὴν παρειάν του διά τινος οὐλῆς παρεχούσης εἰς αὐτὸν τὸ πολυπόθητον προνόμιον νὰ παρακάθηται εἰς τὴν τράπεζαν τῶν ἑταίρων, νὰ στολίζῃ τὸ στῆθός του διὰ τῆς ταινίας τοῦ σωματείου καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ κἀκεῖνος εἰς τοὺς δοκίμους ὅσας ὑπέμεινεν ἀγγαρείας.

***

Ἐνῷ μοὶ παρεῖχε τὰς ἀνωτέρω ἐξηγήσεις ὁ φοιτητὴς διδάσκαλός μου τῆς γερμανικῆς, ὁ ἀναλαβὼν νὰ μοὶ χορηγήσῃ τὴν ἀπόλαυσιν νὰ περα-

σταθῶ εἰς μονομαχικὴν πανήγυριν, ἡ ἅμαξα ἢ μᾶλλον τὸ λεωφορεῖον εἰς τὸ ὁποῖον εὑρισκόμην μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξ ἄλλων ἑταίρων εἶχεν ὑπερβῇ τὴν πύλην τοῦ Βραδεμβούργου μεταφέρον ἡμᾶς εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως ἀπέχοντα περὶ τὴν μίαν ὥραν ἀπὸ τοῦ Βερολίνου. Οὗτος ἦτο ἐρημικὸν ξενοδοχεῖον ἑλβετικοῦ ῥυθμοῦ ἐν μέσῳ φυτείας ἐλατῶν. Παρὰ τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς ἦσαν παρατεταγμένα περὶ τὰ δέκα ἄλλα ὅμοια λεωφορεῖα, τῶν ὁποίων οἱ ἀποζευχθέντες ἵπποι ἐμάσσων ἡσύχως τὴν πρωϊνὴν αὐτῶν βρῶμην.

Ἡ κλίμαξ, οἱ διάδρομοι καὶ τὰ δωμάτια ἦσαν πλήρη φοιτητῶν ἐνδεδυμένων διὰ τὸ ἐπίσημον τῆς τελετῆς τὴν φοιτητικὴν αὐτῶν στολήν. Μαῦρον κολόβιον σχήματος στρατιωτικοῦ, ὑψηλὰ ὑποδήματα, μικρὸν πῖλον ἄνευ γείσου καὶ τὴν ταινίαν τοῦ συλλόγου ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἀδύνατον μοὶ ἦτο νὰ μὴ θαυμάσω τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν τὴν εὐρωστίαν, τὴν ξανθὴν ὄψιν καὶ πρὸ πάντων τὴν εὐθυμίαν.

* * *

Τὸ δὲ πεδίον τοῦ ἀγῶνος ἦτο εὐρεῖα ἐπιμήκης αἴθουσα πεντήκοντα περίπου ποδῶν μήκους καὶ τριάκοντα πλάτους. Αἱ τράπεζαι εἶχον τοποθετηθῆ παρὰ τοὺς τοίχους ὥστε νὰ μένῃ ἐλεύθερον τὸ μεσαῖον διάστημα. Ἕκαστον σωματεῖον ἔχει τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ τράπεζαν περὶ τὴν ὁποίαν κάθηνται τὰ μέλη αὐτοῦ καὶ οἱ παρ' αὐτῶν προσκληθέντες, εἰς δὲ τὸ μέσον τῆς αἰθούσης εἶναι τοποθετημέναι δύο ἕδραι ἀντικρὺ ἀλλήλων. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο στίζουσι τὰς σανίδας τοῦ πατώματος μεγάλαι ἐρυθρόμαυροι κηλῖδες ὑποδεικνύουσαι σαφῶς τὸν τόπον τῆς αἱματοχυσίας.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦσαν ἐγγεγραμμέναι εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ὀκτὼ μονομαχίαι. Οἱ δύο πρῶτοι ἀγωνισταὶ ἦλθον νὰ καθίσωσιν ἐπὶ τῶν ἀντικρυζομένων ἑδρῶν καὶ οἱ δόκιμοι ἔσπευσαν νὰ ἐνδύσωσιν αὐτοὺς τὴν συνήθη στολὴν τοῦ ἀγῶνος. Πρὸς τοῦτο ἀπέβαλον οἱ μονομάχοι πάντα αὐτῶν τὰ ἐνδύματα πλὴν τοῦ βρακίου. Τὸ σύνηθες ὑποκάμισον ἀντικατέστησε ἄλλο ἐκ χονδροῦ καραβοπάνου· ἡ κοιλία καὶ τὸ στῆθος ἐπροφυλάχθησαν κατὰ παντὸς ἀπευκταίου διὰ παχυτάτου θώρακος ἐκ πεπιεσμένου βάμβακος, ὁ τράχηλος ἠσφαλίσθη διὰ τριπλοῦ λαιμοδέτου, ἡ δεξιὰ χεὶρ ἐχώθη εἰς παχύδερμον χειρόκτιον, ὁ δεξιὸς βραχίων περιετυλίχθη ἀπὸ τοῦ σφυγμοῦ μέχρι τοῦ ὤμου διὰ βαμβακωμένων ταινιῶν καὶ τὴν ἀμυντικὴν πανοπλίαν συνεπλήρωσαν ὀμματοϋάλια, οὐχὶ ὑάλινα ἀλλ' ἐκ πλέγματος σιδήρου.

Οὕτω παρασκευασθέντες ἐγείρονται οἱ ἀγωνισταί, λαμβάνουσιν εἰς χεῖρας τὸ ξίφος καὶ ἵστανται ἀκίνητοι ἀπέναντι ἀλλήλων, στηρίζοντες τὰ νῶτα ἐπὶ τῆς ἕδρας ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθηντο καὶ πατοῦντες διὰ τῆς ἄκρας τοῦ δεξιοῦ ποδὸς γραμμὴν σημειωθεῖσαν διὰ κρητίδος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς νὰ ὑπερβῶσι. Διὰ νὰ μὴ κουράζεται εἰς μάτην ὁ στιβαρὸς αὐτῶν βραχίων, ὁ προωρισμένος νὰ μεγαλουργήσῃ, στηρίζουσιν τοῦτον εἰς θέσιν ὁριζόντιον ἐπὶ τοῦ ὤμου ἑνὸς τῶν δοκίμων ἐνῷ ἕτερος κρατεῖ ὑψωμένην τὴν λεπίδα τῆς ῥομφαίας.

Ἐνδέχεται νὰ ἔχω ἄδικον, ἀλλὰ τὸ παράστημα τῶν μονομάχων δὲν μ' ἐφάνη οὔτε ἀρειμάνιον, οὔτε ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν κομψότητα καὶ τὴν χάριν τὴν παραμικράν. Τὰ βαμβάκια καὶ αἱ ταινίαι διὰ τῶν ὁποίων εἶναι περιβεβλημένοι τοὺς κάμνουν νὰ ὁμοιάζωσι γιγάντεια ἐσπαργανωμένα βρέφη.

Εἰς ἑκάστην μονομαχίαν παρίσταται πλὴν τῶν μαρτύρων τῶν ἐκλελεγμένων ὑπὸ τῶν μονομάχων μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ σωματείου εἰς τὸ ὁποῖον ἑκάτερος αὐτῶν ἀνήκει, καὶ «ἀμερόληπτος ἀγωνοδίκης» ἐκ τρίτου σωματείου. Τὸ σπουδαιότατον τῶν καθηκόντων αὐτοῦ εἶναι ν' ἀποφασίζῃ μετὰ πᾶσαν πληγήν, ἂν πρέπῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἢ νὰ λήξῃ ἡ μονομαχία.

Οἱ δύο μάρτυρες ξιφήρεις κἀκεῖνοι καὶ προφυλάσσοντες τὴν δεξιὰν χεῖρα διὰ μακροῦ χειροκτίου φθάνοντος μέχρι τοῦ ἀγκῶνος, τοποθετοῦνται ἀπέναντι ἀλλήλων μεταξὺ τῶν μαχομένων ἀποτελοῦντες σχῆμα σταυροῦ μετ' αὐτῶν. Ἔργον αὐτῶν εἶναι ν' ἀποτρέπωσι τὰ ἄτακτα κτυπήματα καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀγωνοδίκου νὰ διακόπτωσι τὸν ἀγῶνα διασταυροῦντες τὰ ξίφη των μεταξὺ τῶν μαχομένων.

Ὅταν τὰ πάντα εἶναι ἕτοιμα ὁ πρεσβύτερος τῶν μαρτύρων ἀγγέλλει μεγαλοφώνως εἰς τὴν ὁμήγυριν τοὺς ὅρους τῆς μονομαχίας, οἵτινες εἶναι συνήθως ὅτι αὕτη θέλει διαρκέσει κατ' ἀνώτατον ὅρον δεκαπέντε λεπτά, ἢ μέχρις οὗ εἷς ἐκ τῶν μονομάχων περιέλθει εἰς ἀνικανότητα νὰ ἐξακολουθήσῃ. Στρεφόμενος ἔπειτα πρὸς τούτοις λέγει αὐτοῖς: «Ἐμπρὸς Κύριοι!»

Τὰ ξίφη τότε διαγράφουσιν ἡμικύκλιον ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστεράν, διασταυροῦνται, συγκρούονται, προστρίβονται ἢ πλήττουσι τὴν πλάκα τῆς κώπης μετὰ ἤχου κωδωνίσκου καὶ προβολῆς σπινθήρων. Ἡ γερμανικὴ ξιφασκία διαφέρει τῆς γαλλικῆς καθ' ὅσον δὲν ἐπιτρέπει τὴν χρῆσιν τῆς αἰχμῆς τοῦ ξίφους, ἥτις ἄλλως εἶναι στρογγύλη ὡς μαχαίρας τοῦ φαγητοῦ, οὐδὲ πρυτανεύει εἰς τὸν ἀγῶνα ἡ τέχνη, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡ ἰσχὺς τοῦ βραχίονος καὶ ἡ ἀντίστασις εἰς τὸν κόπον.

Τὸ σπαθοκόπημα ἐξακολουθεῖ μέχρις οὗ αἱματηρὰ γραμμὴ στίξῃ τὸ πρόσωπον ἑνὸς ἐκ τῶν μαχομένων ἢ πετάξῃ κρώβυλος τῆς κόμης του εἰς τὸν ἀέρα. Τὸ αἷμα ῥέει, ὁ ἀγωνοδίκης κράζει «Σταθῆτε», οἱ μάρτυρες διασταυροῦσι τὰ ξίφη των, ὁ ἀγὼν διακόπτεται πρὸς στιγμὴν καὶ οἱ βραχίονες τῶν μονομάχων ἀναπαύονται καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ ὤμου τῶν δοκίμων. Ὁ ἰατρός, ἤτοι φοιτητὴς τῆς ἰατρικῆς, ἐξετάζει τότε τὰς πληγὰς καί, ἂν θεωρήσῃ ταύτας ἐλαφράς, διατάσσεται ἡ ἐξακολούθησις τοῦ ἀγῶνος.

Τὸ θέαμα τῆς δευτέρας ταύτης συμβολῆς εἶναι ἀποτρόπαιον. Τὸ αἷμα ῥέει κρουνηδὸν βάφον τὸ πρόσωπον τοῦ πληγωμένου, πηγνύμενον εἰς τοὺς μύστακας αὐτοῦ, κατακυλιόμενον ἐπὶ τοῦ ὑποκαμίσου του καὶ ἀποστάζον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Εἰς τὴν πρώτην πληγὴν προστίθενται καὶ ἄλλαι, προκαλοῦσαι νέαν ἰατρικὴν ἐξέτασιν καί, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἐπανάληψιν τοῦ ἀγῶνος μέχρι τῆς λήξεως τῆς ταχθείσης δεκαπενταλέπτου διαρκείας.

Ἐνῷ δεύτερον ζεῦγος διαδέχεται τοὺς πρώτους μονομάχους, οὗτοι ἀποσύρονται εἰς γωνίαν τῆς αἰθούσης, ὅπου οἱ παριστάμενοι φοιτηταὶ τῆς ἰατρικῆς συρράπτουσι, συγκολλῶσι καὶ περιδένουσι τὰ τραύματα αὐτῶν. Ταῦτα εἶναι συνήθως ἀκίνδυνα, ἁπλαῖ τοῦ δέρματος ἐντομαί. Δυσάρεστος ἐν τούτοις εἶναι ἐνίοτε ἡ βλάβη τῆς ἄκρας τῆς ῥινός. Ἄλλοτε πάλιν ἀποκόπτονται τεμάχια ὠτίου, συντρίβονται ὀδόντες ἢ ἀποσπῶνται μικροὶ σχίδακες ἐκ τῶν ὀστῶν τοῦ κρανίου. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν συλλέγει ἐπιμελῶς ὁ παθὼν τὰ συντρίμματα τοῦ κρανίου ἢ τῆς σιαγόνος του, παραδίδει αὐτὰ εἰς ἔμπειρον τεχνίτην ὅπως τὰ περιδέσῃ διὰ χρυσοῦ καὶ τὰ κρεμάζει ὡς κρατάλια εἰς τὴν ἅλυσιν τοῦ ὡρολογίου του. Τὸ συνηθέστερον ὅμως κέρδος τὸ ὁποῖον ἀποκομίζει ὁ φοιτητὴς ἐκ τῆς μονομαχίας, εἶναι ἡ διακόσμησις τοῦ προσώπου του διά τινος ὡραίας οὐλῆς, ἱκανῆς νὰ προσελκύσῃ εἰς αὐτὸν τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν εὔνοιαν πάσης ξανθῆς Ἥβης ζυθοπωλείου.

* * *

Αἱ δὲ ἀφορμαὶ αἱ προκαλοῦσαι τὰς τοιαύτας μονομαχίας εἶναι συνήθως ἐξ ἴσου ἐλαφραὶ ὅσον καὶ αἱ κατ' αὐτὰς καταφερόμεναι πληγαί, βλέμμα λοξόν, διαφορὰ γνώμης περὶ τῆς ἀξίας φιλολογικοῦ ἔργου, ποτήριον ζύθου κενούμενον παρὰ τοὺς κανόνας ἢ ἔγχυσις οἴνου διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ἐν ἑνὶ λόγῳ ἀληθὴς *ἔρις γερμανική*, querelle d'Allemand, ὡς ἀποκαλοῦσιν οἱ Γάλλοι τὰς ἀναιτίους.

Εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ἦσαν ἐγγεγραμμέναι, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ὀκτὼ μονομαχίαι. Ἀλλ' εἰς μόνας τὰς τρεῖς πρώτας κατώρθωσα νὰ παραμείνω καὶ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς τρίτης ἀπεχώρησα λαθραίως ἀκροποδητί, διότι δὲν ἠδυνάμην ἐπὶ πλέον νὰ ὑπομείνω τὸ θέαμα τῆς τοιαύτης ἀηδοῦς αἱματοχυσίας. Σκοπὸς τῶν μὲν ἀγώνων ξιφασκίας εἶναι εἰς πᾶσαν ἄλλην χώραν ἡ ἐπίδειξις ἐπιτηδειότητος περὶ τὸν χειρισμὸν τοῦ τοῦ τεχνικωτάτου καὶ εὐγενεστάτου τῶν ὅπλων, τῆς δὲ μονομαχίας ἡ ἐκδίκησις ὕβρεως πραγματικῆς ἢ καὶ ἡ διαπίστωσις ὅτι δὲν διστάζει ὁ μονομαχῶν νὰ ἐκθέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν αὐτοῦ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς καλῶς ἢ καὶ κακῶς ἐννοουμένης φιλοτιμίας του. Ἀλλ' εἰς τῶν Γερμανῶν τὰς φοιτητικὰς μονομαχίας οὐδὲν ὑπάρχει πρὸς ταῦτα κοινόν· οὔτε τέχνη, διότι τὸ ἄνευ αἰχμῆς ὅπλον των μεταχειρίζονται ὡς μαγκοῦραν μᾶλλον ἢ ὡς ξίφος κτυπῶντες κατὰ τύχην δεξιὰ καὶ ἀριστερά, οὔτε ὕβρις πρὸς ἐκδίκησιν, οὐδὲ κίνδυνος ἄξιος λόγου μαρτυρῶν ἀφοβίαν. Ὅθεν λοιπὸν καὶ ἂν ἐβασάνιζα τὸν νοῦν μου, δὲν κατώρθωνα ν' ἀνεύρω πῶς ἠδύναντο λογικὰ ὄντα ἀνήκοντα εἰς τὴν μᾶλλον ἀνεπτυγμένην τάξιν τοῦ σοφωτάτου τῶν ἐθνῶν ν' ἀρέσκωνται νὰ πελεκῶσιν ἀλλήλων τὰς κεφαλὰς χωρὶς λόγον ἢ σκοπόν, οὐδὲ λύσιν ἄλλην τοῦ αἰνίγματος τούτου πλὴν τοῦ παροιμιώδους : «Περὶ ὀρέξεων οὐδεὶς λόγος».

Ε. Δ. Ροΐδης

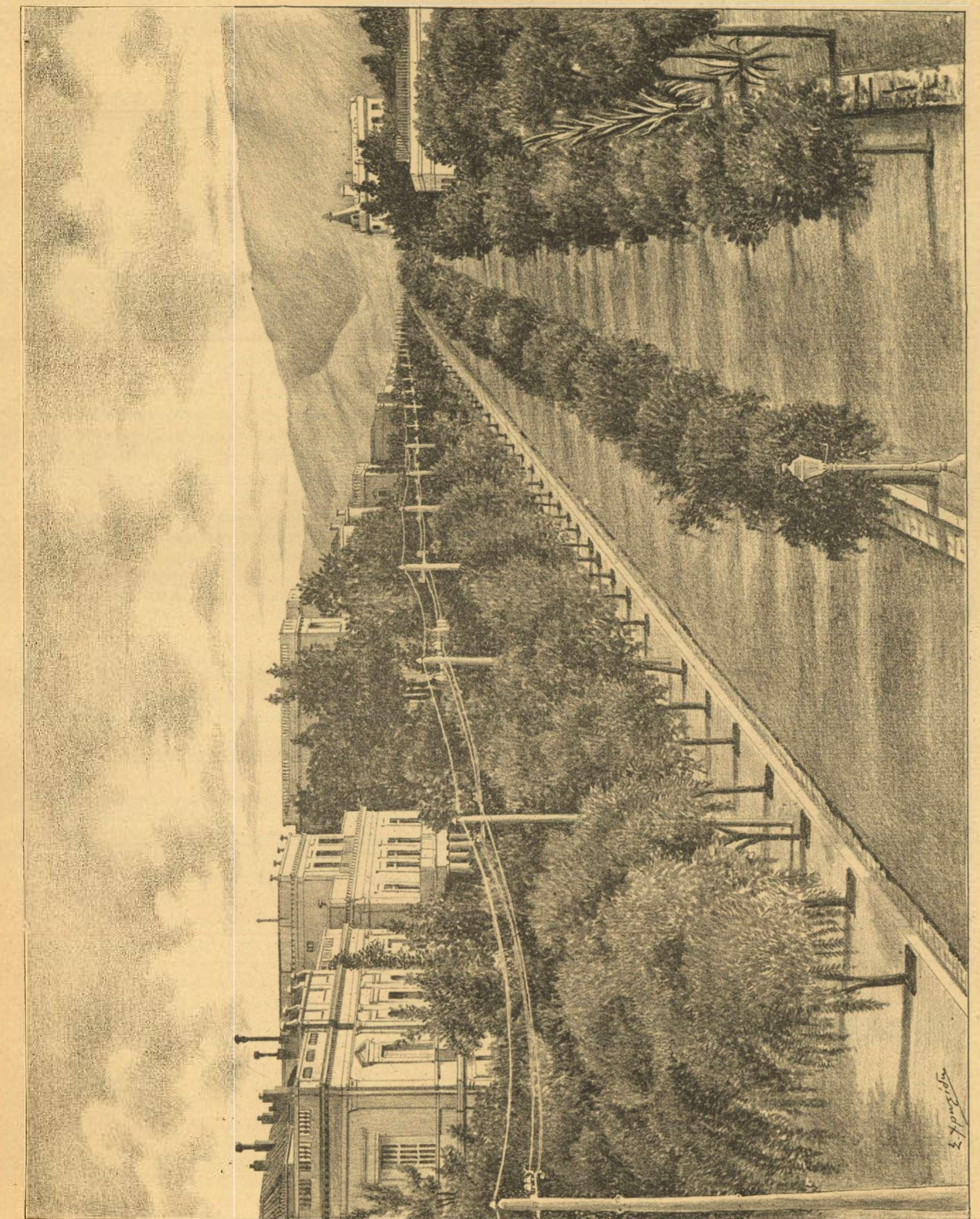

Η ΟΔΟΣ ΚΗΦΙΣΣΙΑΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

1800—1896

(Συνέχειαν ἴδε εἰς 10ον φύλλον).

Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ θιάσου, ἡς προήδρευεν ὁ Ραγκαβῆς, παρουσιάσθη ἡμέραν τινὰ γυνή τις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως φέρουσα κοράσιον δωδεκαετές, ἀσθενικὸν καὶ κατακίτρινον καὶ κακοενδεδυμένον, τὸ ὁποῖον παρεκάλεσε νὰ προσλάβωσιν εἰς τὸ θέατρον. Τὰ λοιπὰ τῆς ἐπιτροπῆς μέλη, ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ πτωχοῦ ἐκείνου πλάσματος συνεκινήθησαν, δὲν εὑρίσκον ὅμως αὐτὸ ἱκανὸν ν' ἀναλάβῃ θεατρικὴν ἐργασίαν. Ἀλλ' ὁ Ραγκαβῆς ἀντέστη. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς μικρᾶς διέγνωσε τὴν εὐφυΐαν κατα-πνιγομένην ὑπὸ τῆς δυστυχίας καὶ ἐσκέφθη ὅτι διὰ καταλλήλου ἐκπαι-δεύσεως ἡ κορασὶς ἠδύνατο νὰ γίνῃ κάτι, τόσον μᾶλλον καθ' ὅσον καὶ ἀρ-κούντως πεπαιδευμένη ἦτο καὶ ἄλλη ἄλλως τε δὲν ὑπῆρχε καλλιτέρα της.

Ἐπέμεινε λοιπὸν καὶ τὴν παρέλαβον εἰς τὸ θέατρον ἐπὶ μισθῷ ἑκατὸν δραχμῶν κατὰ μῆνα. Μετὰ ἓν περίπου ἔτος ἡ κορασὶς τόσον ἀνέλαβε καὶ τοιαύτην ἀπέδειξεν ἐπίδοσιν εἰς τὸ θέατρον, ὥστε κατέστη περιώνυ-μος ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑλένη Συψώμου, ἥτις καὶ ἀπέθανεν ἠθοποιός. Ἡ πρώτη παράστασις τῆς νέας ταύτης ἠθοποιοῦ ὑπῆρξε θρίαμβος πραγμα-τικός, τὸ παράδειγμά της δέ, καὶ ἰδίως αἱ τιμαὶ ὧν ἠξιώθη, ἐκίνησαν τὴν ἁμίλλαν καὶ ἄλλων καὶ τότε παρουσιάσθησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ τρεῖς ἄλλαι, ὧν ἡ μία ἰδίως ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις παρουσιάσθη ἄνευ ἐπω-νύμου, εἰργάζετο πρὶν εἰς τὰ παρὰ τοὺς Ἀμπελοκήπους μεταξουργεῖα τοῦ κ. Σκήν, γαμβροῦ τοῦ Ραγκαβῆ. Ἦτο δὲ ἡ Αἰκατερίνη αὕτη ὡραιο-τάτη κόρη καὶ ἡ ἐμφάνισίς της εἰς τὸ θέατρον προεκάλεσε πλήμμυραν ἐκ-δηλώσεων ἐκ μέρους τῶν ἐρωτολήπτων τῆς ἐποχῆς, οἱ ὁποῖοι ἐθεώρουν ἀπαραίτητον καθῆκόν των νὰ διέρχωνται τὰς νύκτας των κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς ἠθοποιοῦ ψάλλοντες ἐν συνοδείᾳ κιθάρας τὰ τραγούδια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸ «Πουλάκι ξένο ξενητευμένο» καὶ τὸ «Εἰς φρικώ-δεις μαύρας νύκτας».

***

Ἐν τούτοις ἡ πρώτη ἀπόπειρα τῶν φοιτητῶν εὗρεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ μιμητὰς καὶ οἱ θερμότεροι μεταξὺ αὐτῶν τότε, ὁ Ἀχ. Παράσχος, ὁ Ὀρφανίδης, ὁ ἔπειτα καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς, ὁ Π. Πανᾶς ἔπειτα δημοσιογράφος, ὁ Κερκυραῖος Ζώης καὶ ὁ Κύπριος, ἔπειτα καθηγητής, Βαμβακᾶς, ἀργότερον δὲ ὁ Ἀν. Βαρβέρης, ὁ Ἀλ. Καλούδης καὶ ἄλλοι ἐξηκολούθησαν τὰς παραστάσεις καθ' ἡμέρας ὡρισμένας καὶ ἐκ δραματο-λογίου περιλαμβάνοντος ἐλάχιστον ἀριθμὸν ἔργων. Διότι ἐξαιρέσει μετα-φράσεών τινων τριῶν ἢ τεσσάρων ἐκ τῶν ἀρχαίων δραμάτων, τοῦ Σαοὺλ καὶ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀλφιέρη καὶ ἑνὸς ἢ δύο νεωτέρων ἔργων, πρὸς τούτοις δὲ μεταφράσεων τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Ρακίνα, τὸ θέατρον οὐδὲν ἕτερον περιελάμβανε. Ἐδίδοντο δὲ αἱ παραστάσεις ἐν ὑπαίθρῳ ἐνίοτε ἢ εἰς αἰθούσας, καὶ μόνον κατὰ τὸ 1854 ἤρχισεν ἡ διδασκαλία ἐντὸς τοῦ μεγάλου θεάτρου τοῦ Μπούκουρα ἐνώπιον πολυαριθμοτάτου κοινοῦ ἐν ᾧ ἐπρωτοστάτει ἡ σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου καὶ αἱ λοιπαὶ ἀρχαὶ τῆς πόλεως.

Κατὰ τὸ 1864 δὲ ἐδόθη καὶ πάλιν μεγάλη παράστασις τῆς Ἀντιγό-νης εἰς τὸ θέατρον τοῦ Ἡρώδου ἢ τοῦ Διονύσου, κατόπιν πολυαρίθμων ἀναβολῶν τὰς ὁποίας ἐπέφερεν ἡ ἀκατάστατος καὶ ἐλεεινὴ τότε ἀτμο-σφαιρικὴ κατάστασις.

Τέλος ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου τὸ θέατρον ἤρχισεν ὁριστικῶς ἀναλαμ-βάνον. Ὁ Σούτσας ἐν Ἀθήναις καὶ οἱ μαθηταί του Ἀλεξιάδης καὶ Ἀρνιωτάκης, εἰς τὴν Ζάκυνθον οἱ ἀδελφοὶ Ταβουλάραι, εἰς τὴν Κέρ-κυραν ὁ Ζώης καὶ οἱ Ἀδελφοὶ Σαρτόριοι, ἤρχισαν τακτικωτέραν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐργασίαν, οἱ λόγιοι ἐπεδόθησαν εἰς μεταφράσεις ἔργων ξένων καὶ εἰς συγγραφὴν πρωτοτύπων, τότε δὲ μόνον ἤρχισεν ἡ κατ' ἀρχὰς τακτι-κῶς ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, ἀργότερα δὶς καὶ τρὶς παράστασις ἔργων εἰς τὸ θέατρον.

Καὶ ὅτι ὅμως καὶ τότε τὸ κοινὸν δὲν ἦτο ἐντελῶς παρεσκευασμένον ἀποδεικνύει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι πουθενὰ δὲν ὑπῆρχον θέατρα. Σχετικῶς μάλιστα μὲ τοῦτο διηγοῦνται περὶ τοῦ Διονυσίου Ταβουλάρη. Εἰς μίαν πόλιν τοῦ ἐσωτερικοῦ, καφφενεῖόν τι εἶχε μεταποιηθῆ εἰς θέατρον καὶ βα-ρέλιά τινα ἄνευ πυθμένων εἶχον στηθῆ ὄρθια καὶ ἐπ' αὐτῶν σανίδες εἶχον σχηματίσει τὴν σκηνὴν ἐφ' ἧς ἐδίδετο ἓν ἀπὸ τὰ δημοφιλέστερα ἔργα τῆς συγχρόνου θεατρικῆς Μούσης. Καθ' ἣν ὅμως στιγμὴν ὁ ἠθοποιὸς εὑρίσκετο εἰς τὸ τραγικώτερον μέρος τοῦ ἔργου, ἐσύρθη εἰς τὸ ἄκρον τῆς σανίδος, ἡ σανὶς ἐκ τοῦ βάρους ἀνηγέρθη καὶ ὁ κ. Ταβουλάρης εὑρέθη εἰς τὸ βαρέλιον μὲ τοὺς πόδας πρὸς τὰ ἄνω πρὸς μεγίστην θυμηδίαν τοῦ ἀκροατηρίου, ὅπερ ἐξερράγη εἰς ἀτελεύτητα χειροκροτήματα.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤρχισαν καὶ αἱ περιοδεῖαι τῶν θιάσων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ συγχρόνως τὰ μαρτύριά των τ' ἀνεκ-διήγητα. Εἰς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ δημοφιλεστέρων κωμικῶν μας διηγεῖται περιπετείας, τὰς ὁποίας νομίζει κανεὶς ὅτι μόνον ἡ φαντασία δύναται νὰ παραγάγῃ καὶ αἱ ὁποῖαι ὅμως εἶναι πραγματικαί.

Εἰς αὐτὸν τοῦτον συνέβη κάποτε μία τοιαύτη θλιβερωτάτη καὶ συγ-χρόνως ὅμως κωμικωτάτη περιπέτεια. Ἐταξείδευεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, μετά τινος συναδέλφου του ὅτε καθ' ὁδὸν λησταὶ ἐπε-τέθησαν κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἐγύμνωσαν. Ἀλλὰ τὴν λέξιν μεταχειρί-ζομαι κυριολεκτικῶς. Οἱ λησταὶ μὴ εὑρόντες τίποτε εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐκείνους ἠθοποιοὺς τοὺς ἀφῆρεσαν καὶ τ' ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἐνδύματά των καὶ τοὺς ἀφῆκαν γυμνοὺς καὶ ριγοῦντας ἐκ τοῦ ψύχους. Ἔτυχε τότε νὰ διέρχηται ἐκεῖθεν κάρρον μεταφέρον βοράκ ζώων εἰς μίαν πλη-σίον πόλιν. Οἱ διευθύνοντες τὸ κάρρον ἐλυπήθησαν τοὺς δυστυχεῖς ἠθο-ποιούς, τοὺς περιετύλιξαν μέσα εἰς τὸ δέρμα μεγάλων βοῶν καὶ τοὺς μετέφεραν εἰς τὴν πλησίον πόλιν, ὅπου φιλάνθρωποι Ἕλληνες τοῖς ἔδω-καν ἐνδύματα θερμὰ νὰ προφυλάξωσι τὸ σῶμα καὶ τὴν ζωήν.

Τὸ καλλιτεχνικὸν μαρτυρολόγιον τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἔχει πολλὰς τοιαύτας θλιβερὰς σελίδας, ὅσας ἔχει ἄλλως τε καὶ κωμικάς. Τὸ θέατρον διὰ τὸν φαιδρὸν καὶ φιλοπαίγμονα Ἕλληνα εἶναι πάντοτε ἀφορμὴ γέ-λωτος καὶ εὐθυμίας καὶ οἱ ἠθοποιοί μας, ἰδίως οἱ ἠθοποιοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅσον καὶ ἂν κατετρέχθησαν ὑπὸ τῆς τύχης ἐκίνησαν βεβαίως τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον καὶ οὐχὶ σπανίως καὶ τὸν θαυμασμόν, ἀλλὰ προὐκάλεσαν καὶ τὴν φαιδρότητα διὰ τὰς μυθιστορικὰς των περιπετείας ἀνὰ τὰς ἄκρας καὶ τὰς γωνίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

***

Ἀπὸ τοῦ 1870 τὸ θέατρον ἡμῶν ἤρχισεν ὑφιστάμενον τελείαν ἀνα-μόρφωσιν. Θίασοι μόνιμοι καὶ διαρκεῖς συνέστησαν, τότε δὲ περίπου ἱδρύ-θησαν καὶ τὰ Παριλίσσια θέατρα: τὸ Ἄντρον τῶν Νυμφῶν καὶ ὁ Ἀπόλ-λων, ἀργότερον δὲ τὸ «Θέατρον τοῦ λαοῦ» καὶ τὰ «Ὀλύμπια». Καὶ ἡ ἵδρυσις τῶν θεάτρων τούτων ἔδωκε νέαν ζωὴν εἰς τὸ θέατρον.

Συγχρόνως ὅμως εἰσήλασε θριαμβευτικῶς εἰς τὰς σκηνάς μας καὶ τὸ γαλλικὸν θέατρον καὶ ὅλα τὰ ἔργα του ἀπὸ τῶν ὅπως δήποτε καλῶν μέχρι τῶν ἀπαισιωτέρων μεταφράσθησαν καὶ ἐδιδάσκοντο ὑπὸ τῶν ἑλ-ληνικῶν θιάσων· τότε ἤρχισε νὰ παίζηται ὁ «Περιπλανώμενος Ἰου-δαῖος» ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν νύκτας εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ οἱ «Ἄθλιοι» τοῦ Οὐγκὼ ἐπὶ δύω ἑσπέρας εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον, ἐν συρροῇ τόσον πυκνῇ, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα τοῦ κήπου τοῦ θεάτρου τούτου ἦσαν κατάφορτα πλήθους. Ἐκ τῶν ἔργων ἐκείνων ὀλίγιστα ζῶσι μέχρι σήμερον. Παριστάνεται ἀκόμη ἐνίοτε τὸ «Πίστις, ἐλπὶς καὶ ἔλεος», ὁ «Μιχαὴλ Στρογκώφ» καὶ αἱ «Δύω ὀρφαναί», ὑπερῴρησαν ὅμως πρὸ λογικωτέρων ὅπως δήποτε ἔργων τ' ἀπαίσια ἐκεῖνα «Περιπλανώμενος Ἰουδαῖος» καὶ οἱ «Ἄθλιοι» μὲ ὅλην τὴν τότε δημοτικότητά των.

Ἐκ τῶν ἠθοποιῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ Δημ. Ἀλεξιάδης, οἱ ἀδελφοὶ

Ταβουλάραι, ὁ Νικηφόρος, διατηροῦν μέχρι σήμερον τὴν δημοτικότητά των παρακολουθήσαντες καὶ αὐτοὶ πιστῶς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ θεάτρου μας. Ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπεδίδοντο τότε ἐπιτυχῶς εἰς τὰ ἱπποτικὰ καὶ τὰ οἰκο-γενειακὰ καὶ τὰ κοινωνικὰ δράματα, παίζουν τώρα μετὰ τέχνης τὴν γαλλικὴν comédie καὶ διὰ τοῦτο δικαίως τιμῶνται καὶ σήμερον διὰ τῆς αὐτῆς εὐνοίας τοῦ πλήθους.

Ἐκ τῶν γυναικῶν δὲ δύω, ἡ Ἰωάννα Νικηφόρου καὶ ἡ Πιπίνα Βονα-σέρα, ἦσαν αἱ δημοτικώτεραι. Ἐκ τούτων ἡ πρώτη, ἥτις ἰδίως ἠρίστευεν εἰς τὸ δρᾶμα «Ἄρτεμις ἡ ἔγκλημα ἐν ὑπνοβασίᾳ», ἀπέθανε πρώρως πρὸ ἐτῶν, ἡ δὲ ἄλλη ἡ κ. Πιπίνα Βονασέρα ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχῃ τὰ σκῆπτρα ἐν τῇ σκηνῇ ὅπως καὶ τότε.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι τοῦ 1880 τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ὑπέ-στη διαφόρους φάσεις. Ἀφοῦ ἐμειναν ἐπὶ πολὺ καθεῦδον, σχεδὸν ἀπρα-κτοῦν, καὶ οἱ ἑλληνικοὶ θίασοι ἐζήτουν εἰς τὴν φιλόξενον τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κοινωνίαν τὴν ὑποστήριξίν των καὶ εἰς τὰ βάθη τῆς Ξάνθης καὶ τῆς Καβάλλας τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεώς των, ἕξαρνα σιγὰ σιγὰ ἀνέλαβεν ὁλόκληρον τὴν προτέραν ζωήν του καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν κωμειδυλλίων, τὰ ὁποῖα μεθ' ὅσα καὶ ἂν ἐγράφησαν κατ' αὐτῶν, ἔχουν εὑρὺ τὸ μέρος των εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ θεάτρου μας.

***

Διότι τῷ ὄντι καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Παντόπουλος ἀνεβίβασεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου «Ὀλύμπια» τὴν παλαιὰν κωμῳδίαν «Οἱ Μυλωνά-δες» μετ' ἀσμάτων ὀλίγων καὶ καλῶν κατ' ἀρχάς, περισσοτέρων καὶ ἀνοήτων ἀργότερα, τὸ θέατρον διέτρεχε μίαν ἀπὸ τὰς μεγάλας του κρί-σεις. Τὸ κοινὸν συνέρρεε τότε ἀθρόον εἰς τὰ ξένα θέατρα τὰ ὁποῖα ἐπλημμύρουν τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὸ Φάληρον ἡ Λασσάλ καὶ ἡ Μον-παζών, εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ Τεὸ καὶ ἡ Δυκὲν ἀντεπολιτεύοντο ἐπιτυχῶς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον, τὸ ὁποῖον ἔρριπτεν ὀσημέραι, ὅτε ἀνέλαβεν ἀπροσδοκή-τως ὡς δι' ἐνέσεως λύμφης τοῦ Βρόυν Σεκὰρ μόλις τὰ κωμειδύλλια ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισίν των.

Τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν κωμειδύλλιον ἦτο «Ἡ Τύχη τῆς Μαρούλας» τοῦ κ. Κορομηλᾶ, τοῦ ὁποίου τοὺς στίχους ἔγραψεν ὁ ἀτυχὴς Κόκκος. Ἡ Μα-ρούλα ἔκαμε θριαμβευτικὴν τὴν εἴσοδόν της εἰς τὸ θέατρον. Ἐπὶ σειρὰς ἑβδομάδων ὅλων αὐτὴ ἐκυριάρχει εἰς τὸ θέατρον, ὁ ἀκολουθήσας δὲ αὐτὴν «Μπάρμπα Λινάρδος» ἔσχε τὴν αὐτὴν κατ' ἀρχὰς ἐπιτυχίαν ὡς καὶ τὸ ἕτερον ἔργον τοῦ Κόκκου ὁ «Καπετὰν Γιακουμῆς».

Καὶ τοιουτοτρόπως τὰ κωμειδύλλια ἠκολούθησαν τὸν δρόμον των τε-λείως ἐκτοπίσαντα ἤδη τὸ δρᾶμα καὶ ἐλκύσαντα πρὸς ἑαυτὰ τὴν προσο-χὴν τοῦ κοινοῦ, τόσον ὥστε ἡ τραγῳδία ἐφυγαδεύθη ὁριστικῶς· καὶ τὸ δρᾶμα ἔκαμεν ἀραιοτάτας ἐπὶ σκηνῆς ἐμφανίσεις. Καὶ τὴν ἐπιτυχίαν των αὐτὴν ὑπεδέχθη μετὰ τρόμου ὁ κόσμος τῶν δραματικῶν ἠθοποιῶν τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι εἶδον ὀλίγον καὶ ὀλίγον ἑαυτοὺς ἠναγκασμένους νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸ ἆσμα καὶ νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ κατασυκοφαντού-μενον κωμειδύλλιον.

Τοῦ κωμειδυλλίου οἱ πρῶτοι διαπρέψαντες ἠθοποιοί, ὁ Παντόπουλος, ὁ Πεταλᾶς, ὁ Χέλμης, ὁ Σταματόπουλος, καὶ γυναῖκες αἱ κ.κ. Χαρίκλεια Ἀθανασοπούλου — Ταβουλάρη, Μέλπω Κωνσταντινοπούλου, Βασιλεία Στεφάνου, Μαντίνα Πομόνη, Μ. Καρδοβίλλη, ἐξακολουθοῦν ἀκόμη ὅλοι σχεδὸν ἀπολαύοντες τὰς εὐνοίας τοῦ κοινοῦ. Διότι τὸ κωμειδύλλιον μεθ' ὅλας τὰς κατ' αὐτοῦ καταχραυγὰς ἔχει ἀκόμη πολλὴν ζωὴν διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ἔχει τὸ μέλλον εἰς τὸ θέατρον ἡμῶν.

***

Ἐθεωρεῖτο ἤδη τὸ δρᾶμα ἐντελῶς πλέον ἐξορισθὲν ἀπὸ τὸ ἡμέτερον θέατρον, ὅτε ἐνεφανίσθη ἐν αὐτῷ καλλιτεχνικὸς ἀστὴρ πρώτης δυνάμεως καὶ τῷ ἀπέδωκε τὴν προτέραν του ἀκμήν. Ἡ κ. Παρασκευοπούλου, σύ-ζυγος τοῦ διακεκριμένου κωμικοῦ, ὅταν ἔδωκε τὴν πρώτην αὐτῆς παρά-στασιν ἐν Ἀθήναις ἀφῆκε τὸ κοινὸν ἔκπληκτον· τόσην δύναμιν, τόσην τέχνην, τόσην ἔμπνευσιν ἐπέδειξεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὥστε ἡ κατάκτησις τοῦ κοινοῦ, κοινοῦ διετεθειμένου κακῶς κατὰ τοῦ δράματος, κοινοῦ φιλογέλω-τος καὶ φιλοπαίγμονος, ὑπῆρξε δι' αὐτὴν ζήτημα ὀλίγων ἡμερῶν.

Καὶ τὸ ῥεῦμα μετεστράφη πάλιν.

Ἤδη τὸ δρᾶμα κατέκτησε τὴν θέσιν του. Ἡ κ. Παρασκευοπούλου ἐδίδαξε ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον περίοδον ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὴν ἐπιστροφήν της δὲ ἐκ μακρᾶς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ περιοδείας ὅπου κυριολεκτικῶς ἀπε-θεώθη, ἀπήλαυσεν ἐδῶ τιμῶν αἵτινες οὐδέποτε προσεγένοντο εἰς Ἕλληνα καλλιτέχνην.

Ἡ κ. Παρασκευοπούλου διὰ τῆς ὠθήσεως ἣν ἔδωκεν εἰς τὸ δρᾶμα κατώρθωσε νὰ ἐγκαρδιώσῃ καὶ τοὺς δραματικούς ἡμῶν συγγραφεῖς καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἐγράφησαν ὅσα δράματα δὲν εἶχον γραφῆ καθ' ὅλον τὸ πρὶν διάστημα, ἔργα λογικὰ καὶ ἰσχυρὰ τὰ ὁποῖα κατέλα-βον ἀρίστην θέσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ σκηνῇ.

Ἡ κ. Παρασκευοπούλου ἐξακολουθεῖ νὰ παριστάνῃ ἀποκλειστικῶς δράματα. Δέκα πέντε νέοι συγγραφεῖς εἰς τὸ ἔξοχον αὐτῆς τάλαντον ὀφείλουσι κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν θεατρικὴν αὐτῶν ἐπιτυχίαν, βεβαίως δὲ ἡ ἑλληνικὴ σκηνὴ δυσεκπλήρωτα χρέη ἔχει ἀπέναντι τῆς μεγάλης ἑλληνίδος τραγῳδοῦ.

Παρὰ τὴν κ. Παρασκευοπούλου νεωτέρα ἀλλ' οὐχ ἧττον διακεκρι-μένη ἠθοποιός, ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Βερόνη, τιμᾶται καὶ αὐτὴ ἐξ ἴσου παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ κοινοῦ ὅλης τῆς Ἑλλάδος ὡς μία τῶν ἐξοχωτέρων ἑρμηνευτριῶν τῆς νέας τέχνης.

Ἡ ἐμφάνισις τῶν δύω αὐτῶν γυναικῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν σκηνὴν ἔγινεν αἰτία τολμηρῶν συγκρίσεων αὐτῶν πρὸς ξένας καὶ αὐτῶν με-ταξύ των. Τὸ ἄρθρον τοῦτο, σκιαγραφία τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου καὶ οὐχὶ κριτικὴ μελέτη, δὲν δύναται βεβαίως νὰ περιλάβῃ κρίσιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ὅπως δήποτε ἤδη καθωρίσθη πλέον ἡ ὑπεροχὴ τῆς κ. Παρασκευοπούλου ἐν τῇ τραγῳδίᾳ καὶ ἡ ὑπεροχὴ τῆς δεσποινίδος Βερόνη ἐν τῷ οἰκογενειακῷ λεγομένῳ δράματι.

Τὸ δρᾶμα ἔχει σήμερον ἀρίστους ἑρμηνευτὰς ἐν τῇ ἑλληνικῇ σκηνῇ. Ὁ κ. Λεκατσᾶς μετὰ τῆς συζύγου του κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν, νεώτεροι δὲ ὁ κ. Πεζοδρόμος, ὁ κ. Βονασέρας, ὁ κ. Νίκας εἶναι βεβαίως ἠθοποιοὶ τιμῶντες τὸ ἡμέτερον θέατρον.

***

Τοιαύτη ἡ ἱστορία τοῦ ἡμετέρου θεάτρου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς του μέχρι τῆς σημερινῆς του καταστάσεως, ἱστορία ἀποδεικνύουσα τὴν ἐπιτευχθεῖ-σαν πρόοδον καὶ πολλὰ ὑποσχομένη διὰ τὸ μέλλον.

Γ. Β. Τσοκόπουλος.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΣ

Ἀπὸ δύο ἡμερῶν ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία ἑώρταζε τὴν μνή-μην τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν. Εὐρύτατα ἐξηπλώθησαν οἱ μεγάλοι οὗτοι Πατέρες ὡς θεολόγοι καὶ φιλόσοφοι· ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλης ἀπόψεως, ψυχολογικῆς, δύνανται νὰ ἐξετα-σθῶσιν, ὡς θαυμασταὶ τοῦ κάλλους τῆς φύσεως.

Ὡς γνωστόν, τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν χρόνων τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας εἶνε ἡ ἀπορυγὴ τοῦ κόσμου καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καλοῦ· ἀλλὰ πρὸς τὴν φύσιν δὲν διάκεινται ἐχθρικῶς. Ὁ δὲ διερχόμενος τὰ ἔργα τῶν τριῶν ἱεραρχῶν παρατηρεῖ μετά τινος ἐκ-πλήξεως τὸ ἀπαλόν, ἐλεγειακὸν καὶ αἰσθηματικὸν ἐνδιαφέρον αὐτῶν πρὸς τὴν περιβάλλουσαν φύσιν.

Δὲν εἶνε ἐξομολόγησις ἀσκητοῦ καὶ ἀναχωρητοῦ ἀπαρνουμένου τὴν τύρβην τοῦ κόσμου καὶ ἀποσυρομένου εἰς τὴν μόνωσιν ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ τοῦ **Βασιλείου** πρὸς τὸν **Γρηγόριον**, ἀλλ' εὐαισθήτου καὶ ὀνειρο-πόλου ἐξομολόγησις, ὅστις ἐν τῇ ἀγρίᾳ φύσει παρὰ τὸν ἀρμενικὸν ποτα-μὸν Ἶριν εὗρε τὸν τόπον τὸν προσαρμοζόμενον εἰς τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ κατάστασιν.

«Ὑψηλὸν ὄρος ὑπὸ πυκνοῦ δάσους κεκαλυμμένον διαρρέεται πρὸς βορ-ρᾶν ὑπὸ δροσερῶν ἀειρρόων ὑδάτων. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους ἐκτεί-νεται εὐρεῖα πεδιὰς εὔφορος ἐκ τῶν ἀτμῶν οἵτινες τὴν νοτίζουσι. Τὸ πέριξ δάσος εἰς ὃ συμπυκνοῦνται παντοειδῆ δένδρα μὲ περικλείει πανταχόθεν ὡς ὀχυρὸν φρούριον ἢ ὡς ἡ νῆσος τῆς Καλυψοῦς, ἥτις ἰδίᾳ ἔθελξε τὸν Ὅμηρον διὰ τὸ κάλλος αὐτῆς· δὲν διαφέρει δὲ νήσου ποὺ ὁ τόπος, διότι πανταχοῦ περιβάλλεται ὑπὸ φυσικῶν προμαχώνων. Βαθεῖαι χαρά-

δραι ἀνοίγονται ἑκατέρωθεν. Εἰς τὴν μίαν πλευρὰν ὁ ποταμός, ὅστις κατακρημνίζεται ἀφρίζων ἐκ τοῦ ὄρους, σχηματίζει δυσπέρβλητον κώλυμα, ἐκ τῆς ἑτέρας δὲ εὐρεῖα ῥάχις ὄρους ἀποκλείει τὴν εἴσοδον. Ἡ καλύβη μου κεῖται οὕτω ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὥστε περιορᾷ τὴν εὐρεῖαν πεδιάδα ὡς καὶ τὸ ὅλον ῥεῦμα τοῦ Ἴριος, ὅστις δὲν παρέχει ἐλάττονα τέρψιν τοῦ Στρυμόνος, ἐκ τῆς Ἀμφιπόλεως ὁρωμένου. Οὗτος μὲν βραδέως ἐκβλύζων παύει ἑνεκα τῆς ἡσυχίας τοῦ ῥοῦ του νὰ εἶνε ποταμός· ἀλλ' ὁ Ἴρις ὁρμητικώτερος παντὸς ἄλλου θραύεται εἰς τὸν προβλῆτα βράχον καὶ περικυλινδεῖται ἀφρίζων εἰς τὴν ἄβυσσον παρέχων εἰς ἐμὲ καὶ εἰς πάντα θεατὴν θαυμασιώτατον θέαμα.»

« Τὸ πλῆθος τῶν ἀνθέων καὶ τῶν ἡδυλάλων ᾠδικῶν πτηνῶν ἄλλος τις θὰ ἐθαύμαζε βεβαίως· ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω καιρὸν πρὸς αὐτά· τὸ μέγιστον προσὸν τοῦ τόπου εἶνε ἡ ἐπιτηδεία πρὸς παραγωγὴν πάντων τῶν καρπῶν θέσις αὐτοῦ, ἐκ πάντων ὅμως τῶν θελγήτρων τὸ μέγιστον εἶνε δι' ἐμὲ ἡ ἡσυχία· ὄχι μόνον διότι εἶμαι ἀπηλλαγμένος παντὸς ἀστικοῦ θορύβου, ἀλλὰ καὶ διότι οὐδένα προσελκύει διαβάτην πλὴν τῶν κυνηγῶν, διότι τρέφει ἐλάφους καὶ ἀγέλας αἰγάγρων ὄχι δὲ τὰς ἄρκτους σας καὶ τοὺς λύκους. Πῶς εἶνε δυνατὸν λοιπὸν νὰ διανοηθῇς ὅτι δύναμαι ἐγὼ ν' ἀνταλλάξω πρὸς τὴν τοποθεσίαν ταύτην τὴν Ἀριαῶζόν, τὸ βάραθρον τῆς γηίνης σφαίρας; Ἂν ἔλθῃς ἐδῶ, θὰ συμφωνήσῃς μαζί μου. Ὁ Ἀλκμαίων ἀρ' οὗ εὗρε τὰς Ἐχινάδας δὲν ἠθέλησε νὰ περιπλανηθῇ πλέον περαιτέρω.»

Ὁ διάσημος Χούμπολδ ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τοῦ χωρίου τούτου ἐπιλέγει ἐν τῷ *Κόσμῳ* του. « Ἐν τῇ ἀρελεῖ ταύτῃ περιγραφῇ τοῦ τόπου καὶ τοῦ δάσους ἐκφράζονται συναισθήματα ἄτινα συμφωνοῦσι πρὸς τὰ τῶν νεωτέρων χρόνων πολὺ περισσότερον ἐκείνων, ἅτινα περιῆλθον εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς ἑλληνικῆς καὶ ῥωμαϊκῆς ἀρχαιότητος· ἀπὸ τῆς μονήρους ὀρεινῆς καλύβης εἰς ἣν ἀπεσύρθη τείνει τὸ βλέμμα εἰς τὸ ὑγρὸν φύλλωμα τοῦ ὑπ' αὐτὸν βαθέως ἐκτεινομένου δάσους· οἱ δὲ ποιηταὶ καὶ μυθικοὶ ὑπαινιγμοὶ ἠχοῦσιν ὡς φωνὴ ἐρχομένη ἐξ ἄλλου, προγενεστέρου κόσμου».

Καὶ ἀλλαχοῦ ἐκφράζει ὁ Βασίλειος τὴν ἀπαλὴν ταύτην βαρυθυμίαν, τὴν ἐπιζητοῦσαν τὴν μόνωσιν ἐν τῇ ἠρεμίᾳ τῆς φύσεως. Ἐπειδὴ ὁ Γρηγόριος εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισιν διατείνεται ὅτι πάντα τὰ γήϊνα εἶνε μηδέν, ἀποραίνεται ὅτι ἡ τῆς ψυχῆς εἰρήνη εἶνε ὁ ὑπέρτατος σκοπὸς τοῦ ἀνθρωπίνου πόθου, πρὸς αὐτὴν δ' ἄγει μόνον ὁ ἀπὸ τοῦ κόσμου ἀποχωρισμός, ἡ μόνωσις ἡ πάσας τὰς ὁρμὰς τοῦ κακοῦ ἀποκοιμίζουσα· δι' αὐτὸ δὲ εἶνε τόσον προσφιλὴς εἰς αὐτὸν ἡ σιγηλὴ ἐκείνη τοποθεσία, ὅπου ἀπηλλαγμένος τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων ὑπ' οὐδενὸς ἀποκωλύεται τῶν θρησκευτικῶν ἀσκήσεων, ὅπου «ἡ τῆς φύσεως ἔννοια καταστέλλει μὲν τῆς ψυχῆς τὸ φλεγμαίνον ἀλαζονεῖον δὲ πᾶσαν καὶ αὐθάδειαν ὑπερορίζει». Αἱ ἐκ τῆς φύσεως εἰλημμέναι εἰκόνες αὐτοῦ καὶ παρομοιώσεις εἶνε κατάμεστοι μελαγχολίας καὶ θλίψεως· οἱ ἄνθρωποι παραβάλλονται πρὸς πλανώμενα, εἰς μηδὲν διαλυόμενα, νέφη, πρὸς ἀσταθεῖς σκιάς, πρὸς ναυαγούς.

Ἄλλοτε περιγράφει τὴν ἀπέραντον τῆς θαλάσσης ἐπιφάνειαν καὶ τὴν ἐπαλλάσσουσαν κίνησιν καὶ φωτοσκίασιν αὐτῆς. « Ἠδὺ μὲν γὰρ θέαμα λευκαινομένη θάλασσα γαλήνης αὐτὴν σταθερᾶς κατεχούσης· ἡδὺ δὲ καὶ ὅταν πραείαις αὔραις τραχυνομένη τὰ νῶτα, πορφύρουσαν χρόαν ἢ λευκὴν ἢ κυανῆν τοῖς ὁρῶσι προσβάλλῃ· ὅτε οὐδὲ τύπτει βιαίως τὴν γείτονα χέρσον, ἀλλ' οἷς εἰρηνικαῖς τισιν αὐτὴν περιπλοκαῖς καταλάζεται».

Διὰ τῆς ὅλης δὲ τῶν ἄστρων καὶ τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους περιγραφῆς διαπνέει βαθείας εὐλαβείας καὶ κατανύξεως πνοὴ καὶ ἐνθουσιώδης θαυμασμὸς πρὸς τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως.

Ἔν τινι τῶν καλλίστων ἐπιγραμμάτων τῆς Ἀνθολογίας ὁ Πτολεμαῖος ἀναφωνεῖ·

> Οἶδ' ὅτι θνατὸς ἐγὼ καὶ ἐφήμερος· ἀλλ' ὅταν ἄστρων
> μαστεύω πυκινὰς ἀμφιδρόμους ἕλικας,
> οὐκ' ἔτ' ἐπιψαύω ποσὶ γαίης, ἀλλὰ παρ' αὐτῷ
> Ζηνὶ θεοτροφίης πίμπλαμαι ἀμβροσίης.

Ἀλλ' ὁ Βασίλειος αἴρεται ἔτι ὑψηλότερον· ὡς μεταγενέστερος ἄνθρωπος βλέπει μαρμαίρουσαν τὴν αἰωνιότητα εἰς τὸ τρέμον φῶς τῶν ἀστέρων.

***

Καὶ ὁ Ναζιανζηνὸς **Γρηγόριος** ἀρέσκεται ὁμοίως εἰς περιγραφὰς τῆς φύσεως· ἐν τῷ λόγῳ δ' αὐτοῦ εἰς τὸν μάρτυρα Μάμαντα, τοῦ ὁποίου ἡ ἑορτὴ ἐτελεῖτο τὴν Κυριακὴν μετὰ τὸ πάσχα, ὡς ἑξῆς περιγράφει τὴν ἔλευσιν τοῦ ἔαρος. «Νῦν αἰγιαλοῖς μὲν κύματα σπένδεται, ἡλίῳ δὲ νέφος, ἀέρι δὲ ἄνεμοι, γῇ δὲ φυτοῖς, φυτὰ δὲ ὄψεσι. Νῦν πηγαὶ διαυγέστερον νάουσι· νῦν δὲ ποταμοὶ δαψιλέστεροι, τῶν χειμερίων δεσμῶν λυθέντες. Καὶ λειμὼν εὐωδεῖ, καὶ φυτὸν βρύει, καὶ κείρεται πόα καὶ ἄρνες ἐπισκιρτῶσι χλοεραῖς ταῖς ἀρούραις. Ἄρτι μὲν ναῦς ἐκ λιμένων ἀνάγεται σὺν κελεύσμασι καὶ τούτοις ὡς τὰ πολλὰ φιλοσθέοις καὶ ἱστίῳ πτεροῦται· καὶ περισκιρτᾷ δελφίς, ἀναρυσὼν ὡς ἥδιστον καὶ ἀναπεμπόμενος καὶ παραπέμπει πλωτῆρας σὺν εὐθυμίᾳ. Ἄρτι δὲ γεωργὸς ἄροτρον πήγνυται, ἄνω βλέπων, καὶ τὸν καρποδότην ἐπικαλούμενος, καὶ ὑπὸ ζυγὸν ἄγει βοῦν ἀρότην καὶ τέμνει γλυκεῖαν αὔλακα καὶ ταῖς ἐλπίσιν εὐρραίνεται. Ἄρτι δὲ ποιμὴν καὶ βουκόλος ἁρμόζονται σύριγγας . . . ἄρτι δὲ φυτὸν φυτουργὸς θεραπεύει καὶ ἐξευτὴς καλάμοις οἰκοδομεῖ καὶ ἁλιεὺς βυθοὺς στορᾷ καὶ δίκτυον ἀνακαθαίρει καὶ πέτρας ὑπερκαθέζεται.»

Ἀλλ' ἡ φύσις ἐμπνέει ἰδίως μελαγχολίαν βαθυτάτην εἰς τὸν Γρηγόριον. Ἔν τινι δὲ τῶν ποιημάτων του ἐξέχοντι κατὰ τὸ ὕψος καὶ τὴν δύναμιν ἀναφωνεῖ: «Χθὲς περιαλγὴς καὶ περίλυπος ἐκαθήμην μεμονωμένος ὑπὸ τὴν σκιὰν ἄλσους πυκνοῦ· διότι εἰς τὰς θλίψεις μου μοὶ ἀρέσκει τοῦτο τὸ φάρμακον, νὰ συνδιαλέγωμαι πρὸς τὸν ἑαυτόν μου. Αἱ αὖραι μιγνυόμεναι μετὰ τῶν κελαδημάτων τῶν πτηνῶν κατέχεον ὕπνον νήδυμον ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων, ὅπου τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν ὑπὸ τοῦ ῥωτὸς εὐρραινόμενα. Οἱ τέττιγες κεκρυμμένοι ὑπὸ τὰ φύλλα ἔκαμνον ὅλον τὸ ἄλσος ν' ἀντηχῇ· ὕδωρ ψυχρὸν ἔῤῥεχε τοὺς πόδας μου ἠρέμα ῥέον διὰ τοῦ δρσεροῦ ἄλσους. Ἀλλ' ἐμὲ κατεῖχε κρατερῶς τὸ ἄλγος μου καὶ οὐδόλως περὶ τούτων ἐμερίμνων· διότι ψυχὴ ἀλγοῦσα δὲν παραδίδεται εἰς τέρψεις».

Βεβαίως καὶ οἱ ἀρχαῖοι συγκρίνουσιν ἢ ἀντιθέτουσι τὴν ψυχικὴν των αὐτῶν κατάστασιν πρὸς τὴν φύσιν ὅπως ὁ Ἰδυκος εἰς τὸ περίφημον ᾆσμά του εἰς τὸ ἔαρ·

> ἦρι μὲν αἴτε Κυδώνιαι
> μηλίδες ἀρδόμεναι ῥοᾶν
> ἐκ ποταμῶν, ἵνα παρθένων
> κῆπος ἀκήρατος, αἵτ' οἰναν θίδες
> αὐξόμεναι σκιεροῖσιν ὑφ' ἔρνεσιν
> οἰναρέοις θαλέθοισιν· ἐμοὶ δ' ἔρος
> οἰδεμίαν κατάκοιτος ὥραν, ἄθ' ὑπὸ στερεπᾶς φλέγων
> Θρηΐκιος βορέας
> ᾄσσων παρὰ Κύπριδος ἀζαλέαις μανίαισιν ἐρεμνὸς ἀθαμβὴς
> ἐγκρατέως παιδόθεν φυλάσσει
> ἠμετέρας φρένας.

Ἀλλὰ ποῖον βαθὺ ἄλγος, ποῖος ἀκοίμητος πόνος στενάζει ἐν τῷ ποιήματι τοῦ ἱεράρχου! . . . «Ὑπὸ νερέλης κεκαλυμμένος πλανῶμαι τῆδε κακεῖσε, οὐδὲ τὰ ὄνειρα ἐκείνων τὰ ὁποῖα ποθῶ, κατέχων· διότι ὅλοι κυλιόμεθα εἰς τὴν πλάνην, ἐῤῥ' ὅσον ἡ πυκνὴ τῆς σαρκὸς νερέλη ἐπικρέμαται καθ' ἡμῶν . . . Εἶμαι; εἶπατέ μοι· διότι ὅ,τι ἤμην παρῆλθε καὶ τώρα εἶμαι ἄλλο τι· τί θὰ εἶμαι αὔριον ἐὰν ὑπάρχω; Οὐδὲν μόνιμον. Ἔρχομαι καὶ παῤῥέχομαι ὡς ποταμὸς ῥέων. Εἰπέ μοι, τί εἶμαι περιπλέον; δὲν διεῤχόμεθα δὶς τὸν αὐτὸν ποταμόν· δὲν ἐπαναβλέπομεν τὸν ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον ποτε εἴδομεν.»

(Ἔγωγε ῥόος θολεροῦ ποταμοῖο — αἰὲν ἐπερχόμενος ἑστὸς οὐδὲν ἔχων . . . οὔτε δὶς ὃν τοπάροιθε ῥόον ποταμοῖο περήσεις — ἔμπαλιν οὔτε βροτὸν ὄψεαι ὃν τὸ πάρος).

***

Ἕτερον γνώρισμα τῆς συναισθηματικῆς τάσεως τῶν Πατέρων τῆς ἐκκλησίας εἶνε ἡ περιῤῥόνησις πάσης τέχνης ὑπὲρ ἣν μετ' ἐπαίνων ἐξαίρονται τὰ ἔργα τῆς φύσεως· ὅ,τι ἐποίησεν ἡ ἀνθρωπίνη χεὶρ ἴσως θαμβώνει ἀλλ' εἶνε μηδέν· ἐκ τῶν ἔργων ὅμως τῆς φύσεως γνωρίζομεν τὸν Δημιουργόν. Τέχνη καὶ φύσις ἀντιτάσσονται ὡς ἀντιθέσεις· « Βλέπεις τὸ ἔκλαμπρον οἰκοδόμημα, λέγει ὁ **Χρυσόστομος** καὶ κινδυνεύεις νὰ γοητευθῇς ὑπὸ τῶν περικαλλῶν στοῶν· ἀνάβλεψε ταχέως πρὸς τὸν οὐράνιον θόλον, ἰδὲ τοὺς ἀναπεπταμένους ἀγροὺς ὅπου τὰ ποίμνια βόσκουσι παρὰ τὴν ὄχθην τῶν λιμνῶν. Τίς δὲν περιῤῥονεῖ πάντα τὰ τεχνουργήματα ὅταν τὴν αὐγήν, ἐν τῇ σιγῇ τῆς καρδίας, θαυμάζῃ τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, διαχέοντα τὸ χρυσοῦν φῶς του ἐπὶ τῆς

γηΐνης σφαίρας; ὅταν πλησίον πηγῆς ἐντὸς βαθείας χλόης κειμένης ἢ ὑπὸ τὴν παχεῖαν σκιὰν πυκνοφύλλων δένδρων ἀναπαυόμενος περιφέρῃ τὸ βλέμμα του μακράν;»

Ἀσυγκρίτως περικαλέστερος εἶνε ὁ ναὸς τοῦ κόσμου οἱουδήποτε χειροποιήτου καλλιτεχνήματος· τὸ ὁρατὸν εἶνε κάτοπτρον τοῦ ἀοράτου.

Βραδύτερον ἡ ἀσκητικὴ καὶ καλογηρικὴ ἀντίληψις τοῦ κόσμου ἀπήμβλυνε τοὺς ὀρθαλμοὺς καὶ εἰς τὰς στενὰς καὶ φανατικὰς ψυχὰς ἀπεξήρανε τὴν δύναμιν τοῦ αἰσθάνεσθαι τὴν φύσιν. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες πατέρες τῆς ἐκκλησίας εἶνε ἀκόμη Ἕλληνες, ἀποτελοῦσι δὲ τὴν ῥοδόχρουν ἀνταύγειαν τοῦ δύοντος ἡλίου τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Εἶνε ὅμως καταβεβλημένοι ἐκ τῆς βαρυθυμίας τῆς νέας θρησκείας, ἐγκλειούσης τόσα σπέρματα μελαγχολίας καὶ ἀπαισιοδοξίας. Τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα φαίνεται ἐν αὐτοῖς ὡς ἐπτοημένον ἐκ τοῦ ἀπείρου ἐγώ, ἐκ τοῦ ἀνεξερευνήτου βάθους τὸ ὁποῖον ἠνοίχθη αἴφνης εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ.

Τὴν τοιαύτην ὀνειροπόλον καὶ κατανυκτικὴν μελαγχολίαν χαρακτηρίζει ὡς ἑξῆς ὁ Βιλμαίν· « Παράδοξον θέλγητρον ἐνυπάρχει ἀναντιῤῥήτως εἰς τὸ κρᾶμα ἐκεῖνο τῶν ἀῤῥητοποιήτων διανοημάτων καὶ συγκινήσεων, εἰς τὴν ἀντίθεσιν ἐκείνην τῶν καλλονῶν τῆς φύσεως πρὸς τὰς ἀνησυχίας καρδίας ταραττομένης ὑπὸ τοῦ αἰνίγματος τῆς ὑπάρξεως καὶ ζητούσης νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν εἰς τὴν πίστιν. . . Ἐκεῖ ἀνέβλυζεν ἀῤ' ἑαυτῆς ἡ ποίησις ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ὁ κόρος εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, ποίησις σκέψεως ἅμα καὶ ὀνειροπολήσεως, ἥτις εἰσδύσασα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου περιγράφει τοὺς ἐνδομυχωτάτους διαλογισμοὺς καὶ τοὺς μᾶλλον ἀορίστους πόθους του. »

Α. Π. Κουρτίδης.

ΟΥΓΓΡΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΕΝ ΤΡΑΝΣΥΛΒΑΝΙΑ

Ἡ Τρανσυλβανία εἶναι μία τῶν περιεργοτάτων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὰς ὀλίγας ὥρας κατὰ τὰς ὁποίας τὴν διέσχισα σιδηροδρομικῶς, μεταβαίνων ἀπὸ τῆς νοτιανατολικωτάτης πόλεώς της, τῆς ὡραίας Κρονστάτης γερμανιστί, Μπρασόβου δὲ οὐγγριστὶ καὶ ρουμανιστί, πρὸς τὴν ὡραιοτέραν αὐτῆς πρωτεύουσαν τῆς Οὐγγαρίας, τὴν ζηλευτὴν Βουδαπέστην.

Διέσχισα κατὰ τὸ ταξείδιόν μου ἐκεῖνο ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην, ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν σιδηροδρομικὴν πορείαν μου ἐμαγεύθην τόσον ὅσον ὅτε διέσχιζα τὴν Τρανσυλβανίαν μὲ τὰ κατάφυτα ὄρη της καὶ τὰς ποταμοσχίστους πεδιάδας της, μὲ τὰς νωχελεῖς Ρουμανίδας καὶ τὰς σῤῥιγώσας Οὐγγαρίδας της.

Ἡ πολιτικὴ ἀσχολεῖται πολὺ περὶ τῆς Τρανσυλβανίας, διότι οἱ μὲν Οὐγγροι θέλουν νὰ τὴν ἐξουγγαρίσουν, καὶ πυκνόνουν ὁσημέραι τὸν οὐγγρικὸν πληθυσμόν της, οἱ δὲ Ρουμοῦνοι θέλουν νὰ τὴν προσαρτήσουν εἰς τὸ βασίλειόν των, καὶ διατελοῦσιν εἰς ἄπαυστον φυλετικὸν πόλεμον πρὸς τοὺς Οὐγγρους.

Ὁ ὑπόκωφος οὗτος πόλεμος ἐκδηλοῦται ἐνίοτε εἰς συγκρούσεις πραγματικωτέρας, καὶ τὰ κοινοβούλια τῆς Πέστης καὶ τοῦ Βουκουρεστίου ἀντηχοῦσι συχνὰ ἐκ τῶν πατριωτικῶν ἐκδηλώσεων τῶν πατέρων τοῦ οὐγγρικοῦ καὶ τοῦ ρουμανικοῦ ἔθνους.

Ἀλλὰ καὶ ἡ λαογραφία εὑρίσκει εὐρὺ στάδιον μελετῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἥτις ἀπὸ τοῦ Δεκαβάλου, τοῦ ἡγεμόνος τῶν Δακῶν, μέχρι τοῦ σημεριναῦ οὐγγρικοῦ καθεστῶτος εἶδε πολλὰς φυλὰς νὰ κατέρχωνται ἐκ τῶν περιστερόντων αὐτὴν ὀρέων καὶ νὰ ἐγκαθίστανται εἰς τὰς γραφικὰς κοιλάδας της καὶ τὰς ἑπτὰ πόλεις της.

Σήμερον ἡ Τρανσυλβανία παρουσιάζει μετὰ τῆς ἄλλης λαογραφικῆς ποικιλίας της τὸ μοναδικὸν φαινόμενον ὅτι πᾶσα σχεδὸν πόλις καὶ πᾶσα κώμη φέρει τριπλῆν συνήθως ὀνομασίαν, μίαν οὐγγρικήν, μίαν ρουμανικὴν καὶ μίαν γερμανικήν, διότι καὶ ὁ γερμανισμὸς ἔχει τὰς ἀξιώσεις του, ἀποστείλας ἄλλοτε καὶ τοὺς μεταναστάτας του εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν, καὶ μὴ ἀρκεσθεὶς νὰ μετονομάσῃ τὴν ὅλην χώραν ἀπὸ Τρανσυλβανίας εἰς Ἑπτάπυργον (Siebenbürgen) ἐκ τῶν ἑπτὰ κυριωτέρων πόλεών της, ἔδωκε καὶ εἰς πᾶσαν σχεδὸν πόλιν καὶ κώμην καὶ μίαν γερμανικὴν ὀνομασίαν.

Ταῦτα ἀποδεικνύουσι πόσον ἐμμένουσιν οἱ παντοειδεῖς κάτοικοι τῆς Τρανσυλβανίας εἰς τὰ φυλετικά των ἤθιμα, καὶ ἀναδεικνύουσιν ὄντως λίαν ἐνδιαφερούσας τὰς σκηνογραφίας ἃς παρέχομεν ἐν τῷ «Ἀθηναϊκῷ Ἀστέρι» ἐκ τοῦ οὐγγρικοῦ ἐν Τρανσυλβανίᾳ γάμου.

Μὴ λησμονῶμεν ἄλλως ὅτι ἡ Τρανσυλβανία δὲν εἶναι ξένη πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν χώρα, ὅτι πολλαὶ ἑλληνικαὶ παροικίαι ἤκμασαν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος, καὶ ὅτι τῆς παλαιοτέρας ἀκμῆς περισώζεται μέχρι σήμερον ἱερὸν λείψανον ἡ ἑλληνικὴ κοινότης τῆς Κρονστάτης (Μπρασόβου), μὲ τὴν ἑλληνικήν της ἐκκλησίαν, τὸ ἑλληνικόν σχολεῖόν της καὶ τοὺς ὀλιγαρίθμους ἀλλ' εὐπόρους καὶ φιλοπάτριδας Ἕλληνας, Μακεδόνας κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀληθεῖς ἐθνικοὺς προσκόπους τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ μεμακρυσμένῃ ἐκείνῃ χώρᾳ.

Μὲ τὸ πρῶτον βλέμμα τὸ ὁποῖον θέλει ῥίψει τις ἐπὶ τῆς δισελίδου εἰκόνας μας, θέλει ἀντιληφθῇ ἀμέσως τὴν φυλετικὴν ἰδιορρυθμίαν τῶν Οὐγγρων τῆς Τρανσυλβανίας. Ἡ ἰδιορρυθμία ἐν τούτοις αὕτη, πλήρης καὶ γνησία παρὰ τῇ γυναικί, ἀλλοιοῦται καὶ παραποιεῖται παρὰ τῷ ἀνδρί, εἰς ὃν ὁ εὐρωπαϊσμὸς διὰ τῆς Γερμανίας ἐπέβαλε τὸν φράγκικον πῖλον μὲ τὰς γερμανικὰς παραγναθίδας καὶ κάπου κάπου τὸ σακάκι τῶν ἑβραϊκῶν ἐργοστασίων τῆς Βιέννης. Οὕτω ὁ βρακοφόρος τῆς Οὐγγαρίας δὲν ἀπέρυγε τὸν φραγκισμόν, ὅπως ὁ ἰδικός μας φουστανελοφόρος ἐδέχθη ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του τὴν κλασικὴν πατατούκαν.

Ἐν τούτοις ἡ φυλετικὴ περιβολὴ τοῦ Οὐγγρου χωρικοῦ δὲν ὑποχωρεῖ τελείως, καὶ ἐκδικεῖται τὸ γερμανικὸν σακάκι, ἀναδεικνύουσα διὰ τῆς ποικιλτικῆς τὸ πλατὺ ἐπανωφόριον ὅπερ ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ του ἐπιδεικνύει ὁ γαμβρὸς εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 7 μερικὴν εἰκόνα μας.

Ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 1 εἰκὼν παριστᾷ παρέλασιν ἀνθοστολίστων « ὑπηρετῶν», οἵτινες μεταβαίνουσι παρὰ τοῖς φίλοις ὅπως καλέσωσιν αὐτοὺς καὶ παραλάβωσι τὰ πρὸς τοὺς νεονύμφους δῶρά των. Οἱ «ὑπηρέται» οὗτοι δὲν εἶναι πρώσωπα μίσθια, εἶναι οἱ οἰκογενειακοὶ φίλοι τῶν νεονύμφων, ὑπερήφανοι διὰ τὴν παρεχομένην ὑπ' αὐτῶν ὑπηρεσίαν. Ἐν Μακεδονίᾳ ὁ «ὑπηρέτης» τοῦ γάμου εἶναι πρόσωπον ζηλευτόν, καὶ τῆς τιμῆς ταύτης δὲν δύναται νὰ τύχῃ οἷος δήποτε.

Ἰδέτε τους πῶς πορεύονται ὑπερήφανοι ἐπὶ τὸ ἔργον ἐν τῇ πρώτῃ εἰκόνι, καὶ πῶς ἐν τῇ δευτέρᾳ σύρουσιν ὄπισθέν των τοὺς κεκλημένους, φέροντας εἰς μεγαλοπρεπεῖς πυραμίδας καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν ἐπὶ κανῶν τὰ δῶρά των πρὸς τοὺς νεονύμφους.

Ἡ κανοφορία αὕτη τελεῖται μὲ μικρὰς παραλλαγὰς ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τὰ ἐν τοῖς κανοῖς δῶρα ἔλαβον ἐξ αὐτῶν τὸ ὄνομά των καλούμενα «κανίσια». Εἶναι δὲ τιμητικωτάτη ἡ κανοφορία ἐν τοῖς γάμοις τῆς Μακεδονίας διὰ τὰς παρθένους τὰς συνδεομένας διὰ φιλίας ἢ συγγενείας μετὰ τῶν οἰκογενειῶν τῶν νεονύμφων, καὶ εἶναι ἡ κανοφόρος τὸ ἀντιστάθμισμα οὕτως εἰπεῖν τοῦ ἄῤῥενος «ὑπηρέτου».

Ἐν Τρανσυλβανίᾳ οἱ κανοφόροι ἐπιδεικνύουσιν ὅλην τὴν πολυτέλειάν των εἰς τὴν διακόσμησιν τῶν κανῶν, ὡς ἄλλως καὶ ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ ὁ ξένος μένει ἐμβρόντητος πρὸ τῆς σπαταλου ἐπιδείξεως χρωμάτων καὶ κοσμημάτων κατὰ τὴν παρέλασιν.

Καὶ ἰδοὺ ἔφθασεν ἡ παρέλασις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ, πατὴρ δὲ καὶ μήτηρ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἀναμένουσι τοὺς κεκλημένους εἰς τὴν ἐξώθυραν καὶ ἀνοίγουσιν ὁλάνοικτα τὰ θυρώματα αὐτῆς, ὅπως εἰσέλθωσιν οἱ κεκλημένοι μετὰ τῶν δώρων των.

Παρατίθεται τότε γεῦμα καὶ ἀρχίζει ὁ χορός, ἀλλὰ φίλοι τῆς νύμφης καὶ φίλοι τοῦ γαμβροῦ, ὡς δύο ἐχθρικὰ στρατόπεδα, τρώγουσι καὶ χορεύουσι χωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων.

Μετὰ τὸ τέλος δὲ τῆς ἑορτῆς ταύτης ὁ γαμβρὸς μεταβαίνει μετὰ τῶν κεκλημένων εἰς τῆς νύμφης μὲ ὁμοίαν παρέλασιν, καὶ ἐκεῖ ἐπαναλαμβάνεται τὸ γεῦμα καὶ ὁ χορός.

Αἱ παρελάσεις αὗται γίνονται καὶ κατὰ τὴν μετάβασιν τῶν νεονύμφων εἰς τὸ δημαρχεῖον διὰ τὸν πολιτικὸν γάμον καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ τὸν θρησκευτικόν, πάντοτε ὅμως τὰ στρατόπεδα εἶναι χωρισμένα καὶ ἀποφεύγουσι πᾶσαν καθ' ὁδὸν συνάντησιν. Ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 3 εἰκὼν παριστᾷ παρέλασιν τῆς νύμφης καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 4 παρέλασιν τοῦ γαμβροῦ μετὰ τῶν συνοδῶν της. Ἐν τῇ πρώτῃ ἐξ αὐτῶν διακρίνονται αἱ

1

2

3

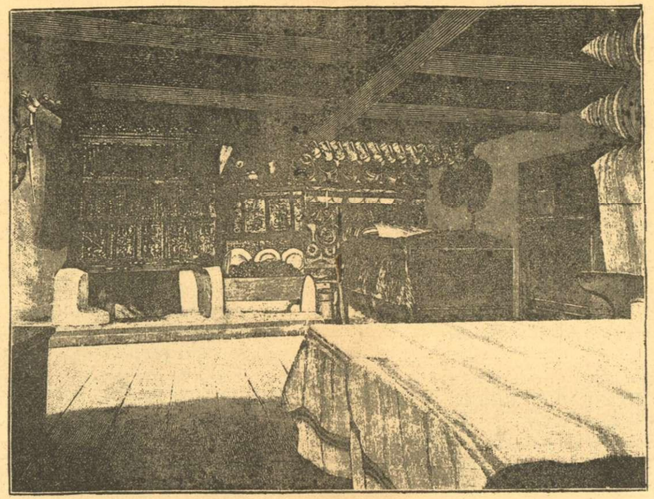

8

7

ΟΥΓΓΡΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ ΕΝ ΤΡΑΝΣΥΛΒΑΝΙΑ.

4

5

6

γυναῖκες μὲ τὸ καμάρωμά των καὶ τὰς γραφικάς των ἐνδυμασίας, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ παρὰ τοὺς ἀρχοντικοὺς συμπεθέρους οἱ Τσιγγάνοι παίζουσι διὰ τῶν μουσικῶν ὀργάνων των ραιδρὸν σκοπούς.

Περιεργότατον ὅμως θέαμα καὶ σπανιώτατον ἴσως ἐν τοῖς ἐθίμοις τῶν λαῶν παρουσιάζει ἡ ὑπ' ἀριθ. 5 εἰκών.

Ἡ νύμφη ἐν μέσῃ ὁδῷ ἐκθέτει τὰ προικιά της. Τὴν βλέπετε ἱσταμένην εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ ἑρμαρίου της, ἐνῷ πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῆς ἵσταται ὁ ἀδελφός της, ἀντιπρόσωπος τῆς οἰκογενείας. Ὄπισθεν αὐτῶν καὶ τῶν πραγμάτων τῆς προικὸς ἵστανται ὑπερήφανοι διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸ κάλλος τῶν ἐκθεμάτων οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τῆς νύμφης.

Ἐπὶ τῆς ἐπ' ἀριστερὰ τῆς νύμφης ἱσταμένης κλίνης ἐπίκεινται εἰς σωρὸν πεποικιλμένα διὰ κεντημάτων δέκα προσκεφάλαια, ἐνῷ ὡραΐα τινα ἀσπρόρρουχα ἐπίσης κεντημένα κρέμανται ἀπὸ τῆς κλίνης.

Δεξιᾷ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς νύμφης εἶναι τεταγμένα τὰ κιβώτια, πλήρη ἀσπρορρούχων, ἀνοικτὰ καὶ ἐλεύθερα εἰς τὴν φιλοπραγμοσύνην τῶν συμπολιτῶν.

Εἰς τὸ πρῶτον παρὰ τὸν ἀδελφὸν τῆς νύμφης ἀνοικτὸν κιβώτιον βλέπομεν μελίπηκτον πλακούντιον ἐν σχήματι καρδίας. Εἶναι τὸ δῶρον τοῦ γαμβροῦ πρὸς τὴν νύμφην. Δὲν εἶναι ὡραῖον;

Πρὸ τῆς νύμφης κεῖται κάνιστρον κεντητῶν ὑποκαμίσων. Καὶ παρέκει δέκα ἕτερα κάνιστρα μὲ παλαιὰ τρανσυλβανικὰ δοχεῖα, εἴδη σπάνια πλέον, τὰ ὁποῖα καὶ ἀντὶ πολλῶν χρημάτων δυσκόλως δύναταί τις νὰ προμηθευθῇ.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν προικῴων ἕπεται ἡ μεταφορὰ αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ. Ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμὸν 6 εἰκόνι βλέπομεν δύο ἁμάξας συρομένας τὴν μὲν πρώτην ὑπὸ τεσσάρων ἵππων τὴν δὲ δευτέραν ὑπὸ ἰσαρίθμων βουβάλων καταφόρτους ἐκ κλάδων ἐλάτης.

Ἡ διακόσμησις αὕτη διὰ τῶν ἐλατῶν (Csetenyes) εἶναί τι ἀπαραίτητον φαίνεται κατὰ τὰ οὐγγρικὰ ἔθιμα, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὀχήματα ταῦτα ὀνομάζονται ὡς ἐκ τῆς διακοσμήσεως ταύτης δι' ἰδίας λέξεως, ἐλάτινα ὀχήματα, οὕτως εἰπεῖν.

Νεάνιδες ἐπὶ τῆς πρώτης καὶ νέοι ἐπὶ τῆς δευτέρας τῶν ἁμαξῶν ἐποχούμενοι διασχίζουσι τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως ἢ τῆς κώμης καὶ ᾄδουσι τὰ ἐθνικά των ᾄσματα, καταλήγουσι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, ὅπως παραλάβωσιν ἐκεῖθεν τὰ προικῷα καὶ μεταφέρωσιν αὐτὰ πανηγυρικῶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ.

Ἐν τούτοις ἡ φόρτωσις δὲν τελεῖται μετὰ σπουδῆς. Εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας τῆς νύμφης τελεῖται εἰς νεωτερισμούς. Τὰ προσκεφάλαια εἶναι συσσωρευμένα ἐν τάξει ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἵσταται μὲν ὁ γαμβρὸς κάθηται δὲ ἡ νύμφη. Εἰς τὸ βάθος ἵστανται οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι. Εἷς φωτογράφος ἀποτυποῖ ἐπὶ τῆς πλακὸς του τὸ ζεῦγος τῶν νεονύμφων, καὶ παρασκευάζει τὴν τελευταίαν καὶ συγκινητικωτέραν στιγμὴν τῆς διαμονῆς τῆς νύμφης ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ.

Τέλος νύμφη καὶ προικιά, ὅλα εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ. Ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 8 εἰκὼν παριστᾷ τὸν θάλαμον ἐν ᾧ ἐναπετέθησαν τὰ προικῷα. Ἐδῶ δὲ πλέον ἡ ἐπίδειξις αὐτῶν γίνεται ἐπὶ τὸ τελειότερον, καὶ παρελαύνουσι πρὸ αὐτῶν τὰ πλήθη τῶν θαυμαστῶν.

Ἐπ' ἀριστερὰ τῷ βλέποντι ἔχομεν τὴν καταστόλιστον ἑστίαν, ἥτις ἐπὶ ὁλόκληρον ἑκατονταετηρίδα θερμαίνει τὸν θάλαμον. Παρ' αὐτὴν ἀρχαῖον κιβώτιον κατακοσμεῖται διὰ πολλῶν χρωμάτων μετὰ τῶν κρεμαμένων πρὸς τὴν ὀροφὴν δοχείων ἐνθυμίζον τοὺς προπάτορας. Ὡραῖα μαχαιροπήρουνα, πινάκια καὶ λοιπὰ εἴδη κοσμοῦν τὸν ὡραῖον θάλαμον τῶν νεονύμφων.

Αὐτὸς εἶναι ὁ οὐγγρικὸς γάμος, ἐνθυμίζων ἐν πολλοῖς τὰ ἤθιμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, συγκινητικὰ παρ' οἷαδήποτε λαῷ καὶ ἂν ἀπαντῶσι, διότι εἶναι ἡ ἀκραιρνεστέρα ἔκφρασις τῶν ἰδεῶν πρωτογόνου καὶ ἀθώας κοινωνίας, τὴν ὁποίαν δυσκόλως ἀναπληροῖ διὰ παρεμφερῶν ἐκδηλώσεων ἡ κοινωνία τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ.

Α. Ἀργυρός.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

(Συνέχειαν ἴδε εἰς προηγούμενον φύλλον).

[Ὁ Ναπολέων ἐλπίζει ὅτι οἱ Ρῶσσοι, ἅμα ὡς διαβῇ τὸν Νίμεν θὰ συγκροτήσωσι μετ' αὐτοῦ μάχην. Ἀλλ' ἂν τυχὸν ἔμελλον ν' ἀκολουθήσωσι τὴν ἐναντίαν τακτικὴν καὶ νὰ φεύγωσιν ἐπ' ἀόριστον; Ἡ ἰδέα αὕτη τὸν ἀνησυχεῖ].

Περὶ τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, μετεπέμψατο τὸν Κωλαινκοὺρ εἰς τὴν σκηνήν του, θέλων νὰ συνομιλήσῃ. Καὶ ἐν πρώτοις ἔγινε λόγος περὶ τοῦ ἀπευκταίου τῆς πρωΐας. Ὁ αὐτοκράτωρ ἠρώτησεν ἂν τὸ συμβὰν προὐξένησε συγκίνησιν εἰς τὸ ἐπιτελεῖον καὶ ἂν ὠμίλουν ἀκόμη περὶ αὐτοῦ. Εἶτα δὲ ἐξήτασε διὰ μακρῶν ζητῶν νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ ἄλλοτε πρεσβευτοῦ ἐν Ρωσσίᾳ τὰ κατὰ τὴν χώραν, τὴν κατάστασιν τῶν ὁδῶν, τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, περὶ τῶν κατοίκων.

— Οἱ χωρικοὶ εἶνε δραστήριοι; εἶπεν. Εἶνε ἄνθρωποι ἱκανοὶ νὰ ὁπλισθῶσιν ὡς οἱ Ἱσπανοὶ καὶ νὰ πολεμήσουν; Φρονεῖτε ὅτι οἱ Ρῶσσοι μοῦ παραδίδουν τὴν Βίλναν χωρὶς μηδὲ μάχην νὰ ἀποτολμήσωσι;

Ἐφαίνετο ἐπιθυμῶν εἰς ἄκρον τὴν μάχην ταύτην καὶ παρεκάλεσε τὸν δοῦκα νὰ τῷ εἴπῃ ἀπροκαλύπτως τὴν γνώμην του περὶ τοῦ σχεδίου ὑποχωρήσεως, ὅπερ ἀπέδιδον εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ὁ Κωλαινκοὺρ ἀπήντησεν ὅτι, τὸ κατ' αὐτόν, δὲν ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἐγίνοντο τακτικαὶ μάχαι. «Ὁ χῶρος εἶνε τόσον ἀπέραντος ἐν Ρωσσίᾳ ὥστε θὰ μᾶς παραχωρήσουν ἀφεύκτως πολύν»· θὰ ἐπεζήτουν νὰ προσελκύσωσι τοὺς Γάλλους πρὸς τὰ ἐνδότερα, νὰ διασπάσωσι τὰς δυνάμεις αὐτῶν καὶ ἀπομακρύνωσιν αὐτοὺς πάσης βοηθείας.

— Τότε ἔχω τὴν Πολωνίαν· ὑπέλαβεν ὁ αὐτοκράτωρ· βροντοφώνως. Τί αἶσχος διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, τί ὄνειδος ἀνεξίτηλον νὰ τὴν χάσῃ ἁμαχητεί! Αὐτὸ εἶνε καταισχύνη πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν Πολωνῶν.

Ἐλάλει μετ' αὐξούσης ζωηρότητος, διὰ λόγων μαστιγούντων, ὡς ἐὰν ἀπετείνετο πρὸς αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον, ὡσεὶ ἤθελεν ὑποκεντῶν τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ διὰ λοιδοριῶν νὰ τὸν ἐξαγάγῃ τῆς ἀδρανείας του, νὰ τὸν καλέσῃ, νὰ τὸν προκαλέσῃ, νὰ **τὸν** ἐξαναγκάσῃ εἰς **μάχην.**

Προσέθηκεν ὅτι ἡ ὑποχώρησις δὲν θὰ ἔσωζε τοὺς Ρώσσους· ἔμελλε νὰ **ἐπιπέσῃ κατ'** αὐτῶν ὡς κεραυνός, νὰ καταλάβῃ βεβαίως τὸ πυροβολικὸν καὶ τὰς **ἀποσκευάς** των, ἴσως δὲ καὶ σώματα ὁλόκληρα. Ἐκ Βίλνας δέ, ὅπου θὰ ἔκοπτε τὴν γραμμὴν των καὶ θὰ διῄρει τὰς δυνάμεις των, ἠδύνατο νὰ στρέψῃ καὶ περικυκλώσῃ μίαν τοὐλάχιστον τῶν στρατιῶν των. Ἠνυπομόνει νὰ φθάσῃ εἰς Βίλναν διὰ ν' ἀρχίσῃ τὰς καταστρεπτικὰς αὐτοῦ κινήσεις· ὑπελόγιζε πόσας ὥρας θὰ ἐχρειάζοντο τὰ στρατεύματά του ὅπως φθάσωσιν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, «ὡσεὶ ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ ἐφ' ἁμάξης».

— Πρὸ τῆς παρελεύσεως δύο μηνῶν, ὑπέλαβεν ἐν συμπεράσματι, ὁ Ἀλέξανδρος θὰ μοῦ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην· θὰ τὸν ἐξαναγκάσουν οἱ μεγάλοι γεωκτήμονες.

Ἀνέπτυξε δὲ τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐν μακρηγορίᾳ, ἐξακολουθῶν μὲν νὰ ἐρωτᾷ, ἀλλ' ἀρχίζων αὐτὸς τὰς ἀπαντήσεις, φρονῶν ὅτι ὁ μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγόμενος ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ συμφωνήσῃ πληρέστατα μετ' αὐτοῦ, ζητῶν ν' ἀποσπάσῃ, νὰ καταλάβῃ ἐξαπίνης ἐπιδοκιμαστικήν τινα φράσιν, λέξιν συναινετικήν, ἐξ ἧς νὰ ἐξαιωθῇ εἰς τὴν πεποίθησίν του, νὰ διαρωτισθῇ ἔτι μᾶλλον καὶ ἴσως νὰ δικαιώσῃ τὰ ὀνειροπολήματά του ἐναντίον τῆς διορωμένης πραγματικότητος. Ἀλλ' ὁ δοὺξ ἐσιώπα, ἐμμένων ἐν τῇ σκυθρωπῇ αὐτοῦ χρηστότητι, ἐν τῇ ἐντίμῳ αὐτοῦ ἐπιμονῇ τοῦ νὰ μὴ εἴπῃ τίποτε ἐναντίον τῆς συνειδήσεώς του. Ἐξερεθισθεὶς ἐκ τῆς ἀφώνου ἐκείνης ἀντιλογίας, ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ἐπίεσε τέλος νὰ ὁμιλήσῃ, νὰ ἐξηγηθῇ· ἐκεῖνος δὲ τότε ἐπανέλαβεν, ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἀποκαλύψει καὶ ἐκθέσει τὸ σχέδιον τῆς ἀμύνης: ὁ ἡγεμὼν οὗτος προὐτίθετο ν' ἀποφύγῃ ν' ἀντιμετρηθῇ ἐκ τοῦ συστάδην πρὸς ἀντίπαλον, οὗ ἐγίνωσκε τὴν μεγαλοφυΐαν· ἐσκόπει νὰ ἐπιχειρήσῃ πόλεμον χρονοτριβῆς καὶ ἐπιμονῆς, μιμούμενος στοὺς Ἱσπανοὺς τοὺς πολλάκις ἡττηθέντας ἀλλὰ μηδέποτε ὑποταχθέντας, «θὰ ὑπεχώρει μέχρι Καμτσάτκας μᾶλλον ἢ νὰ ἐκχωρήσῃ ἐπαρχίας καὶ ὑπογράψῃ προσωρινὴν εἰρήνην». Τοὺς δυσοιώνους τούτους λόγους, οὓς εἶχεν ἤδη ἀκούσει ὁ Ναπολέων, τοὺς ἤκουσε τὴν φορὰν ταύτην μετὰ μείζονος προσοχῆς,

μετὰ μεγάλης ὑπομονῆς, ὡσεὶ βαθυτέραν τῷ ἐνεποίουν ἐντύπωσιν· διέκοψεν εἶτα τὴν συνδιάλεξιν χωρὶς ν' ἀποκριθῇ.

[Ἡ γέφυρα ζεύγνυται νύκτωρ καὶ ὁ γαλλικὸς στρατὸς διαβαίνει τὸν Νίμεν].

Αἴρνης, λάμπει ὁ ἥλιος ἀνατέλλων εἰς τὸν ὁρίζοντα καὶ ἀνέρχεται εἰς αἴθριον οὐρανόν· καταυγάζων δὲ τὸ ἔδαφος διαχέει ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν γαλλικῶν γραμμῶν ἀστραπὴν ἐπαναλαμβανομένην καὶ παρατεινομένην ἐπ' ἄπειρον, ἀτελεύτητον σπινθηροβόλημα ξιφολογχῶν, σπαθῶν, κρανῶν καὶ θωράκων. Τὰ πάντα φωταγωγοῦνται, διευκρινίζονται, καὶ τὸ θέαμα ἀποκαλύπτεται ἐν τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τοῦ συνόλου αὐτοῦ καὶ τῇ ἀκριβείᾳ τῶν λεπτομερειῶν του· ἐπὶ τῆς εὐρείας ὑδατίνης ζώνης τοῦ ποταμοῦ, τῆς διὰ νήσων σπιλουμένης, τρεῖς γέφυραι ἐζεύχθησαν· ἀντίπεραν ἡ μεραρχία Μοράν ἀνεπτυγμένη εἰς τάξιν μάχης· ἐπὶ ἀποκρήμνου τοπίου κειμένου παρὰ τὰς γεφύρας, τὸ πυροβολικὸν τῆς ἐφεδρείας τοῦ 1ου σώματος παρατεταγμένον μὲ τὰ πυροβόλα ἑστηκότα πρὸς βορρᾶν· ἐπὶ τῆς ὄχθης ἑτέραι πυροβολαρχίαι παρατασσόμεναι, ἀξιωματικοὶ παρελαύνοντες ἐν καλπασμῷ, ἵλαι πολωνικοῦ ἱππικοῦ ὑπεράνω τῶν ὁποίων ἵστανται καὶ ἀναπάλλονται αἱ πολύχρωμοι φλόγες τῶν λογχῶν· ἐπὶ τοῦ ἀμφιθεάτρου τέλος τῶν λόφων, ἀτέρμων καὶ ἄπειρος ἀνέλιξις στρατευμάτων ἐν πορείᾳ, διακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν ὁμοχρόνως σαλευόμεναι καὶ προχωροῦσαι κανονικῶς, εὐρύθμως, στερρῶς, μὲ βῆμα ὁμοιόρρυθμον καὶ στιβαρόν· πανταχοῦ ἡ ὄψις τῆς πειθαρχούσης ἐνεργείας καὶ δυνάμεως, ἡ συντεταγμένη καὶ μεθοδικὴ εἰσβολή, ἐν τῇ φοβερᾷ αὐτῆς ὁρμῇ. Ἡ στρατιὰ τῆς πρώτης γραμμῆς εἶνε αὐτοῦ ὁλόκληρος, ἐν μεγάλῃ στολῇ μάχης, μὲ τὰ ἀναρίθμητα αὐτῆς ἐπιτελεῖα, τὰς παντοιογρόους στολάς της, τὰς μακρὰς γραμμὰς τῶν ἐρυθρῶν λοφίων, τοὺς ἀετούς της λάμποντας εἰς τὸν ἥλιον, τὰς σημαίας της τὰς δι' ἐνδόξων ἐπιγραφῶν κεκοσμημένας, ἡ στρατιὰ ἀπηλλαγμένη ἐπὶ μίαν ἡμέραν τῶν βαρειῶν αὐτῆς ἀποσκευῶν, ἐλαφρὰ καὶ ἐλευθέρα, μεγαλοπρεπὴς ἐπὶ ζέσει καὶ ζωηρότητι, ποθοῦσα νὰ ἀφοσιωθῇ. Αἱ κατήφειαι τῆς προτεραίας, ἡ ἀνία καὶ τὰ παθήματα τῶν μακρῶν πορειῶν εἶνε πλέον ὄνειρον λησμονηθέν· ἡ ἱλαρότης τῆς πρωΐας διεσκέδασε τὴν ἀχλὺν ἐκείνην, διαστέλλει τὰς καρδίας καὶ ἀναπετάννυσιν αὐτὰς πρὸς τὰς μαγικὰς ἐλπίδας. Καὶ αἱ στῆλαι προβαίνουσιν ἀπὸ τῶν κορυφῶν, καταρριχῶνται εἰς τὰς κλιτύας ἀνοίγουσαι τρεῖς κυρίας αὐλακας μεταξύ των, κατέρχονται διὰ τῶν φαράγγων δίκην σπινθηροβόλων ρείθρων ρευστοῦ χάλυβος, προσπελάζουσιν ἀλλήλας καὶ παραπορεύονται χωρὶς νὰ συμμιχθῶσι, συγκλίνουσι πᾶσαι πρὸς τὸ σημεῖον τῆς διαβάσεως, ἐπιμηκύνονται καὶ λεπτύνονται ἵνα διέλθωσι τὰς γεφύρας, εἶτα δὲ ἀνακτῶνται τὸ εὖρος αὐτῶν καὶ τὰς διαστάσεις καὶ ἐξαπλοῦνται βραδέως ἐπὶ τῆς ρωσσικῆς γῆς.

Τὸ στράτευμα τοῦ Δαβοῦ διέβη ἀπὸ πρωΐας ἐνωρίτατα, αἱ ταξιαρχίαι τοῦ πεζικοῦ ἐν πρώτοις, μὲ τὰς πεδινὰς πυροβολαρχίας, μὲ τὰς μεραρχίας τοῦ ἐλαφροῦ ἱππικοῦ, ἄνευ ἀποσκευῶν, ἄνευ ἁμαξῶν· οὐδὲν ἄλλο παρὰ σίδηρος, ἵπποι καὶ ἄνδρες· ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπέτρεψε μιᾶς μόνης ἁμάξης τὴν διάβασιν, τῆς φερούσης τὰς ἀποσκευὰς τοῦ πρίγκηπος d'Eckmühl. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον αἱ γέφυραι τρέμουσι καὶ ἀντηχοῦσιν ὑπὸ βαρείας ἀνθρωπομάζας· αἱ ταξιαρχίαι τοῦ βαρέος ἱππικοῦ, οἱ θωρακοφόροι διαβαίνουσι καὶ αὐτοὶ μὲ βοὴν θυέλλης· ἰδοὺ οἱ γιγάντειοι πολεμισταί, αἱ κυματίζουσαι χαῖται καὶ οἱ ρωμαϊκοὶ λόφοι. Μετὰ τὸ 1ον σῶμα, ἡ Φρουρά, τὰ νεαρὰ καὶ γηραιὰ αὐτῆς συντάγματα, λάμποντα ἐκ χρυσοῦ, πεποικιλμένα διὰ σφαιρωτήρων καὶ σειραδίων χρυσῶν, οἱ ἐπίλεκτοι καὶ ὁ στολισμός τοῦ στρατοῦ. Τότε προπάντων ὁ ἐνθουσιασμὸς φθάνει εἰς τὸν κολοφῶνα. Ἀνὰ τὰς τάξεις, εἰς τὰ ἐπιτελεῖα ἀτινα συνδιαλέγονται ἱππηλατοῦντα, φαίδραι σκέψεις ἀνταλλάσσονται καὶ λόγοι κατακτητικοί. Εἰς ταγματάρχης τῆς Φρουρᾶς λέγει ὅτι θὰ ἑορτάσουν τὴν 15 Αὐγούστου εἰς Πετρούπολιν καὶ ὁ λόγος αὐτὸς διαδίδεται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα. Ἂν δὲ καὶ δὲν εἶνε ἡ ὁμοφωνία πλήρης, ἂν δυσπρεστημένοι τινές, ἀξιωματικοὶ εἰδικῶν ὅπλων, ἀντιτείνωσι προβάλλοντες τὰς δυσχερείας τοῦ ἔργου καὶ συζητοῦσι τὰς πιθανὰς ἐκβάσεις τῆς ἐκστρατείας, οἱ μεμψίμοιροι οὗτοι τόνοι συμπίνγονται ἐν τῇ γενικῇ ἐκδηλώσει χαρᾶς καὶ εὐαρεσκείας. Τὸ δὲ μάλιστα πάντων ἠλεκτρίζον τοὺς ἄνδρας ἐκείνους ὅλους, εἶνε ὅτι αἰσθάνονται ὅτι εἶνε ὑπὸ τὸ ὄμμα καὶ τὴν χεῖρα τοῦ εἰθισμένου εἰς νίκας ἀρχηγοῦ, ὅτι τὸν αἰσθάνονται πλησίον των, μετ' αὐτῶν, περιβάλλοντα αὐτοὺς διὰ τῆς παρουσίας του, ὅτι ἀκούουσιν ἀλλεπαλλήλως πανταχόθεν, ὑψηλὰ ἐπὶ τῶν λόφων καὶ κάτω παρὰ τὸν ποταμόν, τὰς ζητωκραυγὰς αἵτινες ἀγγέλλουσι τὴν ἀφιξίν του, ὅτι ἀναγνωρίζουσι καθ' ἑκάστην στιγμήν, ἐπὶ διαφόρων σημείων, δεσπόζουσαν καὶ διευθύνουσαν τὰς κινήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ἐκείνης μυρμηκιᾶς, τὴν οἰκείαν αὐτοῖς κατατομήν του σκιαγραφουμένην.

Ἕριππος ἀπὸ τῆς τρίτης πρωϊνῆς ὥρας, εἶχεν ἔλθει ὅπως ἐπιτηρήσῃ καὶ ἐμψυχώσῃ τὰ πάντα. Ἵνα δυνηθῇ δὲ ἀνέτως νὰ παραστῇ εἰς τὴν παρέλασιν ἐκείνην, οἱ πυροβολισταὶ τῆς Φρουρᾶς τῷ εἶχον παρασκευάσει ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὰς γεφύρας, ἀγροτικὸν θρόνον ἐκ κλάδων καὶ χλόης μετ' ἐπιστεγάσματος ἐκ φυλλωμάτων. Μίαν μόνην στιγμὴν ἔμεινεν εἰς τὴν πομπώδη ἐκείνην σκοπιάν, αἰσθανθεὶς καὶ αὐθις τὴν ἀνάγκην ἐνεργητικότητος, μὴ ὑπομένων τὴν ἀκινησίαν. Μετέβη ἐνωρὶς εἰς τὴν ἐχθρικὴν ὄχθην. Ὅτε δὲ τὸ 9ον τῶν λογχοφόρων καὶ τὸ 7ον τῶν οὐσσάρων διέβησαν, ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται τὸν ἀνεγνώρισαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς γεφύρας, ὄρθιον ἐπὶ τῆς ὄχθης. Μεθυσθεὶς ἐκ τῆς πρὸ τῶν ὀμμάτων του ἀνελισσομένης παρατάξεως, ἀνακτήσας τὴν συναίσθησιν τῆς παντοδυναμίας του, βέβαιος περὶ τῆς εὐτυχίας του, εἶχεν ἐπανεύρει τὴν ἀσφαλῆ πεποίθησίν του, τὴν εὐθυμίαν του, διαχυτικήν τινα θυμηδίαν· ἔπαιζε μὲ τὸ μαστίγιόν του καὶ ἐτερέτιζε τὸν σκοπὸν τοῦ Malborough s' en va-t-en guerre.

Ἀφικνούμενα εἰς τὴν πολεμίαν ὄχθην, τὰ σώματα ἐλάμβανον ἕκαστον ἰδίαν διεύθυνσιν καὶ ἐφέροντο πρὸς τὴν ὁρισθεῖσαν αὐτοῖς θέσιν. Καὶ ἡ πορεία ἐπανήρχιζε φευγαλέα, ἐπίμοχθος, ὑπὸ νοτερὸν καύσωνα. Ἐνίοτε ὅπως λησμονήσωσι τὸν κάματον οἱ στρατιῶται ἤρχιζον νὰ ᾄδωσι. Κανεὶς βροντόφωνος τοῦ συντάγματος ἐτόνιζε πατριωτικόν τι ᾆσμα ἢ λαϊκὴν στροφὴν καὶ οἱ πεζοὶ ἐν χορῷ ἐπανελάμβανον τὴν ἐπῳδήν, ἥτις τοὺς ὑπεστήριζε διὰ τοῦ ρυθμοῦ της καὶ τοὺς ὑπεβοήθει εἰς τὸ βάδισμα. Οἱ παλαιοὶ ἐπαρχιωτικοὶ σκοποὶ τῆς Γαλλίας, φαιδροὶ ἢ παραπονετικοί, οἱ γαλατικοὶ θούριοι ἢ καὶ τὰ ἐρωτικὰ ἔτι ᾄσματα, κομίζοντα πρὸς τοὺς ἐξορίστους ἐκείνους μαχητὰς ἠχὼ τῆς πατρίδος, ἀνάμνησιν τῆς ἑστίας, ἔρθανον ὁμοῦ μετ' αὐτῶν εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας ἐκείνας ὄχθας, αἵτινες οὐδέποτε εἶδον ἀνθρώπους τῆς Δύσεως. Ἐπορεύοντο εὐπειθεῖς· ἔβαινον πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὸ ἄγνωστον, εὐέλπιδες πάντοτε ἀλλ' ἐν ἐκπλήξει θεωροῦντες τὸ ἔδαφος ἐκεῖνο τὸ τοσοῦτῳ διαφέρον ἀπὸ τὰς ζωντανὰς ἐξοχὰς τοῦ τόπου των, τὴν χώραν ἐκείνην τὴν κενὴν καὶ βωβήν, τὴν ἀνώμαλον καὶ ὅμως μονότονον, ἔνθα τὰ ἐπάρματα τοῦ ἐδάφους ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἀναπαράγονται ἀκριβῶς ὁμοια, ἔνθα αἱ αὐταὶ ἀπόψεις διαδέχονται ἀλλήλας μετ' ἀναλλοιώτου ὁμοιομορφίας, τὴν γῆν ἐκείνην ὅπου τὰ πάντα ὁμοιάζουσιν ἀλλήλοις καὶ ὅπου τίποτε δὲν τελειώνει· καὶ πρὸ τῶν στρατιῶν ἐκείνων, αἵτινες προὐχώρουν διὰ δρόμων ἐκ περιτροπῆς βορβορωδῶν καὶ κονισαλέων, διήρχοντο στυγνὰ δάση ἐλατῶν καὶ φηγῶν, ἀνερριχῶντο εἰς ἀμμώδεις λόφους, καὶ πρὸ τῶν στρατιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἤρχιζον τὴν μακρὰν πορείαν, ἧς οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀναμετρήσῃ τὴν διάρκειαν, ἡ Ρωσσία ἀνεπετάννυε τοὺς χαίνοντας αὐτῆς ὁρίζοντας.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ]

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Πάντες παραπονοῦνται ἐπὶ ἐλλείψει μνήμης, οὐδεὶς δὲ ἐπὶ ἐλλείψει κρίσεως.

La Rochefoucauld

Ἡ θλῖψις τελειοποιεῖ τὸν χαρακτῆρα.

Mme Staël

Ὁ λόγος δι' ὃν πολλοὶ ἀπαρέσκουσι εἰς τοὺς ἄλλους εἶνε ὅτι ἀρέσκουσιν ὑπὲρ τὸ μέτρον εἰς ἑαυτούς.

Αἱ ἀναμνήσεις παρελθούσης εὐδαιμονίας εἰσὶν αἱ ρυτίδες τῆς ψυχῆς.

Δάντης

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν διπλωμάτης τις θὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν, ἔσται οὗτος ὁ πρῶτος διπλωμάτης τοῦ κόσμου, διότι οὐδεὶς θέλει πιστεύσει αὐτόν, δι' ὃ καὶ εὐκόλως θέλει τύχει τοῦ σκοποῦ του.

Ναπολέων Α'.

Ἡ φήμη γυναικὸς αὐξάνει καταστρεφομένης τῆς ἀρετῆς της.

Alphonse Karr

Ὅτε μᾶς καταλαμβάνει ἡ φιλοδοξία μᾶς ἀποχαιρετᾷ ἡ φρόνησις.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΥΝΕΦΟ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΠΡΕΠΕΙ νὰ μάθετε, ἂν δὲν τὸ ξέρετε, πῶς εἶμαι παν-δρεμμένος· τώρα, ἂν βρεθῇ κάνεὶς καλὸς χριστιανὸς καὶ μὲ λυπηθῇ διότι τόσο 'νωρὶς μπῆκα «'ς τὰ ἐγκόσμια», καθὼς λένε 'ς τὸ χωριό μας, θὰ μείνῃ μοναχὰ μὲ τὴ λύπη του διότι ἐγὼ εἶμαι κάθε ἄλλο παρὰ δυσαρεστημένος ἀπὸ τὴ νέα μου ζωή. Τὴ λένε σκλαβιὰ τὴν πανδρειά, ἀλλ' ἐγώ, κύριοί μου, ἔτσι νἄχουμε καλό, διὰ τέτοιες χρυσὲς ἀλυσίδες φασκελόνω ὅλα τὰ φιλελεύθερα αἰσθή-ματα τοῦ κόσμου, καὶ τὴ φυλακὴ ὅπου μ' ἔχει στριμωγμένο ὁ ἔρως δὲν τὴν ἀλλάζω μ' ὅλων τῶν βουνῶν τὸν ἀνοικτὸ ἀέρα· τὸ πρᾶγμα, βλέ-πετε, ἐξαρτᾶται λιγάκι καὶ ἀπὸ τὸν δεσμοφύλακα ποῦ θὰ σοῦ τύχῃ, καὶ ὁ δικός μου, δόξα νἄχῃ ὁ ἅγιος Θεός, εἶνε 'σὰν νὰ πῇς ἕνα κομμάτι μάλαμμα βουτηγμένο 'ς τὰ διαμάντια. 'Από δραπέτευσι δὲν φοβᾶται ποτέ· μέχει τόσο καλὰ ἀμπαρωμένο ποῦ οὔτε πολιορκία ἂν στήνανε δὲν θὰ μ' ἐβγάζανε ἀπ' τὰ χέρια της . . . δηλ. ἀπ' τὰ χέρια τοῦ δεσμο-φύλακός μου, ἤθελα νὰ 'πῶ.

Ἂς εἶνε, καταλάβατε βέβαια ὅτι σᾶς 'μιλοῦσα γιὰ τὴ γυναῖκά μου. Ὄχι νὰ σᾶς τὴν 'παινέσω πῶς εἶνε γυναῖκα μου, μὰ εἶνε τὸ καλλίτερο πλᾶσμα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου. Θὰ μοῦ πῆτε τώρα: «ποιὸς παινάει τὴ νύφη μας . . .», μὰ ὅλα κι' ὅλα, ἡ ἀλήθεια ἀλήθεια. Τί θέλετε δη-λαδὴ νὰ σᾶς 'πῶ πῶς εἶναι ἄσχημη, ἀφοῦ τὸ μουτράκι της μὲ τρελλαί-νει καὶ τὰ 'μάτια της εἶνε οἱ ἀστυφύλακες ποῦ μὲ συνέλαβαν ἕνα πρωί, ἢ μᾶλλον ἕνα βράδυ—διότι σὲ χορὸ τὴν πρωτογνώρισα—καὶ μὲ ὠδήγη-σαν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ κρατητήριον τοῦ «'Ησαΐα»· νὰ σᾶς πῶ πῶς εἶνε κακή, ἀφοῦ προχθὲς τὴν νύφα καὶ ἔκλαιε ἐπάνω 'ς τὸ κλουβὶ τοῦ κα-ναριν ιοῦ της γιατὶ τὸ πουλὶ δὲν εἶχε διάθεσι νὰ φάγῃ. Ἔμμορφη, καλὴ καὶ νοικοκυροῦλα ὅσο πέρνει, ἕνα κακὸ μόνον ἔχει ἡ γυναῖκά μου, ποῦ εἶνε φοβερὰ ζηλιάρα. Ζηλεύει, ποῦ λένε, καὶ τὸν ἴσκιο μου ἀκόμα. Καὶ νὰ σᾶς πῶ ἕνα πρᾶγμα, αὐτὴ ἡ τόση ζήλια της ἡ πολὺ μὲ κολακεύει· διότι μοῦ ἀποδεικνύει πόσον ὑπερβολικὰ μ' ἀγαπᾷ, ἤ . . . δὲν μὲ συνιστᾷ καθόλου, διότι σημαίνει ἴσως ὅτι εἶμαι ὁλίγον . . . μπερμπατούτσικος! Τὸ πρῶτον, μάλιστα, συμφωνῶ καὶ μὲ τὴν ὑπογραφήν μου ἀκόμη, διότι ἡ ἱστορία τοῦ παρσίματός μας ἦτον ὁλόκληρο εἰδύλλιο μοσχοβολοῦν ἀπὸ τὸν γλυκύτερον ἔρωτα ποῦ ἄνθισε ποτὲ μέσα σὲ δροσερὰ νειᾶτα, μὰ τὸ δεύτερο, μπορεῖ νὰ ἦτον σωστὸ πρὶν νὰ πανδρευθῶ· ἀλλ' ἀφότου ἀσφάλισα τὴν καρδιά μου εἰς τὴν πυρασφαλιστικὴν ἑταιρείαν τοῦ γάμου, δὲν φοβοῦμαι, μοῦ φαίνεται, πλέον ἀπὸ πυρκαϊάς. Κυττάζω, δὲν σᾶς λέγω, καὶ τώρα τῆς ἔμμορφες, καὶ κάπου κάπου εἰς τὸν περίπατον μπορεῖ νὰ μὲ «εἰσενέγκῃ εἰς πειρασμὸν» κάνένα κομψὸ καὶ νοστιμοῦλι μικρὸ σκαρπινάκι, ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ μὲ διαθέσεις μᾶλλον καλλιτεχνικὰς παρὰ μὲ ἀμφιβόλους προαιρέσεις. Καὶ ἐν τούτοις ἡ συμβία μου μὲ ζηλεύει· ἴσως διότι δὲν ἐσπούδασεν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον τοὺς αἰωνίους νόμους τοῦ καλοῦ καὶ τῆς συμμετρίας· καὶ μὲ ζηλεύει, ἡ ἀφιλότιμη, εἰς βαθμὸν ὁποῦ, ἂν περνοῦσε ἀπ' τὸ χέρι της, ἦτο ἱκανὴ νὰ μοῦ βάλῃ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ 'ς τὰ μηλίγγια μου δύο ἀπ' ἐκεῖνα τὰ παρώπια τῶν ἀλόγων γιὰ νὰ βλέπω μόνον ἐμπρός μου ἴσα, ὅταν περπατῶ καὶ νὰ μὴ κάμνω οὔτε «ἡμίσειαν κλίσιν ἐπὶ δεξιὰ ἢ ἐπ' ἀριστερά». Τὸ καλὸ εἶνε ποῦ δὲν τῆς δίνω δὰ καὶ ἀφορμάς, διότι ἀλλέως θὰ εἴχαμε γρύνιες· καὶ ἅμα μιὰ φορὰ ἀρχίσῃ μέσ' 'ς τὸ σπῆτι αὐτὴ ἡ μουσική, αὐτιὰ πλέον νἄχετε καὶ νὰ μὴ βαρυέσθε.

Ἡ σελήνη τοῦ μέλιτος ἔγεινε γιὰ μᾶς σωστὴ μελικηρήθρα αὐτὴν τὴ φορὰ καὶ κόλλησε 'ς τὴ ζωή μας, μὲ σκοπό, φαίνεται, νὰ φωτίσῃ καὶ αὐτὰ τὰ χιόνια τῶν γηρατείων μας. Περνᾶμε μιὰ ζωὴ χαρισάμενη· ὅ,τι πῶ ἐγὼ εἶνε εὐαγγέλιο γιὰ τὴ γυναῖκά μου καὶ ὅ,τι μοῦ πῇ ἐκείνη εἶνε γιὰ μένα νόμος· ἐννοεῖται πῶς ὁ νόμος αὐτὸς τηρεῖται καλλίτερα ἀπὸ τοὺς ἑλληνικούς. Ἡ καρδιές μας, ἡ γνῶμές μας εἶνε σύμφωνες σὰν ντουετάκι τῶν «Γρεναδιέρων»· ὀλίγη ὑποχώρησις ἐκ μέρους μου, ὀλίγη ἐνδοτικότης ἐκ μέρους της καὶ παρακάμπτομεν ὅλας τὰς τυχὸν ἀσυμφω-νίας. Μὲ λίγα λόγια, κύλιξα ἐγώ, ὁ τέντζερες καὶ νὕρα τὸ καπάκι, τὴν γυναῖκά μου.

⁂

Τὴν περασμένη ἑβδομάδα πήγαμε ἕνα βράδυ σὲ μιὰ βεγγέρα. Κάποιος φίλος μου Γιάννης ἐώρταζε καὶ μᾶς εἶχε προσκαλέσει νὰ περάσωμε τὴ βραδυὰ σπίτι του. 'Αφότου πανδρευθήκαμε δὲν εἴχαμε ξεσπιτωθῆ βράδυ ἀκόμα· εἶνε τόσο ζεστὴ ἡ φωλιὰ καὶ κάνει τόσο κρύο ἔξω! Ἡ γυναῖκά μου δὲν παραήθελε, γιατὶ μοῦ ἔχει 'πῆ πολλάκις ὅτι «θὰ τὴν ἔπιαναν τὰ δαιμόνιά της» ἂν μ᾽ἔβλεπε κἀμμιὰ φορὰ νὰ χορεύσω βάλς μὲ μιὰ ξένη· σοβαρά, καθὼς βλέπετε, τὰ πράγματα. Ἡ κυρία, οὔτε πολὺ οὔτε λίγο, ἐννοεῖ νὰ μὲ κάμῃ ἀγριάνθρωπο· ἀλλὰ γιὰ βρῆτέ μου, σᾶς παρακαλῶ, τὸν τρόπο ποῦ νὰ τὴν μεταπείσω! Ἄλλως τε τὸ σπιτικό μας εἶνε ὡς εἶδος δημοκρατία ποῦ ὁ καθένας δικαιοῦται νὰ φρονῇ ὅ,τι θέλει· ὀλίγον τυραννικὴ δημοκρατία, θὰ μοῦ πῆτε ἴσως, ἀφοῦ δὲν μπορεῖ καὶ νὰ κάμνῃ ὅ,τι θέλει· ἀλλὰ τί νὰ γείνῃ, πρέπει νὰ τὸ πάρω ἀπόφασι πλέον ὅτι ἡ γυναῖκά μου εἶνε ζηλιάρα καί . . . νὰ προσέχω, διότι ἀλλοιῶς μὲ «τὰ δαιμόνιά της» μπορεῖ νὰ βρῶ κ' ἐγὼ τὸ διάβολό μου.

Κ' ἔτσι λοιπόν, μὲ κίνδυνο νὰ πᾶμε πρῶτα εἰς συμβολαιογραφεῖον καὶ ἔπειτα 'ς τὴν βεγγέρα, ἀφοῦ τὸ χαριτωμένο ζηλιαρόγατό μου μοῦ ἔβαλε ἕνα σωρὸν ὅρους καὶ συμφωνίας καὶ ποινικὰς ρήτρας ξεκινᾶμε γιὰ τὴν διασκέδασι· γιὰ νὰ κάνουμε τί, παρακαλῶ; τί ἄλλο παρὰ γιὰ νὰ δώσουμε ἀφορμὴ σὲ κἀμμιὰ γεροντοκόρη νὰ μᾶς ζηλεύσῃ ἢ σὲ κανένα λιμοκοντόρο νὰ κοροϊδεύσῃ τὸν περιαρισμόν μας.

Κατ' εὐτυχίαν εὑρέθη τρόπος νὰ μὴ γείνωμεν γελοῖοι εἰς τὴν συναναστροφήν· ἡ γυναῖκά μου ἐθρονιάσθηκε εἰς τὸ πιάνο καὶ δὲν τὸ κούνησε πλέον ἀπ' ἐκεῖ μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι τῆς ἀρέσει περισσότερο νὰ παίζῃ παρὰ νὰ χορεύῃ, ἀλλὰ μὲ τὴν πραγματικὴν πρόθεσιν, ἡ κατεργάρα, νὰ μὴ μοῦ δώσῃ κἀμμίαν δικαιολογίαν ἂν τυχὸν θελήσω νὰ παραβῶ τὰς ὑποσχέσεις μου, ἡ δὲ ἀφεντιά μου τῶστρωσα 'ς τὸ χαρτοπαίγνιο ποῦ εἶχαν ἀρχίσει σὲ μιὰν ἄλλη σάλα. Ὁ λασκενὲς εἶχε τραβήξει γύρω τοῦ τραπεζιοῦ κἀμμιὰ δεκαριὰ κυρίας καὶ κυρίους, ὅσων δὲν ἐγαργάλιζε τὰ πόδια ὁ χορός. Ὅταν ἤλθεν ἡ σειρά μου νὰ πάρω τὸν πάγκο, τὸ χαρτὶ μὲ εὐνόησε διὰ πρώτην φορὰν ἐπὶ ζωῆς μου· συνήθως ἄλλοτε ἔχανα 'ς τὰ χαρτιὰ καὶ παρηγορούμην μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι κερδίζω 'ς τὴν ἀγά-πην, ἀλλὰ τὴν βραδυὰ ἐκείνη, δὲν ξεύρω πῶς τὰ κατάφερα καὶ ἔκαμα ἀρκεταῖς *πάσσες* ἐκέρδιζα κἀμμιὰ δεκαπενταριὰ δραχμές, πρᾶγμα σο-βαρὸν διὰ τῆς μικρὲς *μίζες* ποῦ *ἐποντάραμε* ἤρχισα, ἂν ἀγαπᾶτε, νὰ φοβοῦμαι 'ς τὰ σωστά μου μήπως τὴν τυχηρότητά μου 'ς τὰ χαρτιὰ ἀντεσήκωνε κἀμμιὰ ἀνέλπιστη ζημία 'ς τὴν ἀγάπη καὶ ἐλογάριαζα μὲ πρώτη εὐκαιρία νὰ πάγω νὰ λάβω πληροφορίας ἀπ' τὴν γυναῖκά μου, ὅταν ἔξαφνα βλέπω ἐπάνω ἀπὸ τὸν ὦμό μου νὰ προβάλῃ ἕνα ἄσπρο παχουλὸ χεράκι μὲ ἕνα καινούργιο μονόδραχμο καὶ μία γλυκειὰ καὶ δρο-σερὴ φωνὴ νὰ λέγῃ.

— Ποντάρω μία δραχμὴ ὑπὲρ τοῦ πάγκου!

— Καλύπτεται, ἐφώναξεν ἕνας νέος δικηγόρος ποῦ ἐκάθητο ἀντικρύ μου.

Γυρίζω καὶ βλέπω μισακουμπημένη ἐπάνω μου μία πολὺ πολὺ νόστιμη κόρη, ἴσα μὲ κἀμμιὰ εἰκοσαριὰ χρόνων, ἐπάνω 'ς τὸν ἀνθό της, ἀφράτη, ὀλίγον ξαναμμένη καὶ κόκκινη ἀπὸ τὸ χορό. Τί νὰ σᾶς πῶ, εὑρέθηκα ὀλίγον μπερδευμένος· ὁ πειρασμὸς ἦλθε καὶ μοῦ κόλλησε 'ς τὸ σβέρκο ἀπ' ἐκεῖ ποῦ δὲν περίμενα· ταλαίπωρη γυναικοῦλά μου! κρῖμα 'ς τὴ συνθήκη ποῦ εἴχαμε κάμει. Ὁ ἀνδρούλης της ἐπανευρῆκε τὰς «καλλι-τεχνικάς του διαθέσεις».

Τὸ διαβολευμένο χαρτὶ ἐξηκολούθει νὰ μοῦ τρέχῃ· καὶ μαζῆ μ' αὐτὸ νὰ τρέχουν καὶ τὰ χαρτονομίσματα ἀπ' τῆς τσέπες τῶν παιζόντων 'ς τὸ παχουλὸ χεράκι τῆς γειτόνισσάς μου, ἡ ὁποία κατενθουσιασμένη μὲ τὴν τύχην μου ὁλονὲν ἐγίνετο πλέον ὀρεξάτη διὰ τὸ παιγνίδι καὶ ὁλονὲν ἠσθανόμην περισσότερον τὸ εὐχάριστον βάρος της 'ς τὸν ὦμό μου. Ποῦ νὰ φαντασθῇ, ἡ κακομοῖρα ἡ γυναῖκά μου, πῶς ὅ,τι ἐφοβεῖτο ἀπ' τὸ χορὸ θὰ τῶῦρισκε ἀπ' τὰ χαρτιά.

Σὲ λίγο ἡ γειτόνισσά μου νὕρε κάθισμα εὔκαιρο πλάγι μου καὶ ἐκά-θησε. Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρέσῃ, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πῶς τὸ κορίτσι μοῦ ρίχθηκε 'ς τὰ γεράτ, καὶ ἀπόδειξις ὅτι ὅταν τέλος πάντων μοῦ ξέρυγε ὁ πάγκος ἀπ' τὰ χέρια, ἡ κόρη ἐμέτρησε τὰ κέρδη της καὶ μ' ἕνα χαμόγελο

γεμάτο ἀπὸ εὐχαρίστησιν ἀλλὰ καὶ ἐρωτοτροπίαν γυρίζει καὶ μοῦ λέγει.

— Ξέρετε πῶς μ' ἐπλούτισε ἡ τύχη σας! κερδίζω δεκαεπτὰ φράγκα.

— Γιατὶ μόνον ἡ τύχη μου καὶ ὄχι καὶ ἡ δική σας; ἀπήντησα χωρὶς νὰ ξεκολλήσω τὰ μάτια μου ἀπ' ἐπάνω της, τόσο νόστιμη τὴν εὕρισκα ὅσο τὴν ἐκύτταζα.

—'Ας εἶνε, ἀφοῦ τὸ θέλετε, καὶ τῶν δύο μας ἡ τύχες . . .

Δὲν ἐπρόφθασε ὅμως νὰ τελειώσῃ τὴν ὁμιλίαν της διότι μᾶς διέκοψεν ἔξαφνα ἡ φωνὴ τῆς γυναικός μου, ἡ ὁποία εὑρέθη ὄπισθέν μου καὶ μοῦ εἶπε.

—'Ερχεσαι, Ντίνο, μιὰ στιγμὴ νὰ σοῦ πῶ κἄτι τι ἔξω;

— Τώρα, Μαρίκα μου, εἶπα καὶ ἐσηκώθηκα ὅπως σηκώνεται ὁ κατη-γορούμενος ἀπὸ τὸ σκαμνί του γιὰ ν' ἀπολογηθῇ.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι δὲν ἀντελήφθη καὶ τίποτε τὸ ἐπιλήψιμον ἡ γυ-ναῖκά μου, ὥστε δὲν εἶχε λόγους νὰ ἐνασκήσῃ τὴν συζυγικήν της δικαιο-δοσίαν· φτωχὴ μοῦ ἔκαμεν ἡ γνωριμία τῆς βραδυᾶς ἐκείνης. Ὅταν ἐφθάσαμε δὲ 'ς τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μας, ἤμεθα ὄχι πλέον σύζυγοι ἀλλ' ἐρωμέ-νοι καὶ παρ' ὀλίγον νὰ ἀποχαιρετήσω πάλιν τὴν γυναῖκά μου γιὰ νὰ τρέξω νὰ χωνεύσω τὸν ἔρωτά μου σὲ κανένα μπάγκο τοῦ Ζαππείου.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὅμως τὸ μεσημέρι ὅταν ἤλθα 'ς τὸ σπίτι γιὰ νὰ φᾶμε, νὕρα τὰ πράγματα πολὺ σκοῦρα· ἡ Μαρίκα δὲν μὲ ὑπεδέχθη ὅπως πάντοτε μὲ τὸ φιλὶ 'ς τὴ σκάλα· ἦτον 'ς τὴν κάμαρά της ξαπλω-μένη 'ς τὸν καναπέ, χλωμή, κλαυμένη, περίλυπη καὶ ἀγανακτημένη συγχρόνως, κάτι τι ὡσὰν μπόρα ἕτοιμη νὰ ξεσπάσῃ 'ς τὸ κεφάλι μου.

«Κακὰ τὴν ἔχουμε», εἶπα μὲ τὸν νοῦ μου καὶ τὴν ἐπλησίασα νὰ μάθω τί τρέχει. Μιλιὰ ἐκείνη. Ὑπέθεσα κατ' ἀρχὰς μήπως τῆς ξαναχτύπησε ἡ χθεσινὴ φοῦρκα, ἀλλ' ἔλα πάλι ποῦ ἐν τῷ μεταξὺ εἶχα πάρει πλῆρες συχωροχάρτι.

— Τί ἔχεις, Μαρίκα; τῆς λέγω μὲ ὅσην νὕρα τρυφερότητα 'ς τὸν τόνο τῆς φωνῆς μου καὶ τῆς πιάνω τὸ χέρι.

'Αλλ' ἀντὶ ἀπαντήσεως, ἐκείνη βάζει ἔξαφνα τὰ κλάμματα, μὰ κἄτι κλάμματα, σὰν νὰ τῆς εἶχαν σκοτώσει τὸν πατέρα. Ἔμεινα ξερός· τί ἦτον πάλι τοῦτο; μήπως τὴν νὕραν τίποτε τὰ νευρικά της; Προσπαθῶ νὰ τὴν καταπραΰνω, ἀλλὰ ποῦ ν' ἀκούσῃ ἀπὸ λόγια.

Ὅπου τέλος σηκόνεται ἀπ' τὴ θέσι της, πέρνει τὸ ἐπανωφόρι μου ποῦ εἶχα κρεμάσει ἀποβραδὺς 'ς τὴ δουλάπα ἀφοῦ γυρίσαμε ἀπ' τὴ βεγγέρα καὶ τῶβγαλα, βγάζει ἀπ' τὴν τζέπη μου ἕνα χαρτὶ καὶ μοῦ τὸ ρίχνει μ' ἕνα τρόπον ποῦ νόμιζες πῶς ἔβλεπες παιδὶ πεισμωμένο ἀντίκρυ σου.

— Ντίνο, μοῦ λέγει μὲ πικρὸ παράπονο, αὐτὰ περίμενα ἐγὼ ἀπ' ἐσένα;

'Ανοίγω τὸ χαρτί, καὶ τί νὰ ἰδῶ· ἕνα ἐρωτικὸ γραμματάκι, ὅπου μὲ δύο λέξεις μία «κλατρεύουσά με φίλη» μοῦ ὥριζε συνέντευξιν δι' αὔριον τὸ ἀπόγευμα 'ς τὸ σπίτι της!

Ἂν μοῦ ἔλεγαν τὴν ὥραν ἐκείνην ὅτι ἐστεκόμην μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ τὰ πόδια 'ς τὸν ἀέρα, θὰ τὸ ἐπίστευα χωρὶς ἄλλο, τόσον ἀναποδο-γυρισμένο αἰσθάνθηκα ἔξαφνα τὸ μυαλό μου. Νὰ περιπατῇς ἥσυχα τὸ δρόμο σου καὶ ἔξαφνα νὰ ἔρχεται ἕνας ὀδοστρωτὴρ καὶ νὰ σὲ παίρνῃ ἀπὸ κάτω, εἶνε τίποτε ἐμπρὸς 'ς τὸ πάθημά μου. 'Από ποῦ διάβολο μοῦ ξεφύ-τρωνε πάλι αὐτὸ τὸ ἀνέλπιστο κάζο; Δὲν εἶχα δὰ 'ς ὅλη μου τὴ ζωὴ καὶ τόσο πολλὰς κατακτήσεις ὥστε νὰ μὴ ξεύρω ἀπὸ ποῦ μοῦ γράφουν.

Ἔξαφνα μία ἰδέα πέρασε σὰν ἀστραπὴ τὸ μυαλό μου· μήπως ἡ χθε-σινὴ γνώριμή μου μὲ εἶχε τόσον πολὺ ἐρωτευθῆ ὥστε νὰ προδῇ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ τολμηρὸν διάβημα! ἀλλὰ ἐπὶ τέλους τὴν εἶδα 'ς τὰ συγκαλά της, δὲν ἐφαίνετο νὰ εἶχε τίποτε καμμιὰ βίδα στριμμένη, διότι μόνον τρελλὴ μποροῦσε νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἀλφαβητάριον ἀπ' τὸ ὠμέγα καὶ νὰ ὁρίζῃ συνέντευξιν εἰς ἄνθρωπον ποῦ δὲν ἤξευρεν οὔτε ἀπὸ ποῦ βαστᾷ ἡ σκούφια της οὔτε ποῦ εἶνε τ' ἀρχοντικό της. Ὄχι, ὄχι· μπᾶ! ἦτον ἀδύνα-τον· ἐκτὸς πλέον ἂν ἦτον κανὲν ἀπ' τὰ χονδρὰ ἐκεῖνα ἀστεῖα ποῦ γίνον-ται μεταξὺ φίλων.

'Εκάθησα λοιπὸν καὶ κύτταζα τὴν γυναῖκά μου 'σὰν ἠλίθιος, μ' ἕνα τέτοιο βλακῶδες ἦθος ποῦ ἂν δὲν ἦτο 'ς τὰ σωστά της θυμωμένη ἔπρεπε νὰ σκάσῃ τὰ γέλοια. Εὐτυχῶς δὲν βάσταξε πολὺ ἡ κωμικὴ αὐτὴ θέσις μου, διότι αἴφνης ἔγεινε φῶς 'ς τὸ σκοτισμένο νοῦ μου.

— Στάσου! φωνάζω καὶ ἁρπάζω τὸ πανωφόρι θριαμβευτικῶς καὶ ξαναστρέφω τὸ ἕνα μανίκι.

Ἤλθεν ἡ σειρὰ τῆς Μαρίκας νὰ μὲ κυτταξῇ τώρα μὲ ἀπορίαν· τ ἐσήμαιναν αὐτὰ τὰ κινήματα;

— Τοῦ Πετρώνα, καλέ, τοῦ Πετρώνα! ἐφώναξα ὅπως θὰ ἐφώναζεν «εὕρηκα» ὁ 'Αρχιμήδης ὅταν ἔλυσε τὸ προβλημά του ἢ ὁ Νεύτων ὅταν ἀνεκάλυψε τὸν νόμον τῆς παγκοσμίου ἕλξεως.

'Εννοεῖται ὅτι ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐπιφώνημα δὲν ἐφάνη νὰ κατάλαβε πολλὰ πράγματα ἡ γυναῖκά μου. Ὅπου ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθην νὰ ἔλθω εἰς ἐξηγήσεις. Ὁ Πετρώνας, ὁ φίλος μου, καὶ ἐγὼ εἴχαμε κάμει 'ς τὸν ἴδιο ράπτη ἀπὸ ἕνα ἀπαράλλακτο πανωφόρι, ἴδιο ὕφασμα, ἴδιο κόψιμο, ὅμοια τέλος πάντων σὰν δυὸ στάλες νεροῦ· μόνη διαφορὰ ὑπῆρχεν ἐπί-τηδες βαλμένη 'ς τὸ ὕφασμα τῆς φόδρας τῶν μανικιῶν. Ἔτσι ἐλύετο τὸ αἴνιγμα μιὰ χαρά· τὸ περασμένο βράδυ 'ς τὴ βεγγέρα εἴχαμε ἀλλάξει κατὰ λάθος τὰ ἐπανωφόρια μας καί . . . συνέβη ὅ,τι συνέβη. Ἡ Μαρίκα εἶχεν ἰδέαν τοῦ πράγματος καὶ ἡ ἐξήγησίς μου τῆς ἐφάνη ἀρκετή.

Καὶ ἔτσι διελύθη τὸ πρῶτο σύνεφο ποῦ ἐθάμπωσε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸν ἥλιο τῆς ζωῆς μας καὶ ἐπανῆλθε μ' ἕνα φιλὶ ποῦ ἀνταλλάξαμε μὲ τὴν γυναῖκά μου ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀγάπη 'ς τὸ σπίτι μας . . . κ' ἐζήσαμε 'μεῖς καλὰ κλπ.

Ῥόδος.

Ο ΧΟΡΟΣ

Η ἀρχαιότατα τῶν καταληφθεισῶν ἡμῖν παραδόσεων καὶ τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα τῶν ἀπωτάτων χρόνων μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ χορός, ὅστις ἀναμφιβόλως ἐγεννήθη συγχρόνως μὲ τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἡ φυσικὴ ἐκδήλωσις τῶν μυχίων παθῶν καὶ αἰσθημάτων αὐτοῦ, ὁ χορός, λέγομεν, παρὰ ταῖς πλείσταις τῶν παλαιοτάτων κοινωνιῶν ἀπήλαυσεν οἱονεὶ ἱερᾶς τινος ὑπολήψεως συνδυασθείς μετὰ διαφόρων θρησκευτικῶν τελετῶν. Κατὰ τὴν μυθολογικὴν παράδοσιν, ἡ Ρέα, ἡ τοῦ ὑπερτάτου Κρόνου συμβία, εἰσήγαγε τὸν χορὸν ὡς ἀπαραίτητον μέρος τῆς πρὸς τὸ θεῖον λατρείας διδάξασα τοὺς ἐν Φρυγίᾳ καὶ Κρήτῃ ἱερεῖς αὐτῆς τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ὀρχηστικῆς. Παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις, τοῖς Ἰνδοῖς, τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ χορὸς ἦτο οἱονεὶ γλῶσσα θρησκευτική, διὰ τῆς ὁποίας ἐξεδηλοῦτο ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐλάβεια, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον αἱ ὀρχήσεις τῶν λαῶν τούτων ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μιμικαί.

Εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅμως ἐπερυλάσσετο ἡ δόξα ὅπως ἀναβιβάσωσι τὸν χορὸν εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ περιωπὴν καὶ μορφώσωσιν αὐτὸν εἰς ἀληθῆ ἐπιστήμην. Ὡς ἡ ἀστρονομία, ἡ ἱστορία, ἡ ποίησις, ἡ μουσικὴ κλπ. εἶχον μίαν τῶν ἐννέα μουσῶν ὡς προστάτιδα αὐτῶν, οὕτω καὶ ὁ χορὸς ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν μιᾶς τούτων, τῆς Τερψιχόρης. Ὁ χορὸς παρ' Ἕλλησι ἔλαβε τὴν ἀκριβῆ αὐτοῦ μορφήν, ἀνεπτύχθη δ' εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἦτο ἀνυπολόγιστος. Κατὰ τὸν Μέρσιον πλέον τῶν διακοσίων χορῶν ἐχορεύοντο καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. Ἐταξινομοῦντο δὲ οἱ χοροὶ οὗτοι εἰς τέσσαρας διαφόρους τάξεις διακρινομένας ἐκ τῆς χρήσεως καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, εἰς θρησκευτικούς, εἰς πολεμικούς, εἰς θεατρικοὺς καὶ εἰς κοινούς. Τινὲς τῶν χορῶν τούτων ἐγένοντο διαβόητοι, τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν διέσωσεν ἡμῖν ἡ Ἱστορία. Εἰς τῶν ἀρχαιοτάτων ἑλληνικῶν χορῶν ἦτο ὁ Κνώσσιος, μετενεχθείς, καθ' ἃ λέγεται, ἐκ Κρήτης ὑπὸ τοῦ Θησέως, ἐχορεύετο δὲ πέριξ τῶν βωμῶν. Οἱ Δάκτυλοι, οἱ Κορύβαντες καὶ οἱ Κουρῆτες κατέστησαν ὀνομαστοὶ διὰ τὴν ἄκραν αὐτῶν δεξιότητα ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἱερᾶς ταύτης ὀρχήσεως, ἥτις ἦτο συνδεδυασμένη μὲ τὰς μᾶλλον ἀπορρήτους ἱεροτελεστίας τῶν μυστηρίων τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ρέας. Ἐξαιρέσει τοῦ βακχικοῦ, πάντες οἱ λοιποὶ θρησκευτικοὶ χοροὶ ἦσαν λίαν ἁπλοῖ καὶ σεμνοί. Ἀλλ' ὁ τῶν Κορυβάντων, ὅστις ἦτο ἐν χρήσει ἐν Κρήτῃ καὶ Φρυγίᾳ, εἰσαχθεὶς ὑπὸ τῆς Ρέας Κυβέλης, εἶχεν ὅλως ἄγριον χαρακτῆρα· οἱ ὀρχούμενοι ἦσαν ὡπλισμένοι διὰ δοράτων καὶ ἀσπίδων καὶ ἀνέπτυσσον μανιώδεις ἐκφράσεις ἐν ταῖς μορφαῖς αὐτῶν. Ἕτερος περιώνυμος ἑλληνικὸς χορὸς ἦτο ἡ Πυρρίχη ἢ Πυρρίχιος, ὃν ὁ Πλάτων ἔδοσεν ὡς τύπον τῶν πολεμικῶν χορῶν. Ἐχρησίμευε πρὸς ἐξέγερσιν ἀρειμανίων αἰσθημάτων καὶ ἐχορεύετο ὑπὸ ἀνδρῶν μόνων. Ἐξαιρετικῶς ὅμως εἷς τινας τόπους ἐξετελεῖτο καὶ ὑπὸ γυναικῶν. Ἡ Πυρρίχη ἦτο πολὺ προσφιλὴς ἐν Ἀθήναις ὅπου οἱ ἐκτελοῦντες αὐτὴν χορευταὶ ἀνήκοντες εἰς τοὺς ἐφήβους ἐξησκοῦντο καὶ ἐδιδάσκοντο δαπάναις τῶν λεγομένων χορηγῶν. Ἕτεραι ὀνομασταὶ ὀρχήσεις ἦσαν ὁ Κόρδαξ, ἡ Σίκκινις, ὀρχήσεις κωμικαὶ καὶ ἄσεμνοι, ὁ Μεμφιτικός, ἡ Χαρησία, ὀρχήσεις πολεμικαί, ὁ Εὐμελής, ὁ Ὅρμος κλπ.

Ἂν ὅμως διεσώθησαν πολλαὶ εἰδήσεις περὶ τοῦ χοροῦ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, οὐδεμία τούτων διεσώθη ὑπὸ τεχνικήν, ἤτοι πρακτικήν. Οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων σύγγραφέων διέσωσεν ἡμῖν πληροφορίαν τινα περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐχορεύοντο οὗτοι. Ναὶ μὲν ὁ Ἀθήναιος ἀναφέρει ὅτι οἱ γλύπται κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἐθεώρουν ἄσκοπον καὶ ὡς ἀπώλειαν χρόνου τὴν σπουδὴν καὶ ἰχνογράφησιν τῶν στάσεων τῶν δημοσίων χορευτῶν, οὐδεμίαν ὅμως μνείαν ποιεῖται πῶς ἐχόρευον οἱ τοιοῦτοι δημόσιοι χορευταί.

Οἱ Ἕλληνες μετεβίβασαν εἰς τοὺς Ρωμαίους τὸ πνεῦμα καὶ τὸ αἰσθημά των ἐπὶ τοῦ χοροῦ, οὗτω δὲ εὑρίσκομεν παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ τοὺς αὐτοὺς χορούς, τὰς αὐτὰς ἰδέας καὶ τὰς αὐτὰς πράξεις. Μόνον ἡ παντομίμα ἀνυψώθη ὑπ' αὐτῶν εἰς βαθμὸν τοιαύτης τελειότητος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου, ὥστε οἱ ἑρμηνεῖς αὐτῆς Πυλάδης καὶ Βάθυλλος κατήντησαν μυθώδεις σχεδόν. Εἰς αὐτοὺς ὀφείλομεν τὰ πρῶτα μεγάλα μπαλλέτα τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰταλικὸς χορός. Συνεταιρισθέντες κατ' ἀρχὰς οἱ δύο ἔξοχοι ἐκεῖνοι ὀρχησταὶ ἔκτισαν θέατρόν τι ἰδίαις δαπάναις, ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρίστανον κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας ἄνευ ἄλλων βοηθημάτων ἐκτὸς τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ χοροῦ. Ἀνέπτυσσον δὲ τοιαύτην ἐπιδεξιότητα εἰς τὰς κινήσεις των καὶ τόσον τελείως ἀπεμιμοῦντο τὴν φύσιν, ὥστε ἡμέραν τινα καθ' ἣν ἔπαιζον μιμικόν τι ὄρχημα παρισταμένου Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, δὲν ἠδυνήθη οὗτος νὰ μὴ ἀνακράξῃ: «Ὄχι, δὲν εἶναι ὑπόκρισις αὐτό· εἶναι αὐτὴ ἡ πραγματικότης». Εἰς ὅλας ταύτας δὲ τὰς ὀρχηστικὰς παραστάσεις, ὁ Πυλάδης προὐκάλει τὰ δάκρυα καὶ τῶν μᾶλλον ἀναλγήτων θεατῶν, ἐνῷ ὁ Βάθυλλος, παριστάνων τοὺς ἔρωτας τῆς Λήδας, προὐξένει, κατὰ τὸν Ἰουβενάλην, «καὶ εἰς τὰς σεμνοτάτας τῶν ρωμαίων δεσποινῶν ρεμβασμοὺς καὶ συγκινήσεις αἰτίνες ὑπερέβαινον τὰ ὅρια τῆς εὐαισθησίας».

Κατ' ἀρχὰς οἱ Ρωμαῖοι πολῖται μόνον τοὺς θρησκευτικοὺς χοροὺς ἐξετέλουν, ἀποστρεφόμενοι πάντας τοὺς λοιποὺς ὡς ἐξαχρειωτικούς, καὶ ἡ ἀποκλειστικὴ αὕτη προτίμησις διήρκεσεν ἐφ' ὅσον τὰ ρωμαϊκὰ ἤθη διετήρουν τὴν παλαιὰν αὐστηρότητα αὐτῶν· ἀλλὰ κατόπιν πάντα τὰ ὀρχηστικὰ εἴδη ἐγένοντο ἀσπαστά. Καθ' ὅσον δὲ ἡ ἔκλυσις καὶ ἡ διαφθορὰ εἰσήγοντο παρὰ τῷ κοσμοκράτορι ἐκείνῳ λαῷ, οἱ σεμνοὶ χοροί, οἷοι οἱ θρησκευτικοί, πολεμικοὶ κλπ. ἀντικαθιστῶντο βαθμηδὸν ὑπὸ τῶν ἀσέμνων καὶ ἀσελγῶν, καὶ ἦλθεν ἡμέρα καθ' ἣν οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐγένοντο οἱ μόνοι ἐν τῇ κοινωνίᾳ δεσπόζοντες χοροί, εἰσαχθέντες παντοῦ, εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον βίον καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς ναούς. Ἐκραύλισις τελεία ἐπεκράτει καὶ ὁ λαὸς ἐνεθουσία, ἐπαθαίνετο, περιήρχετο εἰς ἀληθῆ ἔκστασιν μόνον πρὸ ἀκολάστων ὀρχηστικῶν θεαμάτων, οἱ δὲ χορευταὶ οἱ κάλλιον κατορθοῦντες νὰ ἐξερεθίζωσι τὰ χαλαρωμένα του νεῦρα διὰ λαγνοτάτων μιμορχημάτων ἀνυψοῦντο εἰς ὕψιστα πολιτικὰ ἀξιώματα καὶ ἀπελάμβανον ὁμοίων μὲ τοὺς ἡγεμόνας τιμῶν. Αἴσχος καταλαμβάνει τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὸν ἀκολαστότερον τῶν ἀνθρώπων βλέποντα τὰς ἀσέμνους τῶν Ρωμαίων μιμορχήσεις ἐν τοῖς ἀνασκαφεῖσι καπηλείοις τῆς Πομπηίας.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὗρεν ὁ χριστιανισμὸς τὸν χορὸν κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ἐπολέμησε κατ' ἀρχὰς αὐτόν. Ἀλλ' οἱ ὀπαδοὶ τοῦ νέου θρησκεύματος ἐμπεποτισμένοι ἀπὸ τὰς εἰδωλολατρικὰς ἕξεις, δὲν ἠδύναντο τελείως ν' ἀποξενωθῶσι διακεδάσεως στενότατα ἄλλως συνδεδεμένης πρὸς τὴν φύσιν τὴν ἀνθρώπινον. Κατεδιώχθη λοιπὸν καὶ ἀπεσκορακίσθη μόνον ὁ ἀσεμνος χορὸς καὶ διετηρήθη ὁ σεμνὸς τοιοῦτος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐβράδυνε νὰ ὑπεισέλθῃ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ναοὺς καὶ μετάσχῃ πολλῶν θρησκευτικῶν τελετῶν. Ἔκτοτε χρονολογοῦνται εἴδη τινὰ ὀρχήσεως διασωζόμενα ἄχρι σήμερον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὸ *Ἡσαΐα χόρευε*, τὸ ψαλλόμενον εἰς τὰς μεγάλας τελετὰς καὶ τὰ κυριώτερα μυστήρια τῆς Βαπτίσεως, τοῦ Στεφανώματος, τῆς Ἱερωσύνης, κλπ. Κατ' ἀρχὰς ἱδρύθη ἐν τοῖς ναοῖς εἶδος θεάτρου, χωριστοῦ ἀπὸ τὸν βωμόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νέοι ἀμροτέρων τῶν φύλων ὠρχοῦντο εὐλαβῶς, καὶ πολλάκις τὴν ὄρχησιν ἦγον αὐτοὶ οἱ ἀρχιερεῖς. Ἀλλ' ἡ διαφθορὰ δὲν ἤργησε νὰ ὑπεισχωρήσῃ εἰς τὰς χορικὰς ταύτας ἱερουργίας καὶ ἡ Ἐκκλησία ἠναγκάσθη νὰ τὰς ἀπαγορεύσῃ ὁλοτελῶς. Ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἀπελασθεῖς καὶ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ὁ χορὸς περιέπεσεν εἰς παρακμὴν καὶ διετέλεσε παρημελημένος καθ' ὅλον τὸν Μεσαίωνα, ἂν καὶ ἀπαντῶσι καὶ κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην ἐποχὴν ἰδιόρρυθμοί τινες ὀρχήσεις ὡς ὁ *χορὸς μὲ τὰς λαμπάδας*, ὁ *νεκρικὸς χορὸς* ἢ *χορὸς τῶν Μακκαβαίων* (danse macabre).

Ἡ χορευτικὴ ἤρχισε νὰ ἀναθάλλῃ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16ου αἰῶνος καὶ τὸ ἐνεργότερον μέρος εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς τέχνης ταύτης ἔλαβεν ὁ κλῆρος, ὡς μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ μέγας δημόσιος χορὸς ὁ δοθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐν Τρέντῳ Συνόδου, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ καρδινάλιοι ἔκαμαν τὸ καλήτερον μέρος μὲ τὰς μεγάλας δεσποίνας καὶ τοὺς μεγιστάνας. Τὰ μεγάλα μπαλλέτα καὶ οἱ δημόσιοι χοροὶ ἔγιναν τοῦ σύρμοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Αἰκατερίνης τῶν Μεδίκων. Ἐρρῖκος ὁ ΙΕ' ἠγάπα παραφόρως τὸν χορὸν καὶ ἐπὶ τοῦ ἄνακτος τούτου ὁ γαλλικὸς λαὸς ἐχόρευσεν ὅσον οὐδεμίαν ἄλλην ἐποχήν. Θὰ μνημονεύσωμεν παροδικῶς τὰ μεγάλα ἀλληγορικὰ μπαλλέτα τὰ δοθέντα ἐπὶ Λουδοβίκου Π', ὑπὸ τοῦ Ρισχελιέ, καὶ θὰ ἐλθωμεν εἰς τὸν Λουδοβίκον ΙΔ', τὸν Ἥλιον βασιλέα ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ὁποίου ὅπως αἱ λοιπαὶ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι καὶ ὁ χορὸς ἀπήλαυσεν ἐκτάκτου ὑπολήψεως, οἱ δὲ διαπρεπέστεροι τῶν χοροδιδασκάλων, ὡς ὁ Λωζὲν π. χ.

περιεβλήθησαν δι' ἐπιζήλων τιμῶν καὶ προσεπορίσθησαν ἀμύθητα κέρδη ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των. Εἰς τὸν ἄνακτα τοῦτον ὀφείλεται καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Ἀκαδημίας τοῦ χοροῦ, συσταθείσης τῷ 1661 καὶ ἀπαρτισθείσης ἐκ δεκατριῶν τῶν διαπρεπεστάτων τοῦ βασιλείου χοροδιδασκάλων.

Πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων χορῶν εἰσήχθησαν εἰς τὰς αἰθούσας παραληφθέντες ἐκ τῆς σκηνῆς· ἄλλοι πάλιν μετηνέχθησαν ἐκ διαφόρων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἐν ταῖς ὁποίαις ἐχορεύοντο ὡς χοροὶ ἐντόπιοι καί, ἀπὸ περιωρισμένης καὶ τοπικῆς, ἡ χρῆσις αὐτῶν κατέστη πανευρωπαϊκή· ἄλλοι πάλιν ἐπενοήθησαν ὑπὸ διαφόρων διακεκριμένων χοροδιδασκάλων. Θ' ἀφιερώσωμεν ἐνταῦθα λέξεις τινὰς περί τινων ἐκ τῶν κυριωτάτων χορῶν οἱ ὁποῖοι ἤχθησαν διαδοχικῶς εἰς ἀκμὴν ὑπὸ τοῦ συρμοῦ, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν περιέπεσαν εἰς ἀχρηστίαν σὺν τῷ χρόνῳ, ἄλλοι δὲ διετηρήθησαν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Ἂν καὶ τὸ *Βάλς* παρίσταται ὑπὸ τῆς παραδόσεως ὡς ἔχον γερμανικὴν τὴν προέλευσιν, ἐν τούτοις εἶναι πλέον ἢ βέβαιον σήμερον ὅτι ὁ χορὸς οὗτος εἶναι ἀκραιφνῶς γαλλικός. Προελθὼν ἐκ Προβηγκίας, ὅπου ἦτο γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Βόλτα, ἐχορεύθη κατὰ πρῶτον ἐν Παρισίοις τῷ 1178, μετενεχθεὶς κατόπιν καὶ εἰς Γερμανίαν, ὅθεν ἐπανῆλθε πάλιν εἰς Γαλλίαν περὶ τὸ 1778 ὡς χορὸς δηθὲν γερμανικός. Τὸ *Μενουέτον* κατάγεται ἐκ τῆς γαλλικῆς πόλεως Πουατοῦ. ὀφείλει δὲ τὸ ὄνομά του ὁ χορὸς οὗτος εἰς τὰ λεπτὰ (menus) καὶ βραχέα βήματα τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτόν. Ἡ *Ἀντιχορία* κατάγεται ἐξ Ἀγγλίας, ὅπου ἦτο ἐν χρήσει ὡς ὄρχησις ἀγροτική. Ἡ *Ζίγγα* προῆλθε καὶ αὐτὴ ἐξ Ἀγγλίας καὶ ὠνομάσθη οὕτω ἐκ τῆς γοργῆς καὶ τρομώδους κινήσεως, τὴν ὁποίαν δίδουσιν οἱ χορευταὶ εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κνήμης (gigot). Ἡ *Φαρανδόλα* ἦτο χορὸς ἐγκύκλιος ὅστις διετηρήθη μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἡ *Σαραμπάνδα* προῆλθεν ἐξ Ἱσπανίας, ἦτο δὲ χορὸς εὐγενὴς καὶ σοβαρὸς μὲ χρόνους τρεῖς, τὸν ὁποῖον ἡ Νινὰν δὲ Λαγκλὸς ἐχόρευεν ἐξαισίως συνοδευομένη ὑπὸ κροταλίων. Ἡ *Κουράντα*, ἰταλιστὶ Corrente καὶ ἱσπανιστὶ Σεγκουεδίλλα, ἦτο ὄρχησις πολὺ ζωηρὰ καὶ χαριτωμένη. Ὡμοίαζε μὲ τὰς Μπράνλας (branles) καὶ ἐχορεύετο μὲ ἓξ πρόσωπα: τρεῖς κυρίους καὶ τρεῖς κυρίας. Ἤρχιζε διά τινων ὀρχήσεων μιμικῶν, ἐρωτικοῦ χαρακτῆρος, καὶ κατόπιν οἱ χορευταὶ συνηνοῦντο καὶ ἀπετέλουν σχήματα λίαν ζωηρά. Σοβαρότερα καὶ σεμνότερα τῆς Σαραμπάνδας, ἡ *Παβάνα* προῆλθεν ἐπίσης ἐξ Ἱσπανίας, ὅπου ἐπενοήθη ὑπὸ τοῦ Φερνάνδου Κορτεσίου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Ἐχορεύετο ἐν μεγάλῃ ἱσπανικῇ στολῇ, μὲ τὴν σπάθην εἰς τὸ πλευρὸν καὶ τὸν μανδύαν ἐπ' ὤμων. Ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα Pavane ἐπειδὴ οἱ χορευταὶ σχηματίζουσιν, ἀλληλοκυτταζόμενοι, εἶδος τροχοῦ καθ' ὃν τρόπον οἱ Ταὼ (paons), τοῦθ' ὅπερ ἐπετυγχάνετο στρογγυλουμένου τοῦ βραχίονος καὶ ἐπιτιθεμένης τῆς χειρὸς ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους, εἰς τρόπον ὥστε ἡ αἰχμὴ νὰ ὑπεγείρῃ τὸν μανδύαν. Ἡ *Βόλτα* ἦτο εἶδος χοροῦ περιστροφικοῦ, ὅστις ἀπήλαυσε μεγάλης ὑπολήψεως ἐν τῇ αὐλῇ Καρόλου τοῦ Θ', καὶ εἰς τὸν ὁποῖον διέπρεπεν ἡ Μαργαρίτα δὲ Βαλουά.

Αἱ *Μπράνλαι*, χοροὶ κυκλοφερεῖς, ἦσαν πολυειδεῖς, εἶχον δὲ ἑκάστη ἰδιαίτερα σχήματα ἤτοι φιγούρας. Ἐχόρευον τὴν ἤρεμον Μπράνλαν, τὴν ἁπλῆν, τὴν Βουργωνικήν, τὴν Σκωτικήν, τὴν τῆς βασιλίσσης Μαρίας τῶν Μεδίκων κλπ. Ἡ *Ἀντιχορία* εἶχε καταστῆ ἐν Γαλλίᾳ ὁ ἐθνικὸς χορὸς καὶ μετὰ τοῦ Βάλς ἀπετέλει τοὺς δύο μόνους χορούς οἱ ὁποῖοι

ΜΕΝΕΛΙΚ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΣ

ἦσαν ἐν χρήσει ἐπὶ τῆς Παλινορθώσεως. Ἐξεθρονίσθη δ' αὖθις τῷ 1840 ὑπό τινος νέου χοροῦ ἐξ Αὐστρίας προελθόντος, ὀνομαζομένου *Πόλκα*, οὗτινος ἡ ἐμφάνισις προὐκάλεσε γενικὸν ἐνθουσιασμόν. Ἡ ἐπιτυχία τῆς Πόλκας ἔκαμεν ὥστε νὰ ἐμφανισθῇ πληθὺς νέων χορῶν πάσης προελεύσεως: ἡ *Μαζοῦρκα*, ἡ *Σκωτὶς* (*Σωτίς*), ἡ *Βαρσοβιάννα κλπ.* Ἑκάστη ἡμέρα ἔφερεν εἰς φῶς καὶ νέον τρόπον πρὸς ἔρρυθμον κίνησιν τῶν ποδῶν, καὶ οὐδέποτε, ἐν οὐδεμιᾷ ἐποχῇ, οἱ χοροδιδάσκαλοι ἔσχον πλείονα ἀπασχόλησιν ἢ ὅσην κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς ἀληθοῦς χορομηνίας. Μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καί τινας ἐκ τῶν ἐσχάτως ἐπινοηθέντων χορῶν· οἱ πλεῖστοι τούτων, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὅλοι βασίζονται ἐπὶ τῶν δύο θεμελιωδῶν χορῶν ἦτοι τῆς Πόλκας καὶ τοῦ Βαλλισμοῦ, καὶ εἶναι: τὸ *Πά-ντέ-Κάτρ*, εἰσαχθὲν ἐν Ἀθήναις πρὸ τετραετίας, τὸ Πὰ-ντε-Πατινέρ, τὸ Μποστόν, ἡ Μπερλίν, Πόλκα Μιλιταίρ, Πόλκα Πεῦζάν, τὸ Φέντε-Σιέκλ, Σὶρ Ρόζερ, κλπ. Ἐκτὸς τούτου ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι σήμερον ἐν Γαλλίᾳ παρατηρεῖται τάσις τις πρὸς ἐπαναφορὰν πολλῶν ἐκ τῶν παλαιῶν χορῶν· οὕτω ἄχρι τοῦδε ἐπανήχθησαν εἰς τὴν ζωὴν τὸ Μενουέτον, ἡ Γκαβόττα, ἡ Παβάνα καί τινες ἄλλοι.

***

Ἵνα παρίσταται τις εὐπροσώπως ἐν χοροῖς δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἦναι καλὸς χορευτής, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ γνωρίζῃ νὰ συμπεριφέρηται καλῶς καὶ πρεπόντως, σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνας τῆς κοσμιότητος τοὺς κρατοῦντας ἐν σχέσει πρὸς τὸν χορόν. Διὰ τοῦτο χρήσιμον θεωροῦμεν νὰ διαγράψωμεν ἐν συντόμῳ τοὺς κανόνας τούτους, παρέχοντες ἐν ταὐτῷ καὶ βραχυτάτας πληροφορίας ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν χορὸν συνδεομένης ἐθιμοτυπίας.

Οἱ χοροὶ δίδονται ἢ τὴν ἑσπέραν μετὰ τὸ δεῖπνον πάντοτε, ὅτε καλοῦνται χοροεσπερίδες, ἢ μετὰ μεσημβρίαν καὶ καλοῦνται ἀπογευματιναί. Ἡ εἰς χορὸν πρόσκλησις γίνεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ τε Κυρίου καὶ τῆς Κυρίας. Οἱ λαμβάνοντες τὴν πρόσκλησιν ὀφείλουσι ν' ἀπαντήσωσιν ἂν δέχωνται ἢ ὄχι. Καὶ ἂν μὲν δέχωνται μεταβαίνουσιν αὐτοπροσώπως καὶ ἀφίνουσι τὸ ἐπισκεπτήριόν των εἰς τὴν οἰκίαν παρ' ἧς λαμβάνουσι τὴν πρόσκλησιν. Ἂν δὲ δὲν δέχωνται, πέμπουσι μόνον τὸ ἐπισκεπτήριόν των, οὐχὶ ὅμως διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ἀλλὰ πάντοτε δι' ἀτόμου τινος, ὑπηρέτου κλπ. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὅταν τις εἶναι οἰκεῖος γράφει καὶ τοὺς λόγους τῆς ἀρνήσεώς του.

Ἡ ἐνδυμασία τῶν χορευτῶν εἶναι ἡ ἑξῆς. Αἱ Κυρίαι εἰς μὲν τοὺς μεγάλους χοροὺς φέρουσιν ἐξώμους ἐσθῆτας, αἵτινες κανονίζονται ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἑκάστοτε κρατοῦντος συρμοῦ, εἰς δὲ τοὺς μικρούς, ἐσθῆτας συνήθεις τὸ σχῆμα, ἀνοικτοῦ χρώματος. Αἱ δεσποινίδες φέρουσιν ἐνδυμασίαν ἐπίσης ἀνοικτοῦ χρώματος, ὅσον τὸ δυνατὸν ἁπλῆν καὶ σεμνήν, εἰ καὶ συνηθίζονται καὶ δι' αὐτὰς αἱ ἐξώμοι ἐσθῆτες.

Οἱ Κύριοι ὀφείλουσι πάντοτε νὰ φέρωσι μέλαν ἱμάτιον, οὐτινος τὸ σχῆμα κανονίζεται κατὰ τὰς περιστάσεις. Οὕτω, λ. χ., εἰς μεγάλους χοροὺς τὸ μόνον ἀνέκαθεν ἐν χρήσει εἶναι τὸ μέλαν ἐπίσημον ἱμάτιον (φράκον), τοῦ ὁποίου ἀπαραίτητον συμπλήρωμα εἶναι ὁ πτυκτὸς πῖλος, ἤτοι τὸ κλάκ. Εἰς χοροὺς ὅμως μικρούς, οἱ χορευταὶ φέρουσι σύνηθες ἱμάτιον, ρεδιγκόταν, ζακὲν ἢ σακκάκι, ὅτε φέρουσι καὶ πῖλον συνήθη, τὸν ὁποῖον καταλείπουσιν ἐν τῷ προθύρῳ πρὸ τοῦ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν

αἴθουσαν, ἐνῷ ἀπεναντίας τὸ κλὰκ κρατεῖται πάντοτε εἰς τὴν χεῖρα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ χοροῦ. Τὰ χειρόκτια ἀποτελοῦσιν ἀπαραίτητον μέρος τῆς ἐνδυμασίας τῶν κυρίων, καὶ ὁ χορευτὴς πρέπει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ χοροῦ νὰ φέρῃ τὰ χειρόκτιά του εἴτε εἰς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας εἴτε εἰς μόνην τὴν δεξιὰν διὰ τῆς ὁποίας λαμβάνει τὴν Κυρίαν. Ὁ λαιμοδέτης πρέπει νὰ ἦναι πάντοτε λευκός.

Οἱ ἀξιωματικοὶ παρίστανται εἰς μὲν τοὺς μεγάλους ἢ ἐπισήμους χοροὺς ἐν μεγάλῃ στολῇ, εἰς δὲ τοὺς συνήθεις καὶ μικροὺς ἐν μικρᾷ στολῇ. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν φέρουσιν ἀπαραιτήτως περισκελίδα μακράν, χορεύοντες δὲ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς περιβάλλουσι τὴν ὀσφὺν τῆς Κυρίας, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατοῦσι τὴν χεῖρα ταύτης, τὴν οὐρὰν τῆς ἐσθῆτος της καὶ τὸ πιλίκιον αὐτῶν, ὅπερ φέρει καὶ τὸν λόρον, τὸ δὲ ξίφος ἀναρτῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος. Κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν φέρουσι μακρὰν περισκελίδα, ἀλλὰ τὸ ξίφος καὶ τὸ πιλίκιον αὐτῶν καταλείπουσιν εἰς τὴν εἴσοδον.

Πᾶς καλοανατεθραμμένος ὀφείλει, ἅμα εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου τυγχάνει προσκεκλημένος, καὶ προτοῦ ἀκόμη παρουσιασθῇ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ νὰ πορευθῇ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τοὺς οἰκοδεσπότας ἢ πρὸς τὰ πρόσωπα τὰ τεταγμένα ἐπὶ τῆς ὑποδοχῆς καὶ προσφέρῃ αὐτοῖς τὰ σέβη του. Τὸ αὐτὸ ὀφείλει νὰ κάμῃ καὶ ὅταν ἀπέλθῃ. Γυναῖκες καὶ νεάνιδες οὐδέποτε παρίστανται ἐν χορῷ μόναι ἀλλὰ πάντοτε μετὰ συγγενοῦς πρεσβυτέρου αὐτῶν τὴν ἡλικίαν ἢ, ἐλλείψει τούτου, καὶ νεωτέρου. Δύο φίλαι, νεαραὶ ἀκόμη μεταβαίνουσαι μόναι εἰς χοροεσπερίδα διδομένην ἐν οἰκίᾳ ὅπου τυγχάνουσι πολὺ σχετικαὶ πρέπει νὰ ὑπάγωσι πολὺ ἐνωρὶς διὰ νὰ μὴ παρατηρηθῶσιν.

Ἡ καλὴ ἀνατροφὴ ἐπιβάλλει τοῖς προσκεκλημένοις εἰς χορόν, πρὸ πάσης ἄλλης νὰ παρακαλῶσιν ὅπως συγχορεύσωσιν αὐτοῖς τὴν οἰκοδέσποιναν ἢ τὴν θυγατέρα αὐτῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ οἰκοδεσπότης, ἐὰν τοῦ ἐπιτρέπῃ τοῦτο ἡ ἡλικία του, ἢ ὁ υἱός του ὁ ἀντιπροσωπεύων αὐτόν, ὀφείλει, ἅπαξ τοὐλάχιστον, νὰ χορεύσῃ μεθ' ἑκάστης τῶν παρευρισκομένων κυριῶν. Ἡ οἰκοδέσποινα δὲν πρέπει νὰ χορεύῃ παρὰ ἀφοῦ βεβαιοῦται πρότερον ὅτι οὐδεμία χορεύτρια μένει καθισμένη, ἐκτὸς ἂν αὐταὶ εἶναι κουρασμέναι. Ἔργον προσέτι τῆς οἰκοδεσποίνης εἶναι νὰ παρουσιάζῃ πρὸς ἄλληλα τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζονται μεταξύ των ἢ τὰ ὁποῖα ἐκζητοῦσι τὴν παρουσίασιν ταύτην.

Ὁ Κύριος ὀφείλει, πρὸ ἑκάστου χοροῦ, νὰ ἐκλέγῃ τὴν χορεύτριάν του πρὶν ἀκόμη ἀρχίσῃ ἡ μουσική. Προσελθὼν ἵνα καλέσῃ αὐτήν, τὴν χαιρετίζει ὑποκλινόμενος καὶ κρατῶν τὸ κλὰκ (ἐὰν φέρῃ τοιοῦτον) μὲ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, καὶ λέγει αὐτῇ :« Ἡ Κυρία, ἢ ἡ Δεσποινίς, εὐαρεστεῖται νὰ μοὶ κάμῃ τὴν τιμὴν νὰ χορεύσῃ μετ' ἐμοῦ τὴν προσεχῆ Πόλκαν, ἢ Τετράχορον ἢ Βάλς; κλπ.» Καὶ ἐὰν ἐκείνη δεχθῇ, ὁ Κύριος μεταβιβάζῃ τὸ κλὰκ ἐκ τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἰς τὴν ἀριστεράν, προσφέρει τῇ Κυρίᾳ τὸν δεξιὸν βραχίονα καὶ ἀμφότεροι συμπεριπατοῦν ἀναμένοντες ν' ἀρχίσῃ ἡ μουσική.

Πρὸς ἀποφυγὴν παραπόνων καὶ παρεξηγήσεων πᾶς εὖ ἠγμένος χορευτὴς ὀφείλει ν' ἀποτείνεται εἰς ὅλας τὰς ἐν τῷ χορῷ παρευρισκομένας γυναῖκας ἵνα συγχορεύσῃ αὐταῖς, οἱασδήποτε ἡλικίας καὶ ἂν τυγχάνωσιν αὐταί. Ἀγενέστατον δὲ τὸ νὰ φεύγῃ τις ἐν τοιαύταις περιστάσεσι τὰς μὴ ὡραίας.

Ἀλλὰ καὶ αἱ χορεύτριαι ἀφ' ἑτέρου εἶναι ἀνάρμοστον νὰ δεικνύωσι προτίμησιν εἰς τὴν ὡραιότητα καὶ ἐν γένει εἰς τὰ προτερήματα τῶν χορευτῶν τῶν προτεινόντων αὐταῖς νὰ συγχορεύσωσιν. Ὁποιοςδήποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ χορευτής, ἢ ὁσονδήποτε ἀδαὴς τοῦ χοροῦ, ὀφείλει ἡ χορεύτρια νὰ παραδέχηται τὴν πρότασιν φιλοφρόνως καὶ **εὐχαριστοῦσα**, καὶ οὐδέποτε ν' ἀποποιῆται αὐτὴν εἰμὴ ὅταν ἔχῃ σπουδαιοτάτους λόγους πρὸς τοῦτο.

Κατὰ τὸν χορὸν ὁ χορευτὴς πρέπει νὰ μὴ περιβάλλῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ὀσφὺν τῆς χορευτρίας του, ἀλλὰ νὰ θέτῃ τὴν δεξιάν του ἐπὶ τῶν νώτων τῆς χορευτρίας, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς νὰ κρατῇ ἐλαφρῶς τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῆς δεξιᾶς αὐτῆς. Ἡ χορεύτρια θέτει τὴν χεῖρα της κατὰ τὸν χορὸν ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου τοῦ χορευτοῦ. Διὰ τῆς χειρὸς ταύτης κρατεῖ καὶ τὸ μανδήλιον ἢ τὸ ριπιδιόν της ἐὰν δὲν ἔχῃ ἀνηρτημένον τοῦτο δι' ἁλύσεως ἐκ τῆς ζώνης της.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χοροῦ ὀφείλει ὁ χορευτὴς νὰ εἶναι ἐπιφυλακτικώτατος, μὴ ἐπιαύρων διὰ τῆς ἀσέμνου στάσεώς του ἢ τῶν περιέργων βλεμμάτων του τὴν προσοχὴν πάντων, πρὸς μεγάλην τῆς συγχορευτρίας του προσβολήν.

Ἡ χρῆσις τῶν σημειωματαρίων ὑρίσταται πάντοτε· ἐν αὐτοῖς ὁ χορευτὴς σημειώνει τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν κυριῶν ὅσαι εὑηρεστήθησαν νὰ τῷ κάμωσι τὴν **τιμὴν** (καὶ ὄχι τὴν εὐχαρίστησιν) νὰ χορεύσωσι μετ' αὐτοῦ.

Ὁ χορευτὴς μετὰ τὸν χορὸν δύναται νὰ ἐρωτήσῃ τὴν χορεύτριάν του ἐὰν δέχεται νὰ τὴν ὁδηγήσῃ εἰς τὸ κυλικεῖον ὅπως τῇ προσφέρῃ ἀναψυκτικόν τι. Τοῦτο δὲ γίνεται μόνον ὅταν ἡ χορεύτρια εἶναι ὑπανδρος. Ὅταν ὅμως εἶναι νεαρὰ δεσποινὶς δὲν δύναται νὰ ὁδηγηθῇ μόνη ὑπὸ τοῦ κυρίου εἰς τὸ κυλικεῖον, παρὰ μετὰ προηγουμένην συγκατάθεσιν τῶν συνοδευόντων αὐτὴν γονέων ἢ οἰκείων.

Ἐν τέλει τῆς ἑσπερίδος ἕκαστος προσκεκλημένος ὀφείλει ἀπαραιτήτως νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ ἀποχαιρετίσῃ τὴν οἰκοδέσποιναν.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ

Ὁ γάλλος ὑπουργὸς τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων τῆς Ἀβυσσινίας κ. Casimir Mondon ἐν γλαφυρᾷ περιγραφῇ τοῦ τόπου, ἔνθα ὑπηρετεῖ, ἀναφέρει καὶ τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ παγκοσμίου φήμης Μενελίκ.

«Ἔτυχον τῆς εὐκαιρίας νὰ ἀκολουθήσω τὸν αὐτοκράτορα ἔν τινι ἐκστρατείᾳ καὶ κατεπλάγην ἐκ τοῦ τάχους, μεθ' οὗ στρατιὰ ὁλόκληρος ἀβυσσινιακή, καλύπτουσα μέγιστον χῶρον, ἐστρατοπέδευε.

«Ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλέων, περιστοιχούμενος ὑπὸ ἀκολουθίας, ἥτις δεικνύει περισσότερον ζῆλον εἰς τὸ νὰ τὸν ὑπηρετῇ ἢ εἰς τὸ νὰ τηρῇ τὰς ἀποστάσεις, ἐπιβαίνων τῆς ἡμιόνου του, βαδίζει γοργῷ τῷ βήματι. Εἰς σταθμοὺς δὲν χρονοτριβεῖ, ἀλλ' αἱ ἐπίλεκτοι ἡμίονοί του διανύουσιν ἐν ὀλίγῃ ὥρᾳ πολὺν δρόμον. Ἀλλάσσει ἐνίοτε ὑποζύγιον, ἡ δὲ τοιαύτη πορεία εἶνε ὁπωσδήποτε ἐπίμοχθος διὰ τὴν ἀκολουθίαν του, καθ' ὅσον πολλάκις παρεκκλίνει ἰδιοτρόπως δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὅπως ἐξετάσῃ τὴν χώραν.

«Ἡ αὐτοκράτειρα τὸν ἠκολούθει τὴν φορὰν ταύτην καθ' ὁμοίαν περίπου διάταξιν, ἀλλ' ἡ συνοδεία της δὲν εἶχε πλέον τὸν αὐτὸν οἰκεῖον χαρακτῆρα. Οἱ στρατιῶταί της τηροῦσι τελείαν τάξιν. Οὐδὲν γραφικώτερον τῆς ἀκολουθίας τῶν κυριῶν τῆς αὐλῆς, μὲ τὰ πολύχρωμα ἀλεξήλιά των, καθὼς ἱππεύουσιν ἐπὶ τῶν ἡμιόνων των κατὰ τὸν ἀβυσσίνιον τρόπον, τουτέστιν ἱππαστί, καὶ σιωπῶσι, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον βεβαίως θὰ ταῖς στοιχίζῃ πολύ, διότι αἱ θυγατέρες τῆς Εὔας ὑπὸ ὅλα τὰ γεωγραφικὰ πλάτη εἶνε αἱ αὐταί.

«Ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος ἀπαυδᾷ ὁπωσδήποτε μετὰ τρίωρον ἢ τετράωρον πορείαν καὶ οὐχὶ δυσαρέστως βλέπουν στηνομένην αἴφνης τὴν σκηνὴν τοῦ βασιλέως, οὐχὶ τὴν μεγάλην πομπικὴν σκηνήν, τὴν φέρουσαν τὸ ἐκφραστικὸν ὄνομα *δάστα* (χαρά). Πάραυτα πᾶσαι αἱ ἀποστάσεις λαμβάνονται, ἑκάστου ἀρχηγοῦ γινώσκοντος τὴν προςήκουσαν αὐτῷ θέσιν, εἴτε πρὸς τὰ δεξιά, εἴτε πρὸς τὰ ἀριστερά, ἔμπροσθεν ἢ ὄπισθεν τῆς Α. Μεγαλειότητος. Μετὰ τοὺς μεγάλους ἀρχηγούς, οἱ ὑπαρχηγοὶ στήνουσι καὶ οὗτοι τὰς σκηνάς των κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως μιᾶς ὥρας πόλις ὁλόκληρος σκηνῶν ἀναδύει, μὲ ἑκτάκτου κίνησιν ὑπηρετῶν πηγαινοερχομένων, γυναικῶν κομιζουσῶν ἐπὶ κεφαλῆς κάνιστρα ζωοτροφιῶν περιβεβλημένα δι' ἐρυθροῦ ἀδριανουπολιτικοῦ ὑφάσματος, ὁσάκις εἶνε πρωϊρισμένα δι' ὑψηλὰ πρόσωπα. Καὶ παρευθὺς ἀνάπτονται πυρά· αἱ αὐτοκρατορικαὶ μαγείρισσαι εἶνε ἀληθῶς δραστήριαι, διότι ἡ Α. Μ. ἐστιᾷ πάντοτε τοὺς κυριωτέρους ὁπλαρχηγούς καί, κατὰ τοιαύτας περιστάσεις, οἱ παρατυγχάνοντες Εὐρωπαῖοι προκαλοῦνται δικαιωματικῶς. Τί ἔτι νὰ προσθέσω ; Οἱ ἀβυσσίνιοι στρατιῶται εἶνε καλῶς ὡπλισμένοι, ἐπιμελοῦνται τοῦ πυροβόλου των ἴσως ὑπὲρ τὸ δέον καὶ ἔχουσιν ἐξαίρετον παράστημα. Τὴν ἡμέραν δέ, καθ' ἣν ἀποφασίσῃ ὁ αὐτοκράτωρ νὰ καταρτίσῃ τὸν στρατόν του κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν ὑπόδειγμα, δὲν δισταζω νὰ εἴπω ὅτι ὁ στρατός του θὰ εἶνε ἀκαταμάχητος. Ὁ ἀβυσσίνιος στρατιώτης εἶνε ἀκάματος πεζοπόρος, ἡ δὲ ἐγκράτεια αὐτοῦ ὑπερβαίνει πᾶν ὅριον. Ὁ ἱσπανὸς στρατιώτης, ὅστις ἐν Εὐρώπῃ ἐκλαμβάνεται ὡς πρότυπον τοῦ εἴδους τούτου, δὲν ἠθελεν ἀνθέξει οὔτε δέκα ἡμέρας εἰς τὴν δίαιταν τοῦ ἀβυσσινίου στρατιώτου. Τοῦθ' ὅπερ δὲν ἐμποδίζει τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ εἶνε φαιδρότατοι !»

Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΛΩΝ

Ἐ ΙΝΑΙ, ὡς γνωστόν, ὁ ὑποκάρδιος πόθος πάσης καλῆς οἰκοδεσποίνης ἡ διατήρησις τῶν ἐπίπλων, καὶ ὅμως ἥκιστα ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ πόθου τούτου.

Σπανιώτατα ἐν τῇ οἰκιακῇ ὑπηρεσίᾳ πλεονάζει ὁ ἀναγκαῖος χρόνος ἵνα κατὰ τὸ ἡμερήσιον ξεσκόνισμα τῶν ἐπίπλων τελῆται καὶ τὸ ἀπαιτούμενον τρίψιμον αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ ἀκούονται παράπονα, ὅτι μεθ' ὅλην τὴν περὶ αὐτῶν μέριμναν τὰ ἔπιπλα χάνουν τὴν καλήν των ὄψιν.

Ἐκ τῆς ὑγρασίας τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ τῆς ἐκπνοῆς τῶν ἐνοίκων ἐπικάθηται καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῶν ἐπίπλων ἀδιόρατον σχεδὸν ὑγρὸν στρῶμα, μεθ' οὗ συμμίγνυται ὁ λεπτὸς κονιορτὸς ὅστις ἀναποδράστως ἀναπτύσσεται καὶ εἰς τὰ μετ' ἄκρας ἐπιμελείας ἀκόμη καθαριζόμενα δωμάτια, ἐκ δὲ τῆς ἀναμίξεως ταύτης ἀποτελεῖται λεπτὸν ἀλλὰ στερεὸν ἐπὶ τοῦ ξύλου ἐπίστρωμα, ἐκ τοῦ ὁποίου θολοῦται ἡ στιλπνότης τοῦ λείου ξύλου, καὶ τὰ ἔπιπλα σὺν τῷ χρόνῳ θαμβοῦνται.

Ἀλλὰ τὸ κακὸν τοῦτο δύναταί τις νὰ προλάβῃ εὐκόλως, στιλβόνων δυνατὰ δὶς ἢ τρὶς τοῦ ἔτους τὰ ἔπιπλα ἄνευ σπουδαίας δαπάνης καὶ διὰ τοῦ τακτικοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ.

Διὰ τεμαχίου φλανέλας κάμνει τις μίαν σφαῖραν τόσην τὸ μέγεθος ὥστε νὰ δύναται εὐκόλως νὰ τὴν περιβάλλῃ διὰ τῆς παλάμης, τὴν σφαῖραν δὲ ταύτην περιτυλίσσει διὰ παλαιοῦ μαλακοῦ πανίου. Ἐπὶ τῆς οὕτω περιτετυλιγμένης σφαίρας στάζει δύο σταγόνας ἀμυγδαλελαίου καὶ ἄλλας δύο καθαροῦ οἰνοπνεύματος, καὶ ἔπειτα διὰ τῆς πλευρᾶς ὅπου ἔπεσον οἱ σταγόνες τρίβει δυνατὰ ὡρισμένην ἔκτασιν ἐπίπλου τινός.

Διὰ τῆς στερεᾶς καὶ ταχείας τριβῆς τὸ ξύλον θερμαίνεται, καὶ πᾶς ῥῦπος διαλύεται, χωρὶς νὰ γίνῃ χρῆσις τοῦ τοσοῦτον βλάπτοντος τὴν στιλπνότητα ὕδατος.

Ἄξιον μεγίστης συστάσεως εἶναι νὰ μὴ ἐφαρμόζηται συγχρόνως ἡ τριβὴ ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως, ἀλλὰ νὰ περιορίζηται εἰς ἔκτασιν ἡμίσεως περίπου μέτρου, καὶ μετὰ τὴν ἐπαρκῆ τριβὴν αὐτῆς μέχρι στιλπνώσεως νὰ ἐπεκτείνηται καὶ περαιτέρω ἡ τριβή.

Προκειμένου ὅμως ν' ἀρχίσῃ ἡ τριβὴ νέας ἐκτάσεως, δὲν πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τῆς ῥυπανθείσης ἤδη πλευρᾶς τῆς περιτετυλιγμένης ἐκ φλανέλας σφαίρας, ἀλλὰ δι' ἄλλης καθαρᾶς πλευρᾶς τῆς σφαίρας, ἥτις δύναται καὶ νὰ περιτυλιχθῇ διὰ νέου καθαροῦ πανίου· πάντως δὲ πρέπει νὰ σταχθῶσιν ἐκ νέου αἱ δύο σταγόνες οἰνοπνεύματος καὶ ἀμυγδαλελαίου.

Ἐὰν κατὰ τὴν τριβὴν ταύτην καὶ στίλπνωσιν παρουσιάζωνται ἐπὶ τῶν ἐκ μαχονίου ἐπίπλων ἐλαφρὰ κοιλώματα ἐκ πιέσεως ἢ κτυπήματος ἢ σχισμάδες δύναταί τις νὰ καλύψῃ καὶ πληρώσῃ αὐτὰ διὰ κόλλας.

Πρὸς τοῦτο ξύεις 40 γραμμάρια καθαροῦ κιτρίνου κηροῦ, προσθέτεις εἰς αὐτὰ 25 γραμμάρια τετριμμένης ρητίνης καὶ ἴσον ποσὸν τερεβινθελαίου ὥστε νὰ ἀποτελεσθῇ ἀλοιφή, εἰς τὴν ὁποίαν χύνεις ἐνδικὸν κόκκινον τοσοῦτον ὥστε τὸ χρῶμα τῆς ἀποτελουμένης ἀλοιφῆς νὰ συμφωνῇ μὲ τὸ χρῶμα τοῦ ἐπίπλου. Τὴν ἀλοιφὴν ταύτην ἐπαλείφεις ἐπὶ τοῦ κοίλου ἢ σχιστοῦ μέρους, καὶ ἔπειτα στιλβόνεις τὴν ἔκτασιν κατὰ τὸν ἄνω ὑποδειχθέντα τρόπον.

Τὰ δρύϊνα ἔπιπλα καθαρίζονται εὐκόλως ἀπὸ παντὸς εἴδους κηλίδας, τριβόμενα ἐλαφρῶς καὶ μετὰ προσοχῆς εἰς τὸ κηλιδωμένον μέρος διὰ βαμβακεροῦ ὑράσματος ἐμβεβαμμένου ἐντὸς χλιαροῦ ζύθου.

Ἐὰν δὲ τὸ ἔπιπλον ἔχασε τὴν στιλπνότητά του, λυόνεις τεμάχιον κιτρίνου κηροῦ ἰσομέτρους πρὸς ὧν μετὰ ζακχάρεως ἡμίσεως ὄγκου ἐντὸς ζύθου δύο κυπέλλων, ἐπαλείφεις διὰ τοῦ πινέλου τὸ ἔπιπλον μὲ τὸ μίγμα τοῦτο, τὸ ἀφίνεις νὰ στεγνώσῃ καὶ στιλβόνεις ἔπειτα διὰ βαμβακεροῦ ὑράσματος.

Τὰ ἐμβεβαμμένα ἔπιπλα τὰ τρίβει τις δυνατὰ κατὰ πᾶσαν τριμηνίαν διὰ βαμβακεροῦ ὑράσματος ἐμβεβαμμένου ὀλίγον διὰ κηροῦ.

Ἀπὸ χρωματισμένα δὲ καὶ βερνικωμένα ἔπιπλα ἀφαιρεῖ τις τὰς κηλίδας, ἐπαλείφων αὐτὰς διὰ πινέλου μὲ μίγμα ἐξ ἐλαίου ἐλαίας καὶ οἰνοπνεύματος μεμιγμένων εἰς ἴσην ποσότητα. Αἱ λευκαὶ ὑδατοκηλίδες ἐξαλείφονται πάραυτα. Κηλίδες ἐκ λιπαρῶν οὐσιῶν ἐξαφανίζονται ταχίστα διὰ μπεζίνης, κηλίδες δὲ ἐκ χρωμάτων καὶ πίσσης διὰ τερεβινθελαίου.

Γίνεται δὲ καὶ πετρελαίου χρῆσις πρὸς καθαρισμὸν χρωματισμένων καὶ βερνικωμένων ἐπίπλων. Πρὸς τοῦτο στάζει τις ὀλίγας σταγόνας πετρελαίου ἐπὶ τεμαχίου ὑράσματος καὶ τρίβει δυνατὰ τὸ καθαρισμοῦ δέομενον ἀντικείμενον. Στιλπνοῦται δὲ ἔπειτα τὸ ἀντικείμενον τοῦτο διὰ μαλακοῦ βαμβακεροῦ ὑράσματος. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξαλείφονται ὅλαι αἱ κηλίδες καὶ ἀναραίνεται αὖθις ἡ στιλπνότης.

Λευκαὶ κηλίδες συχνότατα ἀπαντῶσαι ἐπὶ ἐστιλβωμένων ἐπίπλων ἐξαλείφονται διὰ καίοντος πτύου ἑστίας κρατουμένου ὑπεράνω αὐτῶν. Κατὰ τὴν Ἐρριέττην Davidis πρέπει νὰ ἐπαλείψῃ τις τὰς κηλίδας ταύτας δι' ἐλαίου καὶ ἔπειτα νὰ τρίψῃ μὲ Mixtura balsamica, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ προμηθευθῇ παρὰ παντὶ φαρμακείῳ.

Κηλίδες ἐπὶ ἐστιλβωμένων ἐπίπλων προελθοῦσαι ἐξ ἐναποθέσεως θερμῶν πραγμάτων καλύπτει τις δι' ὑγρᾶς στάκτης σιγάρου ἐπὶ ἓν τέταρτον μέχρις ἡμισείας ὥρας. Ἔπειτα τρίβει τις τὴν κηλίδα μὲ πῶμα ἐκ φελλοῦ ἀπανθρακωθέντος διὰ φλογὸς μέχρις ἐξαλείψεως. Τέλος ἐπακολουθεῖ τριβὴ διὰ τεμαχίου ὑράσματος ἐμβεβαμμένου εἰς πετρέλαιον.

Κηλίδες ἐπὶ μαρμάρου ἐξαλείφονται ἐπίσης διὰ πετρελαίου.

Ἰδοὺ σύνολον συμβουλῶν πρακτικῶν ἀξίων ὅλης τῆς προσοχῆς τῶν ἀναγνωστριῶν τοῦ «Ἀθηναϊκοῦ Ἀστέρος».

ΟΧΗΜΑ ΥΠΟ ΙΠΠΑΓΡΩΝ ΣΥΡΟΜΕΝΩΝ

Ὁ βαρῶνος Βάλτερ Ρότσιλδ, τοῦ μεγάλου γνωστοῦ τραπεζιτικοῦ οἴκου, οὗ τινος μέλος ἐφιλοξενεῖτο ἐπ' ἰσχάτων παρ' ἡμῖν, εἰσήγαγεν ἐν Λονδίνῳ νεωτερισμὸν ἐν τῇ ἁμαξοδρομίᾳ, ζεύξας εἰς ἐλαφρὸν ὄχημα δύο ζεύγη ἱππάγρων.

Ὁ εὐτυχὴς κύριος τῶν ἱππάγρων τούτων εἶναι ὑπερήφανος ὅταν διασχίζῃ τὰς ὁδοὺς τῆς ἀγγλικῆς πρωτευούσης, καὶ οἱ Λονδίνιοι ἱκανοποιοῦσι τὰς θυσίας καὶ τοὺς κόπους τοῦ βαρώνου πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἱππάγρων του, παρέχοντες δαψιλῆ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν περιέργιάν των κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ συμπολίτου των, ὁδηγοῦντος τὸ ἐλαφρὸν ὄχημά του μὲ τὰ κομψὰ ἐξωτικὰ ἱππάρια του.

Τῷ ὄντι οἱ ἵππαγροι, γνωστοὶ ἐν τῇ ζωολογίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Zebra, εἶναι ζῶα συγγενέστατα τῷ ὄνῳ καὶ τῷ ἵππῳ. Αἱ διαστάσεις αὐτῶν κατέχουσι μέσην θέσιν μεταξὺ τοῦ ἵππου καὶ τοῦ ὄνου, διακρίνονται δὲ διὰ τὰς μελανοκιτρίνους ραβδώσεις των τὰς καθ' ὅλον τὸ σῶμά των διηκούσας.

Εἶναι κάτοικος τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς ὁ ἵππαγρος, ζῇ συναγελαστικῶς ἀνὰ τὰ ὄρη, καὶ ἀποφεύγει τὴν παρουσίαν τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ζῶον ἄγριον, ὕποπτον, καὶ αἱ ἀγέλαι αὐτῶν τάσσουσι πάντοτε φρουροὺς ἵνα εἰδοποιῶσι περὶ τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου. Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν οἱ ζωολόγοι ἐθεώρουν ἀδύνατον τὴν ἐξημέρωσιν τοῦ Zebra.

Καὶ ὅμως μεθ ὅλα ταῦτα πολλοὶ ἵππαγροι ἐζωγρήθησαν ἐπ' ἐσχάτων, ἐτιθασεύθησαν ἐπιτοπίως διὰ μεγάλης φρονήσεως καὶ ὑπομονῆς, καὶ ἠσκήθησαν εἰς τὸ νὰ σύρωσιν ἁμάξας ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀποικίᾳ τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἐν τῇ νοτιωτάτῃ Ἀφρικῇ.

Ἐν τούτοις τὸ ζήτημα τῆς τιθασεύσεως δὲν ἐθεωρεῖτο λελυμένον διὰ τῆς ἐπιτοπίου ἐπιτυχίας. Τὸ μέγα πρόβλημα ἦτο νὰ μετενεχθῇ ὁ ἵππαγρος εἰς Εὐρώπην καὶ νὰ παραμείνῃ ἐν αὐτῇ τιθασευτός.

Πολλαὶ πρὸς τοῦτο ἀπόπειραι ἀπέτυχον, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐπιτυχία τοῦ βαρώνου Ρότσιλδ εἴλκυσεν οὐ μόνον τὰ βλέμματα τῶν περιέργων ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐπιστημόνων.

Τὸ δὲ περιεργότατον ὅτι ἐνῷ οἱ ἵππαγροί μας ἐξῳκειώθησαν τελείως πρὸς τὰς πολυτύρβους ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου καὶ διασχίζουσιν αὐτὰς μετὰ καταπληκτικῆς διὰ τοὺς γνωρίζοντας αὐτοὺς ἀταραξίας, ἐν τούτοις ἐν τῇ ἐξοχῇ ταράσσονται εἰς τὸν ἐλάχιστον θόρυβον, καὶ τότε χρειάζονται χεῖρες στιβαραὶ ἵνα συγκρατηθῶσι τὰ χαριτωμένα ζωάρια τῆς εἰκόνος μας.

ΟΙ ΙΠΠΑΓΡΟΙ ΤΟΥ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΒΑΡΩΝΟΥ ΡΟΤΣΙΛΔ

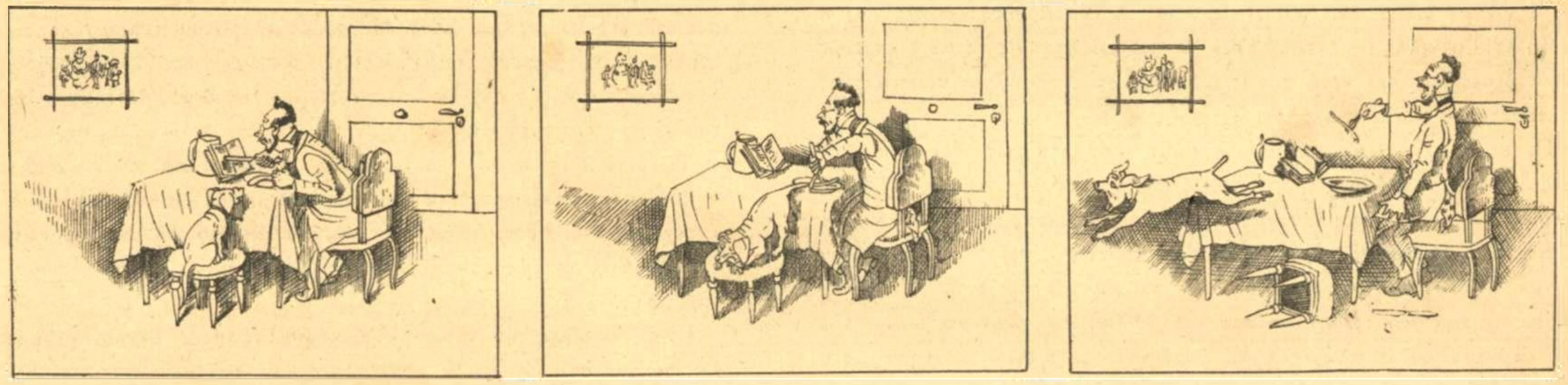

Ἐκμισθωτής.- Τί χαλασμὸς κόσμου εἶν' αὐτός κὺρ Γιάννη· σᾶς παρακαλῶ νὰ ἡσυχάσετε, δὲν θέλω σκοτωμοὺς εἰς τὸ σπῆτι μου.

Μισθωτής. Τί σοῦ μέλλει ἐσένα ἂν θέλουμε ἐμεῖς νὰ σκοτωθοῦμε· κάνε μου τὴ χάρι ἄσε μας ἥσυχους γιατί σε καταγγέλλω ἐπὶ διαταράξει δημοσίας εἰρήνης.

Ἐναέριος ἠλεκτρικὴ τορπίλλη.— Ἀμερικανός τις ἠλεκτρολόγος ὁ Rich, προτείνει πρὸς βομβαρδισμὸν τῶν πολιορκουμένων πόλεων τὴν χρῆσιν ἐναερίου τορπίλλης, ἥτις πάντως δὲν φαίνεται καὶ λίαν φαντασιώδης. Ἡ εἰρημένη τορπίλλη ἐγκλείουσα γόμωσιν 10 χιλιογρ. ἰσχυροῦ τινος ἐκρηκτικοῦ, δυνατὸν νἀναρτηθῇ ὑπὸ μικρὸν ἀερόστατον πεπληρωμένον δι' ὑδρογόνου καὶ ἱκανὸν νὰ ὑψωθῇ μέχρι 300 ἢ 400 μέτρων. Δι' αὐτομάτως ρυθμιζομένου ἠλεκτρικοῦ μηχανισμοῦ τὸ ἀέριον τῆς σφαίρας δύναται ν' ἀναφλεχθῇ καθ' ὡρισμένην στιγμὴν καὶ ἡ τορπίλλη πίπτουσα καὶ προσκρούουσα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἤθελε παραγάγει τρομερὰν ἔκρηξιν καὶ μεγίστας καταστροφάς. Εἶνε προφανὲς ὅτι τοιαύτη τις τορπίλλη ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῆς βιομηχανίας εἶνε ἐντελῶς πραγματώσιμος, καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς πρέπει νὰ χαίρωμεν διὰ τὴν ἐφεύρεσιν τοσούτῳ τρομερῶν καὶ καταχθονίων μηχανημάτων, διότι ἐλεύσεται ἦμαρ ὅτε τὰ μέσα τῆς καταστροφῆς ἔσονται τηλικαῦτα ὥστε ὁ πόλεμος θ' ἀποβῇ ἀδύνατος.

Ἡ ἀρχαιοτάτη δυναστεία τῆς ὑφηλίου εἶνε ἡ νῦν ἐν Ἰαπωνίᾳ βασιλεύουσα, ἡ τοῦ Μικάδου Μουτσοὺ-Χίτο, εἷς τῶν προγόνων τοῦ ὁποίου ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Κράτους ἐκείνου 667 ἔτη πρὸ τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας. Ἡ οἰκογένεια αὐτὴ ἑπομένως παρέσχεν ἀδιάκοπον σειρὰν ἡγεμόνων ἐπὶ εἴκοσι πέντε αἰῶνας, ὁ δὲ νῦν κατέχων τὸν ἰαπωνικὸν θρόνον τυγχάνει ὁ 122ος τῆς γενεαλογικῆς γραμμῆς ἐνῷ ὁ πρῶτος ἦτο σύγχρονος τοῦ Νεβουχαδνεζὰρ ἢ Ναβουχοδονόσορος. Ἡ βασιλεία τοῦ παρόντος Μικάδου εἶνε ἀξιοσημείωτος διὰ τὰς μεγάλας ἀναμορφώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις τὰς εἰσαχθείσας εἰς Ἰαπωνίαν, ἥτις εἰσῆλθεν εἰς αἰῶνα εὐημερίας πρωτοφανοῦς. Ὁ πολιτισμὸς ἐποιήσατο γιγαντιαίας προόδους καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν τεχνῶν καὶ ἰδεῶν τῆς Δύσεως ἐξησφάλισε τῇ Ἰαπωνίᾳ ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἀσιατικῶν ἐθνῶν.— Ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ ἡ ἀρχαιοτάτη δυναστεία εἶνε ἡ τῶν Ἀψβούργων τῆς Αὐστροουγγαρίας, ἧς ἡ ἀρχὴ ἀνατρέχει μέχρι τοῦ ἔτους 952.

Κοινοβούλιον ὡς εἶδος Βαβὲλ εἶνε τὸ Ἑλβετικόν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἑκάστη τῶν τριῶν ἐθνικῶν γλωσσῶν δύναται ἐλευθέρως νὰ τίθεται εἰς χρῆσιν. Εἶνε περίεργον νὰ ἀκούῃ τις βουλευτὴν ἀγορεύοντα γερμανιστὶ νὰ διαδέχηται ἕτερος ῥήτωρ ὁμιλῶν τὴν γαλλικὴν ἢ ἐνίοτε ἄλλος ἰταλόφωνος· ἐκφωνουμένου δὲ τοῦ καταλόγου, τὰ ἐναλλὰξ ἀκουόμενα Ja, Non, Si, Oui, Nein ἐκπλήττουσι σφόδρα τὸν ξένον. Ἐὰν ὁ πρόεδρος τύχῃ Γερμανο-ελβετός, ὁμιλεῖ φυσικῷ τῷ λόγῳ γερμανιστί, ἀλλ' αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ ἀμέσως ἐπαναλαμβάνονται γαλλιστὶ ὑπό τινος τῶν γραμματέων, καὶ τἀνάπαλιν προκειμένου περὶ Γαλλο-ελβετοῦ. Οἱ νόμοι καὶ αἱ ἀποφάσεις δημοσιεύονται καὶ εἰς τὰς τρεῖς γλώσσας. Ἡ γερμανικὴ λαλεῖται ὑπὸ 71 ἐπὶ τοῖς 100 τοῦ ἑλβετικοῦ πληθυσμοῦ, ἡ γαλλικὴ ὑπὸ 21 % καὶ ἡ Ἰταλικὴ ὑπὸ 8 %

Βασιλικὰ δῶρα.— Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων ἡ Βασίλισσα Βικτωρία λαμβάνει συνήθως διάφορα ἐκλεκτὰ λιχνεύματα παρὰ ξένων ἡγεμόνων. Ὁ Γερμανὸς Καῖσαρ στέλλει τὸ κυνήγιον τῆς Α. Μ. καὶ πλακοῦντας τοῦ Στρασβούργου· ὁ Τσάρος στέλλει ὀξυρρύγχους (ξυρίχι) καὶ αὐτοκρατορικὸν χαβιάρι (πολὺ διάφορον βεβαίως τοῦ προσιτοῦ εἰς τοὺς κοινοὺς θνητούς)· ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, οἴνους τοῦ Τοκάϊ καὶ ἄλλους ἐκλεκτούς· ὁ μέγας Δοὺξ τῆς Ἕσσης, ἀγριόχοιρον θηρευθέντα εἰς τὸ δάσος τοῦ Κρανιχστάϊν, καὶ οὕτω καθεξῆς· Κατ' ἔτος ἐπίσης ἡ χαριτόβρυτος Ἄνασσα λαμβάνει ἐκ Καναδᾶ ἀληθῶς βασιλικὸν φόρον καναδικῶν μήλων, ὁμοῦ μὲ ὑπερμέγεθες βαρέλιον Ἀμερικανικῶν ὀστρέων, περιττὸν δὲ νὰ προστεθῇ ὅτι καὶ αἱ ὀπῶραι καὶ τὰ μαλακόστρακα εἶνε εἰδικῶς ἐπὶ τούτῳ ἐκλελεγμένα. Ἄπειρα ἄλλα δῶρα ἔρχονται ὡσαύτως ἐξ Αὐστραλίας, Ἰνδιῶν, ἐκ πολλῶν ἀγγλικῶν ἀποικιῶν καὶ ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς Κίνας, οὕτω δὲ τὸ ὀψοφυλάκιον τοῦ Οὐίνδσορ, ὅταν πάντα τὰ δῶρα ταῦτα συρρεύσωσιν, ὁμοιάζει πρὸς Ὑπερατλαντικὴν ἀγοράν.

ΑΣΤΕΙΑ

Συνάντησις καθ' ὁδόν:

— Μήπως ἔχεις, σὲ παρακαλῶ, ἐπάνω σου ἓν εἰκοσιπεντόφραγκον νὰ μοῦ δανείσῃς;

— Ὄχι.

— Καὶ 'ς τὸ σπῆτι;

— Ὅλοι καλά, εὐχαριστῶ.

❋

Δήμαρχος μικροῦ γαλλικοῦ δήμου μεταβὰς εἰς Παρισίους ὅπως ἀγοράσῃ μίαν προτομὴν τῆς Δημοκρατίας, λέγει εἰς τὸν ἔμπορον, ἀφοῦ ἐξήτασε πολλάς.

— Δὲν μὲ μέλει τόσον διὰ τὴν τιμήν, ἀλλ' ἤθελα νὰ ἀγοράσω τὴν προτομήν, ἡ ὁποία νὰ ὁμοιάζῃ περισσότερον.

❋

Πρότυπον λακωνικῆς διαθήκης:

«Δὲν ἔχω τίποτε, ὀφείλω παντοῦ, δίδω τὰ ὑπόλοιπα εἰς τοὺς πτωχούς.»

❋

—«Ποτὲ δὲν ἤνοιξες τὸ στόμα κατὰ τὰς συνεδριάσεις μας, ἔλεγε βουλευτὴς πρὸς συνάδελφόν του.— Μὲ συγχωρεῖς, φίλε μου, τῷ ἀπαντᾷ οὗτος, πολλάκις ἐχασμήθην ἀκούων τὰς ἀγορεύσεις σου.»

❋

Ὅτε ἐπεσκέφθη ποτὲ τοὺς Παρισίους Πέτρος ὁ Μέγας, ἰδὼν τὸν τάφον τοῦ καρδιναλίου Ρισελιέ, ἐφώνησε: «Ὦ μεγάλε ἄνερ! ἐὰν ἔζῃς ἀκόμη, θὰ σοῦ ἔδιδα τὸ ἥμισυ τοῦ βασιλείου μου διὰ νὰ μὲ μάθῃς νὰ κυβερνῶ τὸ ἄλλο».

❋

Ἀστεῖός τις ἰσχυρίζετο ἐν συναναστροφῇ ὅτι ὁ ἥλιος δὲν κάμνει τὸν γῦρον τῆς γῆς. «Ἀλλὰ πῶς λοιπόν, τῷ ἀντέτειναν, γίνεται νὰ φθάνῃ εἰς τὴν Δύσιν, νὰ χάνεται καὶ ἔπειτα νὰ ἀναφαίνεται εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἐὰν δὲν περάσῃ κάτω ἀπὸ τὴν γῆν;—Καὶ δὲν τὸ ἐκαταλάβατε ἀκόμη; ξανακάμνει τὸν ἴδιο δρόμον, ἀλλὰ δὲν φαίνεται, διότι τὸν κάμνει νύκτα.»

❋

Κομψευόμενος θέλων νὰ ἀστειευθῇ εἰς βάρος ἑνὸς γνωρίμου του, τὸν ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ παρουσιάσῃ εἰς μίαν συναναστροφήν, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ φυσιογνωμία δὲν ἐφαίνετο πολὺ πνευματώδης, τὸν συνέστησεν ὡς ἑξῆς: Σᾶς συνιστῶ τὸν κύριον Χ. ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε τόσον ἀνόητος ὅσον φαίνεται.—Αὐτὴ εἶνε, κυρίαι μου, ὑπέλαβεν ἀμέσως ὁ ἕτερος, ἡ μόνη διαφορὰ ἥτις μᾶς διακρίνει τὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλον».

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

* Ὅστις ἐργάζεται τοῖς μετρητοῖς κερδαίνει πάντοτε φίλους.
* Τὸ πλέον μεγαλήτερον πλοῖον φοβεῖται ἀπὸ τὴν πλέον μικροτέραν πέτραν.
* Τί ἐστὶ κόσμος; Ἄλλος ζητεῖ καὶ ἄλλος ἐνῷ τοῦ δίδουν δὲν παίρνει.

Ἰατρὸς Ν. Βακαλόπουλος

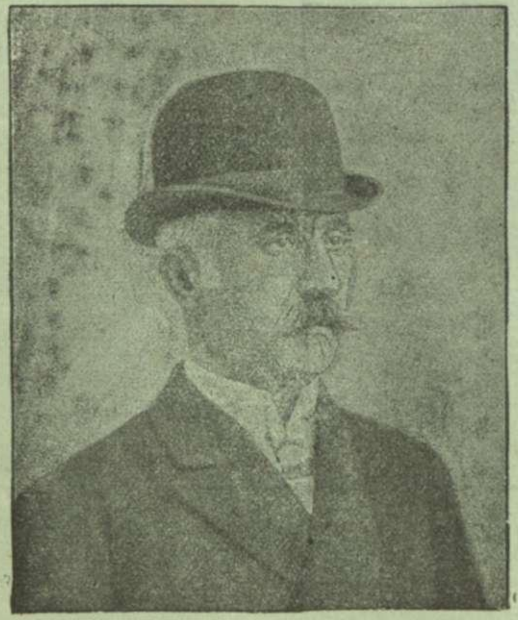

Ἀξιότιμοι κύριοι!!

ΤΟ ΠΙΛΟΠΟΙΕΙΟΝ ΛΕΥΚΑΔΙΤΟΥ

236 — ΧΑΥΤΕΙΑ — 236

Τὸ **πρῶτον** ἱδρυθὲν ἐν Ἑλλάδι ἀπομένει πάντοτε τὸ **πρῶτον** ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ὡς πρὸς τὴν

ΚΟΜΨΟΤΗΤΑ, ΕΛΑΦΡΟΤΗΤΑ, ΣΤΕΡΕΟΤΗΤΑ

Τῶν πίλων του βραβευθέντων εἰς τὴν Παγκόσμιον Ἔκθεσιν τῶν Παρισίων καὶ Ὀλυμπιακήν.

ΚΑΠΕΛΛΑ χωρὶς ΚΟΛΛΑΝ

Ἀποζημιοῦται μὲ τὸ διπλάσιον τῆς τιμῆς ὁ πελάτης τοῦ ὁποίου ἀποδειχθῇ ὅτι εἶχε κόλλαν.

ΡΕΜΠΟΥΠΛΙΚΑΙΣ ΜΑΛΑΚΑ ΚΑΠΕΛΛΑ

ΠΑΝΤΟΣ ΣΧΗΜΑΤΟΣ

Παραδίδονται **10 ὥρας** μετὰ τὴν παραγγελίαν

236 — ΧΑΥΤΕΙΑ — 236

Η ΕΚΔΟΣΙΣ ΗΡΞΑΤΟ

ΟΙ ΔΙΑΣΗΜΟΤΕΡΟΙ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ἁπάσης τῆς ὑφηλίου ἠνώθησαν νὰ περιγράψουν τὰ θαυμάσια πάσης χώρας καὶ τὸν ἰδιαίτερον βίον καὶ τὰ ἤθη καὶ τὸν χαρακτῆρα ἁπάντων τῶν λαῶν τῆς γῆς, πεπολιτισμένων καὶ μή. Διὰ νὰ συγγράψουν

ΤΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ
ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Λεπτομερὴς περιγραφὴ τῶν περιέργων πάσης χώρας, παντὸς κράτους, πάσης πόλεως. — Καταγωγὴ τῶν διαφόρων λαῶν. — Πῶς ἐσχηματίσθησαν τὰ κράτη. — Λαοὶ καὶ Βασιλεῖς. — Πολιτεύματα καὶ Κυβερνήσεις. — Ἐθνογραφία καὶ Λαογραφία. — Ἤθη, χαρακτῆρες, ἔθιμα, βίος, παραδόσεις. — Φυσικὰ φαινόμενα ἑκάστης χώρας. — Ἱστορικὴ πρόοδος τῶν λαῶν. — Πολιτισμὸς καὶ βαρβαρότης. — Πολιτικὴ καὶ Διπλωματία. — Ἀνακτοβούλια καὶ κοινοβούλια. — Γλῶσσαι καὶ θρησκεύματα ὅλων τῶν φυλῶν τῆς γῆς. — Στατιστική, Ἐμπόριον, Βιομηχανία, Γεωργία, Κτηνοτροφία, Δικαιοσύνη, Ἐγκληματολογία. — Δημόσια θεάματα, πανηγύρεις καὶ διασκεδάσεις. — Θέατρον καὶ Μουσική. — Ὡραῖαι τέχναι. — Ὁ Στρατὸς καὶ τὸ Ναυτικὸν κτλ. κτλ. κτλ.

ΕΚΑΣΤΗ ΧΩΡΑ, ΕΚΑΣΤΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΕΧΕΙ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΤΗΣ

Ἡ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΣ *τὸν διαπρεπῆ ἀκαδημαϊκὸν Pierre Loti.*

Αἱ ΑΘΗΝΑΙ *τὸν πρώην πρέσβυν ἐνταῦθα Κόμητα de Moyü.*

Τὸ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΝ *τὴν Α. Μ. τὴν διάσημον λογογράφον τῆς Ρωμουνίας βασίλισσαν* Elissabet (*Carmen Sylva*).

Ἡ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ *τὸν γλαφυρότατον μυθιστοριογράφον, ὑποκόμητα E. Melchior de Vogué.*

Ἡ ΡΩΜΗ *τὸν πασίγνωστον συγγρ. Gaston Boissier.*

Ἡ ΓΕΝΕΥΗ *τὸν γνωστὸν λογογράφον Edouard Rod.*

Ἡ ΒΙΕΝΝΗ *τὴν διαπρεπῆ μυθιστοριογράφον, κυρίαν Juliette Adam.*

Τὸ ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ *τὸν διαπρεπῆ Antonin Proust.*

Ἡ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ *τὸν γνωστὸν λογογράφον André Michel.*

Ἡ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ *τὸν νεαρὸν λογογράφον Maurice Barrès.*

Ἡ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΑ *τὸν διαπρεπῆ ἐπιστήμονα Harald Hansen.*

ΠΟΡΤΟΓΑΛΟΙ

Τὸ ΛΟΝΔΙΝΟΝ *τὸν πασίγνωστον διπλωμάτην καὶ πολιτευτὴν Sir Charles Dilke.*

Αἱ ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ *τὸν γνωστὸν λογογράφον Camille Lemonnier.*

Οἱ ΠΑΡΙΣΙΟΙ *τὸν μελίρρυτον ποιητὴν Francois Coppé.*

Ἡ ΜΑΔΡΙΤΗ *τὸν Δημοσθένην τοῦ αἰῶνός μας, διάσημον ρήτορα Emilio Castelar.*

Ἡ ΛΙΣΒΟΝΝΑ *τὸν διακεκριμένον Armand Dayot.*

Ἡ ΚΑΛΚΟΥΤΤΑ *τὸν γνωστὸν ἐθνολόγον συγγραφέα James Darmesteter.*

Τὸ ΠΕΚΙΝΟΝ *τὸν Maurice Paléologue.*

Τὸ ΤΟΚΙΟ *τὴν διαπρεπῆ λογογράφον κυρίαν Judith Gautier.*

Τὸ ΚΑΪΡΟΝ *τὸν γλαφυρότατον ἀκαδημαϊκὸν Camille Pelletan.*

Τὸ ΑΛΓΕΡΙΟΝ *τὸν διακεκριμένον Maurice Wahl.*

Ἡ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ *τὸν κόμητα E. de Kératry.*

300 ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ (CLICHÉS)

Ὁ βουλόμενος νὰ ἐγγραφῇ συνδρομητὴς εἰς τὸ ἀνωτέρω ἔργον ἀποταθήτω πρὸς τὸ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΦΕΞΗ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἑστίας **Μάϊσνερ** *καὶ* **Καργαδούρη** *1896—1418.*